

**T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KAMU PERSONELİNİN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNE
KATILIMLARINA ENGEL TEŞKİL EDEN FAKTÖRLER İLE SERBEST
ZAMAN ETKİNLİKLERİNE KATILIMI KOLAYLAŞTIRAN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Serkan ÖZKAN

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

KÜTAHYA

2018

**T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KAMU PERSONELİNİN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNE
KATILIMLARINA ENGEL TEŞKİL EDEN FAKTÖRLER İLE SERBEST
ZAMAN ETKİNLİKLERİNE KATILIMI KOLAYLAŞTIRAN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Serkan ÖZKAN

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışman
Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL**

KÜTAHYA

2018

ONAY SAYFASI

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:
Serkan ÖZKAN'ın hazırladığı “Kamu Personelinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımlarına Engel Teşkil Eden Faktörler ile Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörlerin İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih
.... / / 2018

Jüri Başkanı:

Danışman: Doç. Dr. Duygu H. DEMİREL
DPÜ BESYO Öğretim Üyesi

Üye: Doç.Dr. Mehmet DEMİREL
DPÜ BESYO Öğretim Üyesi

İmzalar

ONAY:

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhammet DÖNMEZ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışma sürecimin başından sonuna kadar yanımda olan yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, bilgilerine son derece güvendiğim, deneyimlerine sonsuz inandığım ve verilerin istatistiksel analizlerinin yapılarak düzenlenmesinde bana zaman ayırıp emek veren, çok değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Duygu Harmandar DEMİREL'e e çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam esnasında, her zaman yanımda olarak manevi desteğini hiç esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Mehmet DEMİREL' teşekkürü borç bilirim.

Son olarak tez çalışmam süresince, desteklerini hiçbir zaman üzerimden eksik etmeyip, her daim bana inanan ve güvenen sevgili Anneme, Babama, Ablama ve Esra ÜNAL'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

Özkan, S. Kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Programı Yüksek Lisans Tezi, Kütahya. 2018. Bu çalışmanın amacı kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesidir. Araştırma 2017 yılında Kütahya ilinde çalışan kamu personeli baz alınmış ve uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 457 kamu personeli katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması ise Gürbüz ve Karaküçük (2007) tarafından yapılan ve daha sonra Gürbüz ve diğerleri (2012) tarafından revize edilen “Serbest Zaman Engelleri Ölçeği” kullanılmıştır. Bir diğer ölçek ise Kim ve ark. (2011) tarafından geliştirilen Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ) kullanılmıştır. Geçerlilik ve güvenirliliği, Gürbüz ve ark.(2015) tarafından yapılmış ve düzenlenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına kodlanıp SPSS 22.0 paket programından yararlanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmaya katılan sporcuların demografik bilgilerinin dağılımları (f) ve yüzdeleri (%) tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) yöntemi ile belirlenmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için ise Kolmogorov Smirnov normallik testi uygulanmış ve bunun neticesinde verilerin parametrik test koşullarına uygun olduğunun anlaşılmasından sonra anlamlı farklılıkların belirlenmesi için ANOVA ve T-Testi uygulanmıştır ayrıca boş zaman engelleri ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişkiye bakmak için de korelasyon analizi yapılmıştır ($\alpha= 0.05$).Analiz sonuçlarına göre cinsiyet değişkenine göre serbest zaman engelleri ölçeğinin “Zaman” alt boyutunda, serbest zaman kolaylaştırıcılar ölçeğinde ise “İçsel Kolaylaştırıcılar” ve Yapısal Kolaylaştırıcılar” arasında, Eğitim düzeyine göre; serbest zaman engelleri ölçeğinin “Birey Psikolojisi” ve “Arkadaş Eksikliği” alt boyutlarında serbest zaman engelleri ölçeğinin ise “İçsel Kolaylaştırıcılar” alt boyutunda, Yaş değişkenine göre serbest zaman engelleri ölçeğinin “Bilgi Eksikliği”, Tesisler-Hizmetler”, “Arkadaş Eksikliği”, “Zaman” ve İlgi Eksikliği” alt boyutlarında serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinde ise “Yapısal Kolaylaştırıcılar” alt boyutunda, Refah düzeyine göre serbest zaman engelleri ölçeğinde “Birey Psikolojisi”, Bilgi Eksikliği” ve “Zaman” alt boyutları ile serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinde “İçsel Kolaylaştırıcılar” ile “Yapısal Kolaylaştırıcılar” alt boyutlarında, Medeni durum değişkenine göre “Arkadaş Eksikliği” alt boyutu ile serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinde “İçsel ve Dışsal Kolaylaştırıcılar” alt boyutlarında anlamlı farklılık çıkarken Serbest Zaman Engelleri ile Kolaylaştırıcıları ölçekleri arasında pozitif yönde fakat zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Personeli, Serbest Zaman (Boş Zaman) Engelleri, Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları

ABSTRACT

Özkan, S. Examining the factors that facilitate participation in leisure activities and factors that constitute an obstacle to participation in leisure activities of public servants. Dumlupınar University Institute of Health Sciences, Master of Science Thesis Physical Education and Sports Kütahya. 2018. The aim of this study is to examine the factors that impede participation of public personnel in leisure time activities and the factors that facilitate participation in leisure time activities. The research was based on public personnel working in Kütahya province in 2017 and determined by appropriate sampling method 457 public personnel participated. The Turkish adaptation developed by Alexandris and Carroll (1997) as a means of data collection in the research was used by the "Time Limit of Freedom Scale", which was revised by Gürbüz and Karaküçük (2007) and later by Gürbüz and others (2012). Another scale is Kim et al. (2011) developed the Leisure Time Facilitators Scale (SZKÖ). Validity and reliability was made and regulated by Gürbüz and friends(2015). Statistical analyzes were performed by using the SPSS 22.0 package program. The distributions (f) and percentages (%) of the demographic information of the athletes participating in the study were determined by Descriptive Statistics method. To determine whether the data have normal distribution, the Kolmogorov Smirnov normality test was applied, and after understanding that the data were suitable for the parametric test conditions, ANOVA and T-Test were applied to determine the significant differences and also correlation analysis to look at the relationship between leisure time and leisure time facilitators ($\alpha = 0.05$). According to the analysis results, the free time constraints according to gender variables are in the "Time" subscale, while in the case of leisure facilitators, "Inner Facilitators" and "Structural Facilitators" "Incomplete Information", "Facilities-Services", "Friend's Incompleteness", "Incomplete Incompliance" subscales of the "Time Psychology" and "Friend Incomplete" subscales of the free time disability scale, "Personal Psychology", "Information Inaccuracies" and "Time" subscales and "Inner Facilitators" in the dimension of free time facilitators in the dimension of "Structural Facilitators" according to Welfare level in the subscale of "Time and Attention Deficit" , "Structural Facilitators" sub dimensions, "Friend Absence" sub-dimension according to marital status variable and "Inner and External Facilitators" sub-dimensions in the dimension of free time facilitators It has been determined that there is a positive but weak relationship between the Freedom Time Handicaps and Facilitators scale.

Key Words: Public Personnel, Leisure Time (Leisure) Barriers, Leisure Time Facilitators

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
GRAFİKLER DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Problem Cümlesi	3
1.3.1. Alt Problemler.....	3
1.4. Hipotezler	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Serbest Zaman Kavramı	6
2.1.1. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları	6
2.1.1.1. Dinlenme Fonksiyonu	7
2.1.1.2. Eğlenme Fonksiyonu	7
2.1.1.3. Gelişim Fonksiyonu	7
2.2. Rekreasyon Kavramı	8
2.2.1. Rekreasyonun Özellikleri.....	12
2.2.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	14
2.2.2.1. Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması	15
2.2.2.2. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	15
2.2.2.3. Rekreasyonun Program Türleri Açısından Sınıflandırılması.....	16
2.2.3. Rekreasyon İhtiyacı.....	18
2.2.3.1. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri	21
2.2.3.1.1. Fiziksel İhtiyaçlar	21

2.2.3.1.2. Sosyal İhtiyaçlar	22
2.2.3.1.3. Psikolojik İhtiyaçlar.....	22
2.2.3.1.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı	23
2.2.3.1.5. Duygusal İhtiyaçlar	24
2.3. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller	24
2.3.1. Konu ile İlgili Çalışmalar.....	29
2.4. Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörler	31
2.4.1. Zaman	31
2.4.2. Gelir Seviyesi	31
2.4.3. Mevsimsel Etkiler	32
2.4.4. Cinsiyet	32
2.4.5. İnanç, Toplumsal Değer Yargıları, Normlar	32
2.4.6. Moda ve Popülarite	32
2.4.7. Kentleşme, Kentlileşme ve Nüfus Artışı.....	32
2.4.8. İnsanların İstek, İhtiyaç ve Beklentilerinin Değişimi	33
2.4.8.1. Serbest Zaman Katılımını Destekleyen Sosyal ve Ekonomik Etkenler.....	33
3. GEREÇ – YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırma Modeli.....	36
3.2. Evren ve Örneklem	36
3.2.1. Çalışma Grubu	36
3.3. Protokol.....	36
3.4. Veri Toplama Araçları	37
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	37
3.4.2. Rekreasyonel Engeller Ölçeği.....	37
3.4.2.1. Rekreasyonel Engeller Ölçeğinin Puanlaması	37
3.4.2.2. Rekreasyonel Engeller Ölçeği Güvenirlik Puanlaması.....	38
3.4.2.3. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği	38
3.4.2.4. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği Güvenirlik Puanlaması ...	38
3.5. İstatistiksel Yöntem	38
4. BULGULAR	40
4.1. Katılımcıların Genel Özellikleri	40

4.1.1. Yaşlarına Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	40
4.1.2. Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	40
4.1.3. Mezuniyet Durumuna Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	41
4.1.4. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Genel Özellikleri	42
4.1.5. Algılanan Refah Düzeyine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	42
4.1.6. İkamet Durumlarına Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	43
4.1.7. Yaşamın Çoğunluğunun Geçirildiği Yer'e Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	43
4.1.8. Haftalık Sahip Olunan Boş Zaman Sürelerinin Yeterliğine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	44
4.1.9. Boş Zaman Değerlendirme Güçlüklerine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri	44
4.1.10. Rekreatif Alan Yeterliğine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri ..	45
4.2. Veri Toplama Aracının Güvenirlik Sonuçları	45
4.3. Hipotez 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	46
4.4. Hipotez 2: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	46
4.5. Hipotez 3: Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	49
4.6. Hipotez 4: Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	51
4.7. Hipotez 5. Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	53
4.8. Hipotez 6. Katılımcıların Rekreatif Alan Yeterliliğine İlişkin Görüşlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları	54
4.9. Hipotez 7: Katılımcıların Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımlarına Engel teşkil Eden Faktörler İle Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki İle İlgili Puanları	56
5.1. Tartışma	58

5.1.1. Hipotez 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasında Anlamlı Farklılık Yoktur	58
5.1.2. Hipotez 2: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Anlamlı Farklılık Yoktur.....	59
5.1.3. Hipotez 3: : Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları.....	60
5.1.4. Hipotez 4: Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları.....	61
5.1.5. Hipotez 5: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları.....	62
5.1.6. Hipotez 6. Katılımcıların Rekreatif Alan Yeterliliğine İlişkin Görüşlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları.....	64
5.1.7. Hipotez 7: Katılımcıların Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımlarına Engel teşkil Eden Faktörler İle Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki İle İlgili Puanları.....	65
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	66
6.1. Sonuç	66
6.2. Öneriler	67
KAYNAKÇA.....	69
EKLER	75
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu ve Ölçekler	75
Ek- 2: İzin Yazısı	78
Ek -3: Veri Analizleri	79

TABLULAR DİZİNİ**Sayfa**

Tablo 4.1: Veri toplama aracının örneklem grubu için güvenilirlik sonuçları	45
Tablo 4.2: Katılımcıların cinsiyetlerine göre Mann Whitney U testi sonuçları.....	46
Tablo 4.3: Katılımcıların eğitim düzeyine göre ANOVA testi sonuçları	48
Tablo 4.4: Katılımcıların yaş aralığına göre ANOVA testi sonuçları.....	50
Tablo 4.5. Katılımcıların refah düzeyine göre Anova Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.6. Katılımcıların medeni durumuna göre ANOVA testi sonuçları	54
Tablo 4.7. Katılımcıların rekreasyonel alan yeterliliğine ilişkin görüşlerine göre Anova testi sonuçları	55
Tablo 4.8. Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişkiye göre pearson korelasyon testi sonuçları.....	57

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 4.1. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bilgilerinin dağılımı.	40
Grafik 4.2. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgilerin dağılımı.	41
Grafik 4.3. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgilerin dağılımı.	41
Grafik 4.4. Katılımcıların uğraştıkları spor branşının türüne ilişkin bilgilerinin dağılımı.	42
Grafik 4.5. Katılımcıların refah düzeylerine ilişkin bilgilerinin dağılımı.....	42
Grafik 4.6. Katılımcıların ikamet durumlarına ilişkin bilgilerinin dağılımı.	43
Grafik 4.7. Katılımcıların yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yerlere göre bilgilerinin dağılımı.	43
Grafik 4.8. Katılımcıların haftalık sahip olunan boş zaman sürelerine ilişkin bilgilerinin dağılımı.	44
Grafik 4.9. Katılımcıların boş zaman değerlendirme güçlüklerine ilişkin bilgilerinin dağılımı	44
Grafik 4.10. Katılımcıların rekreasyonel alan yeterliğine ilişkin ifadelerinin dağılımı.	45

1. GİRİŞ

Günümüzdeki yaşantı içerisinde, çalışmalarımız ve diğer etkinlikler bunaltıcı ve rutin uğraşlara dönüşmesi, serbest zamanın değerlendirilmesinde etkinliklerin yaşantımızın önemli parçalarından biri olmuş ve bizi yenilenme aracı haline getirmiştir. Buna paralel olarak, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmeleri canlı bir sektör haline gelmiş ve geniş yelpazede hizmetler sunulmuştur . Ekonomik olarak gelirlerin artışı ve teknolojinin ilerleyişi buna paralel olarak çalışma saatlerindeki ortaya çıkan serbest zamanı, akılcı yöntemlerle değerlendirilmesi, bireye artı kazandıracak olumlu sonuçlar, temel ve kapsayıcı hedef olmalıdır. Serbest zamanın değerlendirilmesi üzerinden yapılan çalışmalarda, serbest zamanın pozitif değerlendirilmesi bireyin ruhen ve fiziken sağlıklı olmasında doğrudan katkıda bulunduğu ifade edilmektedir(63).

Günümüzde endüstri ve teknoloji alanındaki gelişmeler insan yaşantısını kolaylaştırırken bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu gelişmelerden kaynaklanan sebeplerden ötürü kişileri fiziksel, ruhsal ve sosyokültürel yönden olumsuz etkilemektedir. İş yaşamının bunaltıcı hayatından kaçmak isteyen kişiler iç dünyasını doyuma ulaştırmak için türlü eylemlere yönelmektedir. Bu eylemler, kişinin iş hayatından arda kalan boş zamanlarında sevdiği bir faaliyetle uğraşması biçiminde olabilmekte ve kişileri fiziksel ve ruhsal açıdan yenilemektedir. Kişilerin fiziksel ve ruhsal açıdan yenilenmesini sağlayan serbest zaman eylemleri, rekreasyon kavramı ile tanımlanmakta ve açıklanmaktadır (30).

Aynı zamanda teknolojik gelişmelerin ve makineleşmenin etkisiyle iş yükü hafiflemektedir. Çalışma koşullarının etkisine oranla daha iyi olması insanların dinlenme ve eğlenme için ayırdıkları serbest zamanlarının da artmasına neden olmaktadır. Serbest zamanı artan bireyler istek ve arzularına göre farklılıklar gösteren rekreasyonel faaliyetlere yönelim göstermektedir. Rekreasyonel faaliyetlerde görülen hızlı gelişme ve değişmeler, bu faaliyetlerin yapıldığı kaynaklara yönelik talepleri artırmaktadır. Bireyler doğada bulunan açık alan rekreasyon kaynaklarına ruhsal, zihinsel ve bedensel rahatlama, günlük hayatın stresli, disiplinli ve sıkıcı etkisinden kurtulmak, dinlenme, hoşça vakit geçirme ve

yenilenmek amacıyla daha fazla yönelim göstermektedir. Bu durumda kişiler, açık alan rekreasyona ulaşmak isteğiyle, bir parçası olduğu fakat koparıldığı doğaya kısa süreli de olsa dönmenin yollarını aramaktadır. Toplumun ve kişilerin doğa ile fiziksel ve ruhsal yenilenme amacına yönelik farklı türdeki ilişkiler sonucu oluşan günümüzde önemi uluslar arası boyutlara ulaşmış bulunan açık alan rekreasyon ihtiyaçlarının karşılanmasında doğal kaynakların başında ormanlar, tahrip edilmemiş doğa parçaları ve doğal niteliğini muhafaza etmiş alanlar gelmektedir.

Bireylerin beden ve ruhen doyuma ulaşabilmesi için oluşturulması gereken ortam ve etkinliklerin destekleniyor olması mühim bir sorumluluktur. Bireyin temel ihtiyaçları ve zaruri etkinlikleri haricinde kalan zamanda yapılan planlamalar ve ayrılan küçük zaman periyotlarıyla bu durumu oluşturabileceğine inandırılmasıysa esas bir problem olarak görülmektedir. Satın alma gücünün artmasına paralel olarak görülen tüketirken ve kullanırken, genelde zamanı kötü kullanabilmektedir. Halbuki bir çok toplumda da görüldüğü üzere zamanın en büyük israf olduğu bilinmektedir. Bireyin zamanını dolu dolu ve verimli bir şekilde kullanmasını engelleyen kişisel, toplumsal ve ekonomik sebeplerden ötürü bir çok sebepten bahsetmek mümkündür (30).

Serbest zamanı değerlendirilecek konum ile insan arasında bir bağ bulunur(15). Bu sebeple yerleşim yerinin darlığı ve doğaya uzak kalma gibi nedenler serbest zaman faaliyetlerine katılımdaki bazı engelleri yaratabileceği gibi bunun yanı sıra, şehir hayatındaki aşırı kalabalık ve yoğun iş temposu, teknolojik gelişmeler gibi sebepler de rekreasyon faaliyetlerine katılımdaki engelleri oluşturabilecek nedenlerden birkaçı olarak söylenebilir. Bu tarz engel durumlar, bireylerin var olan yeteneklerini ortaya koyamamasına yada fazla biriken enerjilerini boşaltamamasına neden olmaktadır. Böyle bir durumda, birey sürekli stres ve baskı altında kalmasına, özellikle de genç nüfusun; fazla enerji ile hareket etme isteği, değişiklik ve yenilenme ihtiyacı, bir çok farklı problem ve sıkıntılara sebep olmaktadır(32). İnsanların yeteneğine, ilgisine, cinsiyetine, yaşına, sosyal ve kültürel statüsüne, ikamet ettiği bölgenin elverişliliğine, doğa şartlarına, iklimine, ortamda bulunan araç-gereç ve tesislere göre kendi istekleri doğrultusunda bir veya birden fazla faaliyetle serbest zamanlarını gönüllü bir şekilde değerlendirilmeleri hedeflenmiştir. (16).

1.1. Araştırmanın Önemi

Günümüzde çalışma hayatının içerisinde bulunan bireyler, çalışma temposu, iş yoğunluğu, yorgunluk, stres gibi hem fiziksel hem de zihinsel olarak yıpranmaktadır. İş yaşamının getirdiği olumsuzlukları bireyin iş yaşamından sonraki temel ihtiyaçları dışındaki kalan zaman olan serbest zamanda yaptığı etkinliklerle bu olumsuzlukları uzaklaştırması, hem fiziksel hem zihinsel yenilenmesi, iş yaşamı ve temel ihtiyaçlar dışında da kendini geliştirmesi, farklı etkinlikler içinde bulunabilir. Bu etkinliklerle iş hayatında verimli ve başarılı bireyler olurken sosyal hayatında ise ruhen ve fiziken sağlıklı bireyler olurlar. Ruhen ve fiziksel olarak ta iyi olan birey verimli bir çalışan olur ve verimli çalışan bireyler de ülke ekonomisini ileri taşır. Bireyin serbest zaman etkinliklerine katılması hem iş hayatı hem de iş hayatı dışındaki kalan yaşamında çok önemlidir.

Yapılan bu çalışmayla devlet bünyesinde çalışan bireylerin yani kamu personelinin rekreatif faaliyetlere zaman ayırmada nelerin engel olduğunu saptamak, bu serbest zaman etkinliklerine katılımın ne gibi durumların engel olduğunu bularak bu durumları ortadan kaldırmak yada tedbirler almak için bu yola ışık tutmaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesidir.

1.3. Problem Cümlesi

Kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi açısından anlamlı bir fark var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler

1. Cinsiyet değişkenine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Eğitim düzeyine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Yaş değişkenine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Refah düzeyine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Medeni Durum değişkenine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Rekreatif alan yeterliliğine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Hipotezler

1. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. Eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.
3. Yaş değişkenine bağlı olarak kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.

4. Refah düzeyine bağlı olarak kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.
5. Medeni Durum değişkenine bağlı olarak kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.
6. Rekreasyonel alan yeterliliğine göre kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir fark yoktur.
7. Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Bu çalışmada uygulanan yöntem, amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
2. Seçilen örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.
3. Bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu ve çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
4. Bu çalışmada yer alan kamu personelinin veri toplama araçlarına verdikleri cevapların çalışmanın ciddiyeti dâhilinde, samimi ve gerçeklere uygun olarak verildiği varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Çalışmadaki veriler serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin ölçekleri formlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Çalışma sadece kamu personeline uygulanan ölçeklerle sınırlıdır.
3. Çalışma katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Serbest Zaman Kavramı

İnsanoğlu yaşamını idame ettirebilmesi için belirli bir gelir elde etmesi ve bu geliri elde etmesi için de emeğini satarak, toplumun değer yaratma sürecine katkıda bulunur. Bu emek için harcanan zaman dışında kalan süredir(30).

Çağdaş sanayi toplumlarının ana kriterlerinden biri de çalışmadır. Çalışma şüphesiz diğer toplum tiplerinde de insanların davranışlarını düzenleyen bir değer ve kural olarak vardır. Fakat sanayi toplumu çalışmayı toplumsal yaşantının her alanda başta gelen bir kültür kalıbı durumuna getirmiştir . Burada çalışma, genelde bireyin yaşamının merkezi olarak görülür ve iş çoğunlukla toplumda bir statü simgesi olarak değerlendirilir. Böyle bir değer şu anki sosyal koşullara pek uygun düşmemektedir. Zira insanlar çalışarak daha fazla boş zamana sahip olma amacı gütmektedirler. Elbette boş zamanların iyi bir şekilde kullanılması ve boş zaman değerlendirme etkinlikleri merkez alınan güzel bir yaşam konusu da önem kazanmaktadır (30).

İnsan için; çalışma kapasitesi kadar boş zamanın oluşturulması ve onun en iyi şekilde değerlendirilmesi kapasitenin artırılması da büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma veriminin artması, çalışma düzeninin sağlanmasındaki yararlılığı yanında gerçek kültürel ilerleme için toplumun yaratıcı geliştirici enerjinin ortaya çıkarılması özgür bırakılması ve çağdaş insanın çalışma hayatının kalıpsallığından kurtularak dilediği gibi yaşaması, istediğini yapması bu yolla kendini bulması ve kendine gelmesi bakımından önem taşımaktadır (40).

2.1.1. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları

Serbest zaman sosyoloğu Joffre Dumazedier; sosyal faktörler, kültürel yapı, ekonomik faktörler, aile yapısı, meslek, gelir düzeyi, yerleşim yeri, yaş ve cinsiyet gibi pek çok faktöre bağlı olarak değişen serbest zamanın üç temel fonksiyonu olduğunu ileri sürmüştür. 3D olarak da adlandırılır. Bunlar dinlenme diğer bir adı kendini bırakma (delessement),eğlenme (divertissement) ve kendini geliştirme veya gelişim (developpement)dir(7).

2.1.1.1. Dinlenme Fonksiyonu

Serbest zaman en çok dinlenme ile karakterize olmuş ve farklı algılamalarla, çalışma hayatı tarihi boyunca değerlendirilen bir temel fonksiyondur.

Sanayi devriminin ilk yıllarında çalışma saatleri günün büyük bir kısmını kapsıyordu. Yaklaşık 12-15 saat çalışan işçilerin serbest zamanlarında sadece dinlenme fonksiyonunu yerine getirebiliyorlardı. Fiziksel gücü yeniden elde etmek için bunu yapmak zorundaydılar.

Günümüzdeki sanayileşmiş toplumlarda giderek artan teknolojik gelişmeler daha az insan gücünü ve daha çok serbest zamanı doğurdu. Bu da bireyde daha çok dinlenme zamanı verdi. Serbest zamanını aktif veya pasif dinlenme etkinlikleri gerçekleştirmeye başladı(14).

2.1.1.2. Eğlenme Fonksiyonu

Günlük ihtiyaçlar ve çalışma saatleri dışında kalan serbest zamanda kalan süreyi, kaygıdan, stresten uzaklaşmak veya merak gidermek için yapılan pasif veya aktif etkinliklerdir.

Boşluktan dolayı ortaya çıkan can sıkıntısını gidermek amaçlı eğlenme ve rahatlamayı ifade eden, yarışma ruhunun kaybolduğu ve oyun zevkinin daha etkin olduğu, aktif veya pasif olsun rutin ihtiyaçların dışında bazı faaliyet türlerine katılma olanağı sağlar (7).

Eğlenme denince akla sadece güzel vakit geçirmek değil yada can sıkıntısını gidermek değil, ayriyeten tasalanmayı merak duygusunu vb. gidermek amaçlı yapmak anlamını da taşımaktadır (14).

2.1.1.3. Gelişim Fonksiyonu

Gelişim fonksiyonu, serbest zamanda;1.Var olan bir kültürü geliştirmek için sarfedilen çaba, bilgi edinmek, bilgi vermek-almak, 2.Plansız bir şekilde ortaya çıkan ya da planlı ve istekli sosyal etkinliklere katılma duygusunun ağır bastığı faaliyetler olarak da kendisini göstermektedir(34).

İnsanın, boş zamanın gelişim fonksiyonu içerisinde duyarlılığını mükemmelleştirebileceği söylenebilir. İnsan kendisine yeni bir yaşama değeri skalası

yaratarak, kendine bir yaşama tarzı hazırlar. Böylece, yığınların zaman harcamakta kullanıldığı otomatik, basmakalıp zaman geçirme usullerinden kurtulabilir (24).

2.2. Rekreasyon Kavramı

Zamanı verimli bir biçimde kullanılması neticesinde meydana gelen serbest zaman dahilinde değerlendirilen, bireylerin zihinsel ve bedensel yönden yenileyen, gönüllü bir şekilde yapılan mutluluk, zevk ve haz uyandıran faaliyetlerdir.

Bireylerin farklı boyutlarda ve saatlerde meydana gelen serbest zamanlarında; dinlenme, uzaklaşmak ortam ve hava değişikliği, gezme eylemi ile yeni yerler görme, sağlıklı yaşam, birlikte vakit geçirme, çeşitli duygular uyandırma örneğin heyecan gibi, değişik yaşantı tarzları elde etme gibi bir çok hedefle hane içinde veya dışında, açık alanlarda veya kapalı alanlarda aktif-pasif durumlarda, kent içerisinde bulunarak veya kırsal alanlarda faaliyetlere iştirak etmektir. Rekreasyon bireylerin serbest zamanlarında uyguladıkları faaliyetleri açıklayan bir tanımdır (30).

Rekreasyon, serbest zamanda, genel olarak eğlenme amacı olan, spor, hobiler oyun, el sanatları, müzik, tiyatro, drama, seyahat gibi birçok etkinliği kapsamaktadır. Başka bir deyiş ile rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarında, eğlenme, dinlenme ve duygularını doyurmayı hedefleyen gönüllük esaslı katılmış oldukları etkinliklerdir.(18). İnsanların mecburi işleri haricinde olan ve serbest zamanın kullanılmasında tamamen bireyin kendisine kalmış vakitlerde, her bireye göre değişen hedef ve uygulamalarla yapılan faaliyetleri açıklayan rekreasyon, çağdaş toplumlarda amaca vardıracak bir araç olmak yerine, bir amaç haline gelmiştir (6).

Rekreasyonun, tekrardan oluşturma anlamındaki klasik yaklaşıma göre; rekreasyon, bireyi mecburi etkinlik ve işlerinden sonra dinlendiren, yenileyen ve gönüllülük üzerine kurulmuş faaliyetler olarak ifade etmektedir (39). Bu açıklamaya göre birey, rutin işi haricinde ve değişik bir ortamda serbest zamanını isteği doğrultusunda katıldığı faaliyetlerle değerlendirme yoluyla, bu faaliyetlerden elde ettiği tavırlarla yenilenmektedir. Birey yaşamında devam eden rutin ve tek düze bir çalışma koşullarının sebep olacağı sıkıntı genel olarak reaktif etkinliklerle bir değişme, yenilenme ve ilginçlik ortaya çıkarılarak giderilebilmektedir. Bireylerin günümüz yaşamının giderek çözülemez bir hal alan hayatları için bu bir anlamda mecburiyet olarak görülmektedir (28,52).

Glikson'a göre; rekreasyon, nasıl olursa olsun insan yaşamının canlandırılması anlamına gelmektedir. İnsanın biyotik ve fiziksel çevresinin de canlandırılması anlamında kullanılan rekreasyon canlandırmak ve canlanmak gibi karşılıklı iki fonksiyonun birbirlerini etkilemesinden oluşmaktadır. Burada, insanın canlanması ile birlikte fiziksel ve sosyal çevresinin de etkilenerek canlandırılması söz konusudur(30).

Clawson'a göre ise; rekreasyon etkinliklerimi diğer etkinliklerden ayırt etmek çoğu kere mümkün olamamaktadır. Ancak rekreasyonu farklılaştıran etkinliğin kendisinden çok onunla birlikte olduğu kabul edilen davranışlardır (42).

Rekreasyon kavramın daha geniş açıklanabilmesi için şu tanımlayıcı temel ifadeler kullanılmaktadır (8).

- 1.Rekreasyon, serbest zamanda yapılır. İş değildir. Kar gayesi taşımaz.
- 2.Rekreasyonda kişi: gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile katıldığı etkinliklerde bulunur.
- 3.Rekreasyon faaliyetleri, katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur.
- 4.Rekreasyon faaliyeti, kişisel ve toplumsal fayda sağlar.
- 5.Toplumsal değerlere aykırı değildir. Yemek yemek, uyumak gibi hayati önem taşımaz.

Bir sanayileşme ve uygarlık ürünü olan serbest zamanın, çağdaşlık ve bir kültür sonucu, insanların bireysel ve toplumsal değerler bakımından, mutluluk, zevk ve bunların da ötesinde bir çok değer oluşturulabilecek etkinliklere katılımı anlamına gelen rekreasyon; işlevsel ve süreç yaklaşımlarla da açıklanmaktadır (7).

İşlevsel yaklaşım; motivasyonların, anlamların var olma özgürlüğünün ve işlevlerin önemini vurgularken, süreç yaklaşım, zaman etkinlikler, deneyimler üzerinde durmaktadır. Rekreasyonun tanımlanması konusunda, rekreasyonun zaman kavramıyla açıklanması fikri, bir artık zaman yaklaşımı gerektirmiştir. Bu yaklaşım, sadece rekreasyona ayrılan zamanı izole etmek ve bu amaçla kullanımı konusunda, başka herhangi bir taahhütte bulunmamak eğilimini sergiler. Bu nedenle, rekreasyonun boş zamanı kullanmanın bir biçimi olarak kavranması, bu yaklaşımın

önemli bir parçasını oluşturur. Bununla birlikte rekreasyon tek başına zamanla ilişkilendirerek kullanmak, zamanı rekreatif etkinliklere ayrılabilen ve ayrılamayan zaman olarak ayırmanın güçlüğüdür. Artık zaman yaklaşımının mantığı, rekreasyonun ne olursa olsun serbest zaman içerisinde yapılmasıdır. Yani rekreasyon kişinin serbest zamanını kullanma sürecidir(30).

Rekreaasyonel etkinlikler, insanı mecburi iş ve faaliyetlerden sonra yenilenmesine, dinlenmesine ve gönüllü bir şekilde uygulanan aktiviteler olarak da ifade edilebilmektedir. Son zamanlarda rekreasyon etkinliklerine katılımın epeyce fazlaşma olduğu görülmüştür. Rekreasyon etkinliklerine olan talepteki artış nedenleri;

- Serbest zamandaki artış,
- Kişi başına düşen gelir miktarındaki yükselme,
- Teknolojideki gelişmeler,
- Şehirleşmeye doğru eğilimler,
- Nüfustaki artış ve hareketlilik,
- Toplumun iletişim araçlarının etkisi, reklam ve propaganda,
- Eğitim düzeyi ve kültür seviyesi artışı,
- Değer yargılarının değişmesi,
- Rekreasyon bilinci ve kültürü oluşması,
- Siyasi hegemonya ve bazı kurumların etkisi,
- Çevre bilinci oluşması ve eko-turizm,
- Yenilenen sağlık bilinci ve entegre sağlık köyleri,
- Tüketici tercihlerinde değişmeler (22).

Çeşitli özelliklerine göre kullanım alanları bakımından farklılıklar göstermektedir. Bunlar;

Artık zaman olarak rekreasyonun kullanım alanlarını; kaynakların gerekli yerlere tahsisi amacıyla, rekreasyona ayrılacak zamanı tayin eden uzun süreli trendlerin belirlenmesi konusunda, spor konseyi ve belediyeler gibi planlamacılar ile politik karar organları, değişik gruplar için programlar organize eden spor tesisleri tiyatrolar müzeler gibi çeşitli rekreasyon tesisleri yöneticileri, tatil otel ve seyahat

programları vb. belirleyen turizm endüstrisi gençlik gibi grupları eğlence ve diğer etkinliklere yönlendirecek ticari turizm hizmetleri yöneticileri oluşturmaktadır.

Aktivite olarak rekreasyonun kullanım alanları da şöyle belirlenmektedir: Planlamacılar ve karar organları, eğlence trendleri, sosyal kategoriler (halk, yaş, sosyoekonomik grup gibi) tarafından seçilen aktivitelere katılım usulleri bakımından analiz eder. Genel ev halkının araştırması bu çeşit verilerin başlıca örneğini teşkil eder. Popüler etkinliklerin belirlenmesi için çeşitli önlemler alınır. Sürekliliği belirsiz olan yeni etkinlikler ortaya çıktığında (örn. Kayak) veya belirli aktiviteler, diğerlerini hariç tutmak üzere belirli gruplar ile tayin edildiğinde (örn; birçok spor dalı erkeklerin hakimiyetindedir), etkinlikler katlaştığında ve yöneticilerin katılımcıların yaşam tarzındaki değişikliklere karşı duyarsızlaştıklarında (örn. futbol ve sinema gibi)sorunlar ortaya çıkar(30).

Fonksiyon olarak rekreasyon; özellikle kamu sektöründe karar organları politikacı ve yöneticiler gibi planlamacılar tarafından aktiviteye katılanlar için neyin iyi olduğu konularında karar verirken kullanılır. Akademisyenler ve teorisyenler tarafından, rekreasyon etkinlikleri karar organlarının ve uygulayıcılarının kararlarının eleştirisinde ve analizinde ve daha olumlu olarak rekreasyon yaşam tarzlarının uygulanmasındaki motivasyonun araştırılmasında ve spor konseyi ve sağlık eğitimi konseyi gibi kamu kurumları tarafından “sağlık için spor” gibi etkinliklerin tanıtılması ve insanlara sunulması alanlarında kullanılır(30).

Özgürlük olarak rekreasyon ise, tiyatro, bale, opera, klasik müzik gibi geleneksel güzel sanatların kültürel yaşamın kalitesine yaptıkları katkılar açısından, bu rekreasyon biçimlerinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi bakımından önemini vurgular. Çalışmanın, insan yaşamında çok fazla öneme sahip olmayacağı ve reaktif biçimlerin doğru kullanılmasının merkezi öneme sahip olacağı gelecekte, reaktif etkinliklerin insanın potansiyel yeteneğinin ortaya çıkarılmasındaki önemi vurgulanır. Burada doğru kullanım, genelde popüler kültürden ziyade, yüksek sınıfların kültürünü ifade etmektedir(30).

2.2.1. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun bir çok araştırmacı ve diğerleri tarafından kabul edilebilen bazı temel özelliklerden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu, diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdendir(26,30).

Rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarında buldukları faaliyetlerdir.

Gönüllülük esaslı, mecburiyet gerektirmeyen etkinliklerdir.

Her cinsiyette ve yaştaki bireylerin etkinliklere katılımlarına olanak vermektedir.

İstek ve ilgiye bağlı olarak tercih edilen faaliyetlerdir.

Her çeşit kapalı veya açık alanlarla dört mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.

Ruhsal, bedensel ve kişisel kuvvet elde etmek hedefiyle insanın veya insan topluluklarının; fizyolojik, kültürel, ekonomik, sosyal olanaklarıyla ilintili olarak serbest zamanlarında katıldıkları etkinliklerdir.

Rekreasyon, rekreatif faaliyetlere katılma neticesinde meydana gelen bir tecrübedir.

Rekreasyon etkinliklerine katılım, kişi tarafından daha önceden belirlenmiştir.

Rekreasyonun şahsına özel bir tür çekiciliği bulunmaktadır.

Rekreasyon etkinliklerine katılım, bireylerin başka bir işle uğraşmadıkları veya her türlü sorumluluğu geride bıraktıkları zamanlarda gerçekleşmektedir(48).

Rekreasyon, birden fazla etkinliği içermektedir. Bu etkinlikler içinde oyun, eğlence ve dinlenme etkinlikleri gibi daha birçok faaliyeti kapsamaktadır.

Rekreasyon ciddi ve belirli amaçları olan etkinliktir. Rekreasyon etkinlikleri, katılan her bireye göre bir hedefi bulunmaktadır(51).

Rekreasyon, insan, yer ve zaman bakımından sınırları yoktur. Her serbest zaman sürecinde, her yerde uygulanabilecek olması onun anlamını genişletmektedir.

Rekreasyon etkinlikleri katılan bireye kişisel ve toplumsal olarak bir takım özellikler elde etmesini sağlar(28).

Rekreasyon, içinde bulunduğu toplumun kültürel olarak gelenek görenek ve manevi değerlerine aksi uygulamalar olamamalıdır. Rekreasyonel etkinliklerin ilk olarak toplum ve ahlak kurallarına paralel olmalı, en çok uygun görülen ve kabul görünen bir özelliğidir.

Rekreasyon, bir etkinlik uygulanırken, birden çok etkinliğe istek ve ilgi duyması ve gerçekleştirilmesine olanak verir. Mesela, dalgıçlık ile uğraşan bir birey, bunun yanında fotoğrafçılık yapıyor olması gibi(57)

Rekreasyon, bireyin kendini bulduğu ve ifade edebildiği ve üretici ve yaratıcı olabilmesine olanak sağlayıcı etkinlikleri kapsamaktadır(30).

Yukarıda belirtilen rekreasyonun görülen ve ana özelliklerine artı olarak Weiskopf ve Leitner tarafından ifade edilen rekreasyonun özellikleri ise aşağıda yer almaktadır;

Rekreasyona katılıma gönüllülük esastır, mecburiyet yoktur.

Rekreasyona katılımdaki esas hedeflerden bazıları eğlence, kişisel tatmin ve yenilenmesidir.

Rekreasyon kesinlikle içerisinde etkinlik buldurmamalıdır.

Bireyler rekreasyonel etkinliklere katılıma hedef ve katılımcılara ödüller verilerek rekreasyona teşvik edilmelidir.

Rekreasyon, katılımcıya ruhen, bedenen ve sosyal yönden yarar sağlamalı, bunun yanı sıra eğlendirmelidir(30).

Diğer bir araştırmacı ve uzman görüşüne göre rekreasyonun esas özelliklerinin genellikle aynı olsa da şunlardır:

- Rekreasyon etkinliklerinde seçim ve katılımda gönüllülük esastır.
- Özgürlük hissi verir.
- Etkinliklere devam ve yer alma mecburiyeti bulunmamalıdır.
- Rekreasyon serbest zamanda yapılır.
- Bütün yaş ve cinsiyetteki insanların etkinliklere katılmasına olanak sağlar.
- Rekreasyonel etkinliklerde “sorumluluk” bireye bırakılmalıdır(30).

- Rekreasyon etkinlikleri, her çeşit açık veya kapalı alanlar ile yılın dört mevsiminde ve her türlü iklim durumlarında yapılabilmektedir.
- Rekreasyon bir etkinlik olması şarttır.
- Rekreasyonda çok farklı etkinlikler barındırır.
- Rekreasyon mutluluk ve zevk veren bir etkinliktir.
- Rekreasyon tüm dünyada uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon bireyin kendini açıklayabilme ve bazı yaratıcılığı ortaya çıkarabilmeyi sağlayan etkinlikler içermelidir.
- Rekreasyon her bireyde farklı bir amaca tabiidir.
- Rekreasyon etkinlikleri katılımcı bireye kişisel ve toplumsal nitelikler kazandırması umulur.
- Rekreasyon toplum kurallarını,ahlaki sınırları ve manevi olguları çizgilerinden çıkmamalıdır.
- Rekreasyon, bir etkinlik uygulanırken, ikinci veya daha fazla etkinliklere de ilgi duyma veya gerçekleştirme olanağını gösterir.
- Rekreasyon faaliyetleri, rekreasyonistler yani branş uzmanları üstlenir .
- Rekreasyon faaliyeti, planlı veya plansız, becerikli veya beceri sahibi olmayan bireyler yada organize veya organize olmamış alanlarda yapılabilmektedir.
- Rekreasyon rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir(30).

2.2.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonu sınıflandırırken, esas prensip, genellikle bireyin rekreasyonel faaliyetlerine katılmasına neden olan amaçlar istekler ve zevkler olmaktadır. Bunun yanı sıra, çeşitli kriterlere göre de ayrı gruplandırılmalar yapılmaktadır.

Rekreasyonun sınıflandırılması, rekreasyonun fonksiyonlarına veya çeşitli kriterlerine bağlı olarak şekillenmektedir. Birey, hangi amaç ve istek yönünde bir reaktif faaliyete katılmaya karar vermiş ise, buna uygun bir rekreasyon çeşidi ortaya çıkmaktadır(30).

Rekreasyonu öncelikle; amaçlarına göre ve çeşitli kriterlere göre ve program çeşitliliğine göre üç bölüme ayırarak sınıflandırabiliriz(30).

2.2.2.1. Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması

a. Dinlenme

Rekreasyon etkinliklerinin amacı dinlenmeye yöneliktir ve serbest zamanın bütünüyle dinlenmek, yani beden ve ruh sağlığının sürekliliği için veya korunması için yapılan faaliyetlerle yapılmasıdır.

b. Kültürel

Rekreasyon etkinliğinin amacı kültürel faaliyetlerdir. Serbest zamanın, müzik, tiyatro, eski sanat ve tarihi eserler, müze gezileri ve bazı kültür etkinlikleri olarak değerlendirilmesidir(30).

c. Toplumsal

Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleridir. Toplumsal ilişkileri kurmak ve geliştirmek amacıyla yönelik serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir.

d. Sportif

Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleridir. Aktif spor yaparak veya pasif şekilde seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde serbest zamanın sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.

e. Turizm

Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleridir. Öncelikle tatil dönemlerinde bulunduğu mekandan, başka mekanlara gitmek, görmek amacıyla gitmek suretiyle serbest zamanı değerlendirmektedir.

f. Sanatsal

Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleridir. Sanatın bir çok dalından biri veya bir kaçını ile uğraşmak serbest zamanların değerlendirilmesidir(30).

2.2.2.2. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması

a. Yaş faktörüne göre; Her yaş grubunun farklı etkinlikleri kendi özelliklerine göre tercih ettiği etkinliklerdir.

b. Faaliyete katılanların sayısına göre; Bireysel, grupta, kitlesel veya aile olarak katılan rekreatif etkinliklerdir(1).

c. Kullanılan mekana göre; Açık veya kapalı alanlardaki uygulanan faaliyetleri içermektedir. Geniş bir açıdan ele alındığında açık havada uygulanan bütün rekreatif kullanımları kapsayan bir rekreasyon türü olarak tanımlanabilen açık hava rekreasyonunun öncelikle asıl fonksiyonlarını su bölgeleri, ormanlar ve dağlardan meydana gelmektedir (1).

e. Sosyolojik içeriğe göre: Belirli bir halk kesiminin geleneksel veya o yöreni kültürüyle alakalı katılımının desteklenmesinin sağlandığı rekreasyon faaliyetleridir(30).

2.2.2.3. Rekreasyonun Program Türleri Açısından Sınıflandırılması

a. Kamu Rekreasyon Programları: Toplumdaki bireylerin serbest zamanlarını değerlendirirken sağlıklı ve verimli olması hedef alınır.. Kar amacı gütmeyen. Hem bireyin hem de toplumun sağlığı amaçlanmıştır. Geniş yelpazede olanakları ve programları yapabilme şansına sahiptirler.

b. Ticari Rekreasyon Programları: Kurum ve kuruluşlar aracılığıyla bazen belirli bir bedelle bazen ise masrafsız bir şekilde bireylerin rekreatif faaliyet ihtiyacını karşılar. Rekreasyonist açısından bu tarz hizmetler kolaylaştırıcıdır(31).

Asıl hedef olarak serbest zamanını değerlendirmek isteyen bireylere göre programlar uygulanır. Gelişmeyi değişmeyi ve ilerlemeyi amaç edinen ticari amaçlı rekreasyon kuruluşları, devamlarını sağlayabilmek için bireylere uygun rekreatif etkinlikler sunma mecburiyeti vardır . Bunun yanında, bu kuruluşlar kendini sürekli yenileme ve değişim içinde tutması gerekmektedir., oyun salonları, , raket spor kulüpleri, kamplar, dans ve fitness merkezleri, sualtı ve benzeri etkinlikleri seçebilirler(31).

c. Özel ve gönüllü Rekreasyon Programları: Yaşlılar, , kimsesiz çocuklar, engelliler, vakıflar gibi bir çok sosyal, kültürel ve sağlık hedefli rekreasyon programları oluşturan, kar amacı gütmeyen ve aynı hedefli kurum ve kuruluşlardan oluşur. Öncelik verilen hedefler ise davranışını geliştirme,rehabilitasyon, eğlence tarzı hizmetler önceliklidir(31).

d.Terapi Rekreasyon Programları: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal problemleri olan şahısları yaşama tekrar kazandırmak amaçlı yapılan eylemlerdir.

İlgilendiği kitle genelde engelliler hastalar ve yaşı ilerlemiş bireylerden oluşur. Bu etkinlikler çoğunlukla engellilerde uygulanır.Engelli bireylerin belirli bir seviyeye getirilerek kendilerinin katılımı sağlanması amaçlanır. Bireyin kendi yaş gruplarıyla yaptığı terapötik rekreasyonla birlikte, hayattan ve yaptıklarından haz duyması, fiziki kuvvetlenmeyi sağlayarak bazı şeyleri kendi yapabilme ve iş birliği, paylaşma duygusu,kişilerarası iletişim gibi yeteneklerini geliştirmesi hedef alınır.

Bu uygulamalar ‘serbest zaman değerlendirilmesi’ hedefinin ötesinde bir görev üstlenir. Rekreasyonu sınıflandırmada önemli bir etkidir(31).

e. Okul Rekreasyon Programları: ‘Kampüs’ rekreasyon programları öncelikle ve başta üniversiteler olmak üzere hedef kitlenin öğrenci üniversite personelinin rekreasyonel etkinlik ihtiyaçlarını gidermek için uygulanan programlardır. Öğrencinin var olan serbet zamanını en iyi şekilde değerlendirmek, , liderlik yapmasını sağlama, grup içi davranışlarını düzenleme, özgüven aşılama gibi meziyetlerini geliştirmek, kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak, üniversitenin tanıtımına yardımcı olmak ve öğretim üyeleri, personel ve ailelerin rekreatif gereksinimlerini karşılanması hedeflerden bazılarıdır(31).

f. Silahlı Güçlerin Rekreasyon Programları: Askeri güç personelleri, polisler veya özel eğitim gerektiren kişiler için takım duygusunu geliştirmek, birlikte hareket etme gibi olguları kazandırmak amaçlı yapılan rekreasyonel faaliyet programlarıdır(31).

g. İşyeri Rekreasyon Programları: İşyeri çalışanlarına yönelik yapılan ve bedensel, ruhsal ve zihinsel olmasını sağlamak, iş verimliliğini yükseltmek, iş motivasyonunu yüksek tutmak, personellerin sağlıklı olmasını sağlamak hedefidir.

h. Sosyal Rekreasyon Programları: Bir takım insanların bir araya gelerek yaptıkları rekreatif etkinlik programlarıdır. Bu tarz etkinlikler gelir seviyesiyle yakından alakalıdır. Gelir seviyesi artışına paralel olarak yapılan sosyal rekreasyon programları da artar. Örgütlenmiş sivil toplum kuruluşları veya toplulukları gönüllü çalışmaları sayesinde engelliler, yoksullar yada çevre sorunlarıyla ilgili bir çok sosyal rekreasyon programları düzenlenir(31).

ı. Estetik Rekreasyon: Üst düzey eğitim ve kültüre sahip insanların yaptığı pasif eylemli özellik taşıyan programlardır . Sanat olaylarının takibi, ünlü insanların

müziklerini dinleme, sanatsal başarıya ilgi duymak gibi etkinlikler çerçevesindedir.

i. Fiziksel Rekreasyon Programları: Yapılan alan fark etmeksizin bütün spor çeşitlerini içine alır. Masraflı bir programdır. Tesisleşme ile bu masraflı işler bir çok etkinlikle uğraşan insanlar için faydalı bir biçimde ayarlanması bu masrafı en aza indirmektedir(31).

j. Özel Ekorekreasyon Programları: Orman, nehir, göl, dağ gibi ekolojik çevreyle bir arada olmak arazi ve su ve diğer benzeri doğal alanlarda uygulanan rekreasyonel faaliyetlerdir. Doğada yapılan bir çok aktiviteyi kapsar. Bireylerin temiz hava, şehrin boğucu yaşamından uzaklaşmak için tercih ettikleri etkinliklerdir(31).

2.2.3. Rekreasyon İhtiyacı

Somut ve soyut herhangi bir şeyin eksikliği hissi ve bu hissi giderme arzusuna ihtiyaç denir. Tatmin edilmemiş ihtiyaçlar insan davranışlarına yön verir. İnsanların gelir düzeyi ve statüsü ne olursa olsun, ihtiyaçları sonsuzdur. Dolayısıyla insan, sürekli talep eden ve talebini karşılamak için mücadele eden bir yapıdadır.

Maslow, insan ihtiyaçlarını önem sırasına göre beşe ayırmıştır. Maslow'a göre insanlar bir ihtiyacını tatmin etmeden bir üst seviyedeki ihtiyacı talep etmez. Bunlar;

- 1- Fizyolojik ihtiyaçlar
- 2- Güvenlik ihtiyacı
- 3- Ait olma ve sevgi ihtiyacı
- 4- Saygı ihtiyacı
- 5- Kendini gerçekleştirme ihtiyacı(31).

Fizyolojik ihtiyaçlar; yeme, içme, giyinme gibi insan yaşamının idamesi için gerekli olan ihtiyaçlardır. Karnı aç olan veya soğuktan donmak üzere olan bir insan için güvenlik, saygı, toplumda kabul görme gibi üst düzey ihtiyaçlar bir anlam ifade etmez.

Güvenlik ihtiyacı; genel güvenlik ve sosyal güvenlik olarak ikiye ayrılabilir. Fizyolojik ihtiyaçlar karşılandıktan sonra insanların yaşamlarını güvenle sürdürebilmeleri için, güvenlik ihtiyacını tatmin etmeleri gerekir.

Ait olma ve sevgi ihtiyacı; insan fitratı gereği sosyal bir varlıktır. Tek başına yaşamını sürdürmesi mümkün değildir. Dolayısıyla insan, toplumun bir parçası olarak o toplum tarafından kabul edilme ve sevgi görme ihtiyacı hisseder. Toplumda dışlanan bir insanın psikolojik ve mental olarak sağlıklı kalması mümkün değildir.

Saygı görme ihtiyacı; her insan toplumda belli bir statü elde etme ve başkaları tarafından önemsenme ihtiyacı hisseder. Bu ihtiyaç tatmin edilmediğinde insanlarda aşağılık kompleksi, kendini küçük görme gibi duygular gözlenebilir.

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı; insanın potansiyelini açığa çıkarması, yaratıcılığı, kendini geliştirmesi, toplumda bir statüden daha üst bir statüye yükselmesi gibi ihtiyaçları muhteva eder (31).

Bu saydığımız ihtiyaçları birincil ve ikincil ihtiyaçlar olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu sınıflandırmaya göre fizyolojik ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyacı birincil ihtiyaçlar; ait olma, saygı görme ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları ise ikincil ihtiyaçlar olarak değerlendirilebilir. Bu ihtiyaçlar tatmin edildiğinde insan mutlu ve huzurlu olur. Mutlu olan insan çalışma hayatında da başarılı olur ve katma değer üretir. Diğer insanlarla ilişkileri sağlıklı olur ve toplumun genelinde suç oranı ve kötü alışkanlıklar azalır. Rekreasyon, ikincil ihtiyaçlar grubunda ortaya çıkar. Dolayısıyla insanlar rekreasyon ihtiyacı giderilmediğinde ruhsal yönden sıkıntı yaşar, mutsuz olur. Bunun sonucunda da içine kapanıklık, asabi olma, saldırganlık gibi tepkiler görülebilir. Buna paralel olarak da alkol ve uyuşturucu kullanımı, suç oluşturan davranışlar, toplumsal çatışma vb. artar. Yoğun, rutin ve stresli çalışma hayatı, şehir hayatının hızlı temposu, doğadan uzaklaşma gibi nedenler insan hayatında baskı oluşturur, yeteneklerini ortaya koymalarına ve kendilerini gerçekleştirmelerine engel olur. Bu da çeşitli sorunlara ortam hazırlar. Çeşitli rekreatif faaliyetler oluşan bu baskından kaynaklanan sıkıntılar için onarım gerçekleştirir. Yani insanların fiziksel ve ruhsal açıdan yenilenmesini, stres atmasını, potansiyel yeteneklerini açığa çıkarmasını sağlar. Bu nedenle rekreasyon çok önemli bir ihtiyaçtır. Tatmin edilmediğinde ise yıkıcı sonuçlar ortaya çıkar. Rekreatif

faaliyetlere katılan insanlar, diğer insanlarla grup halinde faaliyette bulunur, yeni arkadaşlar edinir. Bu sosyalleşmeyi, karşılıklı dayanışmayı artırır ve insanın ait olma ihtiyacını tatmin eder. Örneğin bir toplumsal gönüllülük organizasyonunda veya bir oyun grubunda bireyler karşılıklı iletişimde bulunur, ortak amaçlar etrafında birleşir, dayanışma kültürü sergiler. Toplumda insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen belli kurallar vardır. Bireyler bu kurallara riayet ettikçe, daha medeni ve sağlıklı bir toplum ortaya çıkar. Rekreatif faaliyetler de grup halinde yapıldığı için belli kurallar vardır ve faaliyete katılanlar bu kurallar çerçevesinde davranışlarını kontrol eder. Dolayısıyla insanlar rekreatif faaliyetlere katılarak kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı gösterme ve dayanışma özellikleri kazanır. Bunun yanı sıra belli bir rekreasyonel faaliyette yoğunlaşan insanlar, faaliyetlerinin ilgi görmesi ile duygusal açıdan doyum sağlar, itibarı artar, saygı görür. Bu da kişinin yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlar. Yani kendini gerçekleştirme ihtiyacını tatmin eder. Boş zamanlarında resim yapan veya dövüş sporları ile ilgilenen bir insanın yarışmalarda kazandığı başarılar, becerilerinin diğer insanlar tarafından takdir toplaması vb. durumlar buna örnek teşkil eder(31).

Bunun farkına varıldıkça, boş zamanlar daha çok önemsenir hale gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde hükümetler bu konuda ciddi çalışmalar yapmaktadır. Hatta bilgi ve tecrübelerini paylaşmak ve birbirlerinden istifade etmek adına konuyla alakalı uluslararası toplantılar yapılmaktadır(31).

Rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerini maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- İnsanı mutlu ve huzurlu hissetmesini sağlar.
- Yaşam kalitesini artırır.
- Fiziksel ve ruhsal gelişime katkıda bulunur.
- İnsanı sosyalleştirir. Toplumsal dayanışmayı artırır, bütünleşmeyi sağlar.
- Toplumda demokratik bilincin gelişimini sağlar.
- Kişisel beceri ve yeteneklerin gelişimi sağlar.
- Heyecan ve macera ihtiyacını giderir.
- Hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirir.
- Çalışma hayatında başarıyı ve verimi artırır (31).

2.2.3.1. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

İhtiyaç olarak hissedilen rekreasyon ve rekreasyon faaliyetleri bireye ve topluma kazandırdığı yararlarından dolayı olmaktadır. Bireysel açıdan; fiziksel olarak sağlığın iyi duruma getirilmesi, ruhsal ve zihinsel sağlığın olması, sosyal bir birey olması, iş verimliliği ve buna paralel iş başarısı, ekonomik olarak aktifleşme, mutlu bir birey olması, toplum açınsındansa; toplumun dayanışma, bütünleşme ve birlikte hareket etmeyi sağlaması ve toplumun demokratik olgularını sağlamlaştırması, gibi nedenler sayesinde rekreasyona ihtiyaç duyulur(30).

İnsanoğlu bir ihtiyacının eksikliğini hissettiğinde onun yokluğunu gidermek amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunarak bu yokluğu gidermeye çalışır. Yokluğunu hissettiği amaca yönelik faaliyetler yaparak ihtiyacını gidermek için çaba sarfeder. Bireyi harekete geçiren ana hedef ihtiyaçları olup eksiklikleri gidermek amaçlıdır ve rekreatif faaliyetlere katılım hedefleri bireyden bireye değişim gösterebilir(40).

İnsanlar rekreasyon faaliyetlerine kişisel ve toplumsal açıdan ihtiyaç duyarlar. “hareketsizlik” “stres” kişisel yönden duyulan ihtiyaçların başında gelen olgulardır. Sanayileşmiş ve kentleşmiş toplumları, rekreasyon ve boş zaman daha yakından ilgilendirdiği düşünüldüğünde bu ihtiyacın nedenleri daha da iyi gözlemlenmekte ve anlaşılmaktadır(14).

Rekreatif faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalar, rekreasyona duyulan ihtiyacı işaret etmektedir. Bireyi sosyalleştirmesi, fiziksel olarak kazanımlar sağlaması, ruhsal ve zihinsel açıdan iyilik hali, moral motivasyon olgularının yüksek tutulması, birlikte ve takım ruhunu ön plana çıkarma, iş verimliliği ve başarısı gibi olgular bireyin kişisel yönden olan faydalarındandır. Toplumsal yönden olanlarsa; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratması, rekreasyona duyulan ihtiyacın sebeplerinden birkaçını oluşturmaktadır(30).

2.2.3.1.1. Fiziksel İhtiyaçlar

Disareli bir sözü ile, “hareket her zaman mutluluk vermeyebilir ama hareketsiz mutluluk yoktur” (65), açıklamasıyla fiziki faaliyetlerin önemini vurgulamıştır. Fiziksel etkinliklerin bireyde eksik olması önemli sağlık sorunlarına neden olabilmektedir(32).

Loehr, düzenli olarak egzersiz yapıldığı sürece, soğuk algınlığı ve grip olma riskinin azalacağını ve bunun nedeninin ise periyodik olarak strese maruz kalmaya bir tepki olarak bağışıklık sisteminin güçlendiğini Bazı araştırmalar özellikle stresten ve kalp-damar hastalıklarından korunmada boş zamanların fiziksel aktivitelerle değerlendirilmesinin önemine işaret etmekte ve düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitelerin, kalp krizi riskini azaltarak, damarların sağlıklı olmasını sağladığını belirtmektedir belirtmiştir (32,33).

Fiziksel Sağlık Gelişimi Yaratır; Rekreyasyon faaliyetleri içinde, birçok insanın rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilecek çeşitlilikte ve özellikte olan beden eğitimi ve spor etkinlikleri önemli bir yer tutmaktadır. Etkinlikler kişinin yavaş hareketlerden doğan sorunların çözümü ve sağlıklı zinde yaşamasında büyük roller üstlenmiştir (58).

2.2.3.1.2. Sosyal İhtiyaçlar

Torkildsen, rekreatif faaliyetlerin bireylerin sosyal değerlerini yükseltmek için var olduğunu ifade etmektedir. Bireyin sağlığına olanak sağlayan rekreatif faaliyetler, sosyal açıdan rahatlamaya neden olmaktadır. Rekreatif faaliyetlere bu açıdan bakıldığında ise, toplumsal rahatlama, sosyal uyum ve yaşam kalitesinin sağlanması ve geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Rekreasyonel etkinliklere katılan birey, kendini ifade etme imkânı bulur, içinde bulunduğu gruba aidiyet duygusu gelişir, etkinliklerdeki kurallara uymaya çalışarak sosyalleşme süreci içerisinde olur. Şunu ifade etmek gerekir ki; rekreyasyon bireye fiziksel ve duygusal olarak katkı sağlayan sosyal bir davranıştır (50).

İnsanı Sosyalleştirir; Daha çok grupsal olarak gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler, insanın sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirilmesinde büyük rol oynar. Yeni arkadaşlıkların oluşumu grup içinde yer edinme, yerini idrak edebilme ve diğer grup üyelerini tanıyabilme gibi çabalar, kişinin sosyal yaşantısını etkileyerek olgunlaşmasını ve toplum hayatına alışmasını sağlar (30).

2.2.3.1.3. Psikolojik İhtiyaçlar

İnsan psikolojisinin iyi durumu, insan sağlığını ifade etmektedir. Bireyin kendisiyle ve çevresiyle devamlı bir denge ve uyum içinde olmasına ruh sağlığı denir(13).

Günümüz yaşantısında bireyin aile, okul, iş hayatındaki yorgunluğu yoğunluğu ve sorunlar sinir sisteminin yıpranarak bozulmasına ve direnme gücünün düşmesine sebep olabilir. Çağdaş ve modern yaşamın sonuçları olarak değişik stres dinamikleri ortaya çıkmış ve bunların karşısında bireyin ortaya koyduğu tepkiler, önemli bir rahatsızlığı ve davranış bozukluklarını meydana getirmektedir. Bu ve benzeri baskı ve stresten uzak durmak için bireyler farklı bir ortama girip moral ve motivasyonlarını artırmak isterler. Dinlenmek, eğlenmek, değişiklik yaratacak ve kendisini yenileyecek bu ortamlara boş zaman (serbest zaman) faaliyetleri denir(55).

Gedik'in savunduğu görüşlere göre, serbest zamanlarda yapılan faaliyetlerin psikolojik yönden faydalarını şöyle sıralanabilir; insan serbest zamanlarını pozitif bir şekilde değerlendirmekle fiziksel, zihinsel ve toplumsal olguların bir araya gelmesiyle bir kişilik ve karakter kazanır. Kişilerin dürüst, adaletli, hoşgörülü, kibar ve anlayışlı olmalarına olumlu bir yönde katkı sağlar. Şiddet ve saldırganlık yönlerinde azalma ve cinsel gerginlik ve agresifliğin giderilmesi serbest zamanların değerlendirilmesi ile oluşturulabilir veya sağlanabilir. Serbest zaman faaliyetleriyle birey bir gruba, takıma veya organizasyon içinde bulunarak yalnızlık ihtiyacını giderebilir. Kişi bu faaliyetlerde bulunarak, dışa dönük kişilik geliştirme imkânını elde edebilir(55).

Serbest zaman etkinliklerine katılımın davranış değişikliklerine, kişisel gelişime, sağlıklı duygu süreci gibi sonuçlara varmada bireye olumlu etkiler yapar. Farklı yerlere gitme ile bireyler, üzerlerindeki iş, aile vb. sorumluluk baskısını geride bırakırlar. Çeşitli serbest zaman aktivitelerinin olması, farklı ve olumlu psikolojik sonuçlar meydana getirir. Rekreasyon dengenin ve mutluluğun yakalanmasında, bir çok bilim adamı ve psikiyatrist, etkili bir unsur olarak görmüşlerdir. Serbest zamanları değerlendirme yalnız fiziksel hastalıkları önlemesi için değil aynı zamanda zihinsel olan psikolojik sağlığın oluşmasında da bir etkidir (55).

2.2.3.1.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı

Birey genellikle yetenek ve beceri seviyesinin hangi düzeyde olduğunu bilemez. Yetenek ve becerilerini ancak severek, isteyerek bir iş veya etkinlikte farkedebilir.

Herhangi bir etkinliği rekreasyonel hedeflerle yapan birey, bu etkinlik için yetenek ve becerisinin gün yüzüne çıkması, etkinliğe katılan becerikli başka bireylerle sosyal ve kültürel iletişim kurarak ve sürekli etkinlikte bulunarak sağlayabilmektedir (32).

2.2.3.1.5. Duygusal İhtiyaçlar

Rekreasyonun esas gayelerinden birisi insanın mutluluğunu sağlamaktır (30).

New York niversitesi'nin bir çok yaş seviyesinden yüzlerce birey üzerine yaptığı araştırmanın neticesine göre; mutlu bireylerin mutluluk nedenlerini şu şekilde belirlenmiştir:

- 1.Yaptığı işe ilgi ve sevgi duymak
- 2.Hobilerinin olması
- 3.Farklı olgularla ilgilenmek (insan, evre gibi)
- 4.Araç-gereçlere (maddeciliğe) pek önem verilmemesi
- 5.İnsanlarla ve topluluklarla sanat aracılığı ile iletişim kurmak, bu kişilerle çıkar ilişkisi olmaksızın hizmet vermek

Mutlu sağlıklı ve ağdaş insanlar,son zamanlarda rekreatif etkinliklerle ilgilenen bireylerdir. Bu birey, rekreasyonel faaliyetlerde bulunarak, sıkıcı rutin yaşantısına bir güzellik katmakta ve hayatını zenginleştirmektedir. Bunun sonucunda birey, mutlu olabilmektedir(8).

2.3. Rekreasyona Katılımın nndeki Engeller

Serbest zaman ile alakalı tüm literatürlerde engelin tanımını, kişinin serbest zamanlarında rekreatif faaliyetlere katılımına set vuran ya da kısıtlayan ve şahıs tarafından algılanan nedenleri ifade etmektedir (32).

Son zamanlarda fiziki evre koşulları ve toplumsal olgular bireylerin huzurunu bozmada rahatsız etmekte dengesini bozmakta ve mutluluğu huzuru arayan bireyin serbest zaman etkinliklerine ihtiyacı da buna paralel olarak artış göstermiştir. Böyle bir rekreatif faaliyet ihtiyacı oluşmuşken bireylerin etkinliklere katılımında son zamanlarda farklı sebeplerden ötürü engellendiklerini de ortaya koymaktadır(3).

Farklı toplumlar üzerinde rekreasyon ve serbest zamanla ilgili farklı gruplar ile serbest zaman katılımının önündeki engel olan faktörlerin belirlenmesine yönelik bir çok bilim insanı araştırma yapmıştır. Fakat, araştırmaların ilk evrelerinde araştırmacıların bir çoğu katılımın önündeki engellerin belirlenmesiyle ilgili teori ve model geliştirmeye çalışmışlardır. Crawford ve Godbey'in (1987), bu zamana kadar geliştirilmiş en yaygın modeldir ve ayrıca engelleri üç kategoriye ayıran modeldir. Bu model serbest zaman engellerine katılımını; Bireysel, bireylerarası ve yapısal faktörler olarak kategorize etmiştir(30).

Bireyin psikolojik durumu ve davranışları bireysel faktörlerin içine aldığı durumlardır. Faaliyete ilişkin davranışı ve aktivitenin uygunluğunun algılanması durumu kişinin beceri düzeyinin algılanmasıdır. Bireyler arası faktörleri oluşturan kavramlar ise, bireyin para ve zaman ihtiyacı, bireyler arası etkileşimin veya bireylerin arasındaki aktiviteye katılmak amacıyla bir eş veya arkadaş bulmak, bireyler arası faktörlerdir. Yapısal faktörlerden bahsedecek olunursa, serbest zaman seçimi ve katılımın ve katılımcıların arasındaki iletişimi açıklayandır. Aynı araştırmacılar tarafından tekrar düzenlenerek hiyerarşik bir sıralama ile geliştirilmiştir. Yakın(bireysel) ve uzak (yapısal)olarak önem derecesine göre geliştirilerek sıralandırılmıştır. Bireyin serbest zaman faaliyetlerine katılımına engel olan en önemli faktör birey iken,bu üç model arasında en az etkiye sahip olan yapısal faktörler olduğu saptanmıştır(17).

“Hiyerarşi modeli”nin üzerine kurulu bir model geliştiren Jackson ve arkadaşlarıdır. Serbest zaman literatürüne kazandırılan pazarlık ve denge gibi iki yeni kavram bundan önceki modelden bu iki durum farkını oluşturmuştur. Pazarlık olgusu kişinin serbest zaman faaliyetlerinde bulunmasının sadece engellerin ortadan kalkmasıyla ilişkili olmadığını açıklamaktadır. Şayet bireyin isteğine göre katılım şeklinde değişik ayarlamalar yapılarak faaliyetlerde bulunabilir.. Bireylerin engellere göre gösterdiği reaksiyona göre üç kısma kategorize edilmiştir .

Bu sınıflandırmaya göre; arzu ettiği aktivite çeşidine katılamayan bireyler, engellerle karşı karşıya olmasına rağmen aktiviteye katılım düzeyinde veya aktivite çeşidinde değişiklik olmayan bireyler ve aktiviteye katılacak ancak katılım şeklinde değişiklik yapan bireyler (17).

Modelin ortaya çıktığı dönemlerde çok sıkça kullanılmış günümüzde de hala faydalanılmaktadır. Daha önceki modellere kıyasla bu model çok fazla geliştirilmemiştir.Henderson'un bu modele karşı durduğu ve eleştirdiği durumlar olmuştur.

Bunlar;

1. “Hiyerarşi düzeyine” göre engellerin sınıflandırılması tam değildir ve doğru da değildir.
2. Engellerin tanımlanması geniş olmayan bir çerçevede açıklanmıştır.
3. Bireyin algılama düzeyi ön araştırmalar sonucu belirli bir aralık içerisinde açıklanması arzu edilmiştir.

Ön çalışmalarda bireylerin verdiği ifadelerde bazı faktörlerin engel oluşturmadıklarını yapılan ikinci bir görüşmede ise engel oluşturdukları söylenmiş ve kendi içinde çelişmiştir(30).

ABD'deki gönüllü kuruluşlar, özel kuruluşlar, dernekler, kulüpler katılımcıları için serbest zaman aktiviteleri sunarlar. Mesleki kuruluşlar, ticari kuruluşlar; genellikle eğlence amaçlı serbest zaman değerlendirmelerine yoğunlaşır. Gençlik örgütleri; erkek- kız izci, genç erkek ve kız Hıristiyan örgütler (YMCA), (YWCA) gibi. Yurttaşlık örgütleri; vatansever bir yurttaşlık bilincinin geliştirilmesini amaçlayan kuruluşlar olarak tanımlanabilir(66).

18.yy'da iyi bir şekilde örgütlenmiş İngiltere'deki kamu eğlenceleri ve parklar bulmaktaydı.Kiliseler 1970'li yıllarda insanları spora teşvik etmek amacıyla kriket ve futbol aktivitelerini desteklemiştir. Futbolu kötü alışkanlıklardan uzaklaştıran bir araç olarak görülmüştür. Yöresel eğitim kuruluşları, kamplar, fiziksel öğretim merkezleri, oyun alanları 1918' de Eğitim Yasası ile kabul edilmiştir. Spor, açık hava organizasyonları ve serbest zaman etkinliklerini bütün ülkeye yaymak amacıyla 1925 senesinde “Ulusal Oyun Alanları Örgütü” kurulmuştur.Spor Heyeti'ni 1964'te kurulan hükümet tarafından kurmuştur. Spor Heyeti kuruluşu, inkanların planlanması, araştırma ve istatistik, spor ve antreneörlüğün geliştirilmesi ve uluslar arası sportif konularında çalışmalar

yapmaktadır. Yerel yönetimlerce spor ve rekreasyon açık ve kapalı alan olmak üzere iki alana ayırarak sınıflandırma yapmıştır(66).

Rusya’da ise serbest zaman değerlendirmeyi toplumsal yönetimlerinde ve ekonomik planlamalarında yer alan bir ülkedir. Her yaş grubu için devlet imkanlar sağlamış 7 yaşından 25 yaşına kadar tüm faaliyetler devlet denetiminde uygulanmıştır. Kapalı merkezler,oyun alanları,spor alanları, konut alanları, parklar 1930 yılında sosyal planlama kapsamına alınmıştır. Devlet kanalıyla, tiyatro, opera, bale, konser gibi kültürel faaliyetler düzenlenmiştir. Hedeflenen ve üzerinde durulan konu spordur. Beden eğitimi ve öğretimi tüm öğrenciler için zorunludur ve temel derslerle bir tutulur. Yıl boyu devam eden uluslar arası bir çok branşta spor etkinlikleri yarışlar ve şenlikler organize edilir(66).

Japonya’da uygulanan serbet zaman faaliyetleri ise, özel klüpler,ev etkinlikleri,dini törenler ve geleneksel şenlikler aracılığı ile yapılır. Örgütlü serbet zaman değerlendirmesine ise 2.Dünya Savaşı zamanlarında ağırlık verilmiştir. Ulusal Boş Zaman Değerlendirme Kurumu 1932’de olimpik oyunlardan sonra açılmış ve serbest zaman değerlendirme amaçlı imkanları yükseltme,park programları organize etmeye, lider yetiştirme ve yayınlar yapılması hedeflenmiştir. Yüzme,tenis, rugby gibi bir çok popüleritesi yüksek oyunlar 1961-1964 yıllarında Tokyo olimpiyatları için hususi yasa çıkarılmış ve düzenlemeler yapılmıştır. Bunun dışında Japonların hobileri ve severek yaptıkları bahçe işlerinden zevk alırlar. Bahçe işleri,çiçek,bitkilerle hoşlarına giden uğraşlar. Resin,heykel, tiyatro, oymacılık, metal işleri, dans, el sanatları, güzellik sevgisi, kültürlerinde yer alır. Öte yandan geleneksel spor ve kültürel etkinlikleri arasında Japonların Folk sanatı, dans, tiyatro, törenler, Sumo, Kendo ve Judo gibi etkinlikleri bulunmaktadır(66).Bir diğer gelişmiş ülkelerden Almanya’da genç nüfus sporun her branşında oldukça etkilidir. Almanya’daki bireylerin en büyük etkinlerinden bir tanesi de açık hava etkinlikleridir. Ormanların korunması, kamplar, hosteller ve küçük otellerin korunması geleneksel bir anlayıştır . Yapılan sporların bir çoğu ve oyunlar “takım” zihniyetinde yapılır ve organize edilen bütün kış sporları, futbol gibi, yüzme gibi, eskrim gibi spor branşları oldukça yaygın ve popüleritesi yüksektir. Alman toplumu , müziği, dans etmeyi, seven bir yapıya sahiptir ve aynı zamanda festival ve bayramlarında ise dans ve müziklidir. Federal spor örgütüne bağlı çeşitli spor

branşları ve gönüllü spor kulüpleri bulunmaktadır. Ayrıca federal, bölgesel ve yerel bir çok sayısız spor kuruluşları birlikleri bulunmaktadır. Alman Spor Danışma Konseyi (Deutscher Spor Beriat) sporla ilgili kuruluşların çalışmalarını geliştirir ve düzenler. Federal Gençlik Örgütü (Federal Young Ring) ise serbest zaman faaliyetlerinin düzenlenmesi denetlenmesi organize edilmesi ile ilgili bir çok kültürel toplumsal etkinlikleri geliştirmeye çalışır(66). Gönüllü kuruluşlar Fransa’da devletten daha fazla etkin rol oynamaktadır. Sanat, tiyatro, müzik, spor takımları, serbest zaman değerlendirme odaları ve alanları, kulüpler sosyal ve kültürel etkinlikleri üstlenen endüstriyel firmalar ve birliklerdir . Katolik ve Protestan kiliseleri de çeşitli organizasyonlarla bir çok gençlik ve spor faaliyetlerini organizasyonunu sağlamaktadır. Ayrıca gençlik ve yetişkin kulüpleri serbest zaman faaliyetlerini organize etmektedirler. 1958 yılında Gençlik ve Spor Yüksek Sekreteryası Eğitim bakanlığına bağlı olacak şekilde kurulmuştur. Beden eğitimi ve öğretimi, birçok spor branşı, açık hava faaliyetleri ve yaygın eğitim bu kuruluş aracılığı ile yönlendirilmektedir (66).

İsveç, Norveç, Finlandiya gibi İskandinav ülkelerindeyse ; yaygın ve popüleritesi yüksek spor branşları ve etkinlikleri jimnastik, açık hava sporları ve yüzme olarak göze çarpar. Finlandiya’da “sauna” farklı bir kültürel etkinlik ve serbest zaman faaliyetidir. İskandinav ülkelerinde folklor, müzik, edebiyat, sanat ve el sanatlarına ilgi büyük olur (66).

Gelişmekte olan ülkeler arasında olan Türkiye’de ise çalışma saatlerinin düzelmesi ile kısalması ve serbest zamanın ortaya çıkmıştır. Bu serbest zaman için herhangi bir değerlendirme, plan, program düşünülmemiş ve uygulanılmamıştır. Serbest zamanlar plansız gelişigüzel rastlantısal şekilde eğlencelerle değersiz bir şekilde israf edilmiştir. Örnek olarak; Türk insanının en çok başvurduğu etkinlik tv karşısında geçirdiği her gece saatlerce izlemesidir. Gelişmekte olan ülkemizde geri kalmış ciddi sorunlarından biri de serbet zamanı faydasız ve hareketsiz faaliyetlerle doldurulmasıdır(55).

Türkiye’ deki bireylerin çokça serbest zamanı olduğu varsayılabilir. Çalışanlar olarak, Türkiye bir tatil cenneti olarak bilinmektedir. Çalışan bireylerin serbest zaman olarak geçirdikleri tatil süresi çalışma süresinin 3te 1ini

oluşturmaktadır, öğrencileri olanların yarım gün süren eğitimleri, ev hanımlarının neredeyse tamamının boş olması, tarım ile uğraşan kesimin yılın yarısının boş olması, işsiz bireylerin serbest zamanın bol olması, erken yaşta emekli olanlar, sosyal kurumlarda ve cezaevlerindeki bireylerin serbest zamanları Türkiye’de yaşayan insanların boş zaman bolluğuna örnek olarak gösterilebilir(34).

Türkiye’de serbest zaman faaliyetlerinin farklı toplum katmanlarına yayılma şekli ve yoğunlukla fazla görülmesi, problemin bir tarafını göstermektedir. Problemin diğer bir yönü yani ikinci tarafı ise, fazla olan serbest zamanın nasıl değerlendirildiği oluşturmaktadır. Ayrıca, serbest zamanları aktif ve verimli bir şekilde değerlendirerek, hareketli ve işinde verimli bir toplum oluşup faydalılık seviyesini yükseltmek, diğer bir yandan da toplumu spora etkinliğe davet ederek pasiflikten kurtarma, aynı zamanda da hem çalışan kesimin mesai saatleri dışında bulunan serbest zamanında can sıkıntısı ile mücadele ederek mutlu ve huzurlu bireyler duygusunu kazanmak gibi olgular önemli hale gelir (60).

Türk insanının serbest zaman değerlendirmesi genelde evlerinde dinlenerek hareketsiz olarak geçirmektedir (45). En sık görülen etkinlik televizyon izlemek ve kahvehanelere gitmek olarak görülür. Doğan’a göre, erkekler serbest zamanlarını tıka basa dolu kahvehanelerde izlenim oluştururken , kadınların ise mahalle dedikodularından oluştuğunu gözlemlemiştir (9).

2.3.1. Konu ile İlgili Çalışmalar

Kültür sanat etkinliklerine katılım araştırmasında öğretim elemanları üzerinde yapılan araştırmada en çok %65 ile sinema olduğu yılda 5-10 kez giden öğretim elemanı oranı ise %39 olduğu saptanmıştır. Aynı araştırma üzerinde yapılan gözlemlerde öğretim üyelerinin %49’unun televizyonda haberleri izlediği belirtilmiştir. Öğretim görevlileri üzerinde yapılan aynı çalışmada ise kitap okuma oranının %56’sı ayda 1-2 kitap okuduğu belirlenmiştir(41).

Girişimci bireylere yapılan bir araştırmada serbest zamanlarını evde dinlenerek geçirenler %38, kitap-dergi-gazete okuyanların oranı %35, televizyon izleyenlerin oranı %20, spor yapan veya izleyenlerin oranı % 57, arkadaş ziyaretine gidenlerin oranı %63 ve sinema veya tiyatro etkinliğine gitme %51 olarak belirtilmiştir(27).

Kara Harp Okulu öğretim elemanları üzerinde yapılan araştırmaya göre ise serbest zaman dilimlerinde tercih ettikleri etkinliklerinde kitap ve gazete okuma etkinliği oranı %81, televizyon izleyenlerin oranı %74, spor yapanların veya izleyenlerin oranı %57, arkadaş ziyaretine gidenlerin oranı %63 ve sinema veya tiyatroya gidenlerin oranı %51 olarak görülmektedir (43).

Selçuk Üniversitesi akademik personeli üzerinde yapılan araştırmada ise serbest zaman faaliyetlerine katılma oranları okuma oranı %91, sinema veya tiyatroya katılma oranı %84, televizyon izleyen bireylerin oranı %49, müzik dinleyen bireylerin oranı %64 görülmektedir (62).

Futbol müsabakalarını izleyen seyirciler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre kahve etkinliğine giden bireylerin oranı %90, müzik dinleyenlerin oranı %89, televizyon izleyenlerin oranı %81, aile ve çocuklarla ilgilenme %60, spor yapma %52, kitap okuma %55, akraba ve komşu ziyaretleri, bahçe ve tamir işleri, internet kullanma da %41 oranında yapılmaktadır (55).

Kitap okuma oranı en çok olan üniversite öğrencilerinin tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Sinemaya gidenlerin oranı %55 ve televizyon izleme %59 oranında bulunmuştur (53).

1993 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılan, “ Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler” başlıklı rapor doğrultusunda ; Türkiye’de serbest zamanları değerlendirme etkinliklerinin dağılımı gözlemlendiğinde, evde kitap, dergi, gazete okumak, müzik dinlemek, televizyon seyretmek, komşu ve arkadaşlarla sohbet etmek ve gezmek, dinlenmek, ev işleri ve tamir yapmak, ev içi faaliyetlere katılma oranı kırsal kesimde %67,3, kentsel kesimde ise %75,6 oranında oluşmaktadır. Serbest zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirme oranı ise çok düşük oranlarda olduğu görülmüştür (10). Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü sportif organizasyonları organize etme ve yürütme üzere kuruluş teşkilatlarıdır ve tüm ülkede örgütlenmiştir. Kendi içinde de ayrıca çeşitli birimler oluşturarak insanlarımızı aktif boş zaman geçirme imkânlarını sunmaktadır. Halk eğitim merkezlerinde, beceri kazandırma kursları düzenlemektedir. Okullarda ve kolejlerde eğitimle birlikte serbest zamanların değerlendirilmesinde önemli görevler üstlenmiştir. Türkiye’de yapılan araştırmada gençlerin serbest

zamanlarının nasıl geçirildiği sorulduğunda çoğunun bilmediğini yada pasif olarak geçirdiği , ancak imkânlar verilirse birçok aktif faaliyetlerle katılıma istek ve arzulu olduğu söylenmiştir. 1 Gençlik Şurası, gençlerin serbest zaman etkinlikleri hakkında, gençlerin pasif rekreatif faaliyetleri tercih etmelerinin üç sebebi ileri sürmektedirler. Bunlar; ekonomik olarak yetersiz olması, organize olunamaması, serbest zamanın kullanım öğretiminin olmamasıdır(10).

2.4. Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörler

Bireyler, yoğun çalışma mesailerinden arta kalan serbest zamanlarında zorunlu ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra; fiziken, ruhen ve mental olarak yenilenmek, stres atmak gibi nedenlerle rekreatif faaliyetlere katılırlar. İnsanların çeşitli rekreatif faaliyetlere aktif ya da pasif olarak katılabilmesi için bazı şartların oluşması gerekir(5).

2.4.1. Zaman

Rekreatif etkinliklere katılımında zaman faktörü en önemli yeri tutar. Çünkü rekreatif etkinliklere katılımın söz konusu olabilmesi için, kişinin öncelikle bu etkinlikler ayırabilecek bir zamanı olması gerekir. Bunun için de etkili bir zaman planlamasına ihtiyaç duyulmaktadır(5).

2.4.2. Gelir Seviyesi

Gelir seviyesi, rekreatif etkinliklere katılımında ve rekreasyon bilincinin oluşmasında öncelikli etkenlerden biridir. Gelir seviyesi yüksek olan kişilerin daha iyi yaşam standartlarına sahip olması, daha iyi şartlarda eğitim görmeleri sonucu oluşan bilinç ve ikincil ihtiyaçlara daha fazla maddi kaynak ayırabilmeleri rekreatif etkinliklere katılımı artırıcı etkenlerdir. Bununla birlikte araba sahibi olmak, özellikle nispeten uzak rekreasyon kaynaklarına ulaşımı daha olanaklı ve konforlu kıldığından rekreatif etkinliklere katılımı artırıcı düzeyde etki sağlar(5).

Gelir seviyesi düşük olan kişilerin, yukarıda saymış olduğumuz imkanlara erişememesi ya da daha sınırlı düzeyde erişiyor olması rekreatif etkinliklere katılımını da sınırlı hale getirmekte; dolayısıyla gelir seviyesinin düşüklüğü rekreatif etkinliklere katılımında kısıtlayıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan araştırmalar; gelir seviyesi yüksek olan, iyi eğitim almış kişilerin aktif rekreatif etkinliklere daha fazla katıldığını gösterirken; gelir seviyesi düşük olan kişilerin pasif rekreatif etkinliklere daha fazla katıldığını göstermektedir(5).

2.4.3. Mevsimsel Etkiler

Mevsimsel etkiler özellikle açık havada gerçekleştirilen rekreatif etkinliklere katılımı büyük ölçüde etkiler. Güneşli gün sayısının bolluğu, sıcaklık seviyesi, günlerin uzunluğu faaliyetlere katılımın yanı sıra, faaliyetlerin çeşitlerini ve yoğunluklarını da belirleyen etmenlerdir. Kışın, açık hava rekreasyon etkinliklerine katılım daha sınırlı ve etkinlik çeşidi daha azdır. Kapalı alan rekreasyon etkinlikleri ise mevsim koşullarından çok fazla etkilenmez(5).

2.4.4. Cinsiyet

Bayanlar rekreatif etkinliklere katılım konusunda, baylara kıyasla daha dezavantajlı durumdadır. Çünkü özellikle çalışan bayanlar iş yaşamından arta kalan zamanda ev işleri, ocuk bakımı vb. işlerle uğraşmak durumunda kalmakta ve bu durum boş zamanlarını daha kısıtlı hale getirmektedir. Boş zamanların kısıtlanması ve yorgunluk belirtileri, bayanların baylara kıyasla daha az rekreatif etkinliklere katılmasına neden olmaktadır(5).

2.4.5. İnanç, Toplumsal Değer Yargıları, Normlar

Bazı toplumlarda bu faktörler bireyler üzerinde sosyal baskı oluşturabilmekte ve rekreatif etkinliklere katılımı kısıtlayabilmektedir.

2.4.6. Moda ve Popülarite

Gündemde olan, popülerleşmiş rekreasyonel kaynaklar uzak da olsa insanların ilgisini celbetmekte ve katılımı olumlu yönde etkilemektedir(5).

2.4.7. Kentleşme, Kentlileşme ve Nüfus Artışı

Avrupa'da gelişen sanayi devriminden sonra artan kentleşme ve kentlileşme olgusu, insanların yaşayış biçimlerini kökten değiştirmiş ve köylerden şehirlere göç eden insanlar farklı sosyal imkanlarla tanışma fırsatı bulmuştur. Kent hayatı, sunduğu imkanlarla insanlara daha fazla rekreasyonel olanak sunmakta, bununla birlikte kentli bireyler rekreasyon bilincine daha fazla aşına olmaktadır.

Diğer yandan artan nüfus ve yanlış kentleşme politikaları mevcut rekreasyonel kaynaklar üzerinde baskı yaratabilmekte, kaynakların taşıma kapasitesini zorlayabilmekte ve bu da katılımı kısıtlayıcı etki yaratabilmektedir(5).

2.4.8. İnsanların İstek, İhtiyaç ve Beklentilerinin Değişimi

İnsanoğlu doğası gereği sürekli bir şeyleri talep etmekte, tatmin edilen ihtiyaçlar yeni ihtiyaçları beraberinde getirmektedir. Zamanın akışı içerisinde yaşanan sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik, teknolojik değişimler insan ihtiyaç ve beklentilerini de değiştirmektedir. Değişen istek, ihtiyaç ve beklentiler yeni ihtiyaçları da beraberinde getirmekte ve bu rekreasyonel alanda da sık olarak hissedilmektedir. Bu alanda özellikle siyasi otoritelere ve kuruluşlara önemli görevler düşmektedir(5).

2.4.8.1. Serbest Zaman Katılımını Destekleyen Sosyal ve Ekonomik Etkenler

Teknolojik Gelişmeler

Kültürel Gelişmeler

Sosyolojik Gelişmeler

Psikolojik Gelişmeler

Ekonomik Faktörler

Ekonomik Verimlilik ve Çalışma Koşullarındaki Gelişmeler: Çalışan bireylerin serbest ve dinlenme zamanlarında uygun faaliyetlerle değerlendirme zorunluluğu getirilmiş ve çalışan bireyin son zamanlarda artan serbest zamanlarına yönelik etkinliklerle geçirmesi hedeflenmiştir (32).

Harcanabilir Gelirin Artması: Yalnız olarak düşünüldüğünde serbest zaman birşey ifade etmeyebilir fakat rekreatif hayatı destekleyecek ayrı bir gelir payının bulunması, bireylerin rekreasyonel faaliyetlere katılımdaki önemli etkendir(42).

Şehirleşme: Şehir yaşantısının tüm bunaltıcı etkileri bireylerin şehir içerisindeki kapalı veya açık mekanlardaki rekreasyonel etkinliklere ya da direkt şehir haricindeki doğal yaşam ortamlarına itmektir(32).

Nüfus Artışı: Nüfus artışı rekreasyonel etkinlikler olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Artan nüfus rekreasyonel amaçlı hizmetlerin artmasını veya çeşitlendirilmesini sağlayabilmekte veya rekreatif uygulama alanlarını

kısıtlayabilmektedir. Diğer yönden rekreatif etkinlikler nüfus artışının rekreasyon eğitimi ile birlikte dengelenmesine yardımcı olabilmektedir (32).

Teknoloji: Çağdaş yaşamın getirileri olan modernizasyon ve arkasından otomasyon, bir yönden çalışan bireylerin boş vakitlerini arttırırken, diğer yönden oluşturduğu yeni ürünlerle gündelik yaşamın mecburi devamı için olması gereken zamanı kısaltmıştır(32).

Kitle İletişim Araçlarının Etkisi: Reklam ve propoganda araçları bireylerin belli başlı düşüncelere, duygulara, eğilimlere, bir takım hayata türlerine basitçe eğilimde bulunmalarında mühim etkileri olmuştur.

Kültürel Etki: Bir çok spor dalındaki millilik durumu, plastik sanatlar ve gösteriler, edebiyat, müzik ve başka kültür özelliği taşıyan ve herbiri insanların çok beğendiği, bu rekreasyonel faaliyetlere yakından ilgilenme, rekreatif etkinlikleri destekleyen bir öge olarak görülür (32).

Eğitim Düzeyi: Toplumlardaki yüksek eğitim seviyesi rekreasyonel faaliyetlere daha fazla katılımı sağlamaktadır (57).

Çevre Bilinci: Artan kentleşme, küresel ısınma ve sanayileşme gibi modern çağın getirdikleri olumsuz sonuçlar, insanların çevrelerine daha duyarlı ve daha dikkatli olması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Değişen Yeni Sağlık Bilinci ve İsteklerin Değişimi: Günümüzde meydana gelen ve devamlı ilerleyen anlayışlar başında diyet ve öncelikle sportif faaliyetlerle (yeni spor branşları) kazanılabilecek yeni bir sağlık bilincinin gelişmesi gelmektedir.

Değerlerdeki Değişmeler: “Çalışma” (Yeni çalışan modeli) ve “Sosyal Yaşam” (İnanç ve cinsiyet anlayışındaki değişmeler) değerlerindeki değişmeler (32).

Siyasal Otoritenin ve Diğer Kurumların Etkisi: Çalışma saatlerindeki düzenleme, çalışan bireylerin serbest zamanlarını garanti etmesi, serbest zamanların değerlendirilmesine olanak sağlayarak yatırımlar ve teşviklerin artması hedeflenendir(11).

Eğlence Hareketinin Etkisi: Ticari amaçlı eğlence yerlerinin artması ve çoğalması.

Doğal Zenginliklerin Artması: Milli parklar, kaplıcalar, vahşı hayat gibi doğal merkezlerin artışı.

Sosyal Hareketliliğin Etkisi: Bireyin aile yapısı, sosyal çevresi ve eğitiminin etkisi sayesinde sosyal olarak hareketli olması ve rekreasyon etkinliklerinin yatay veya dikey olarak etkilnemesine sebep olmaktadır.

Araç-Gereç ve Malzeme Teşviki: Farklı ve türlü malzeme ve araç-gereçlerin üretimi yapılması rekreasyon etkinliklerine katılımı arttırmıştır.

Rekreasyonel Merkezler: Spor, turizm veya kış etkinliklerinin yapılabileceği mekanların rekreasyonel amaçlı kullanılabilen günümüz rekreatif anlayışına uygun tasarlanması ve bu amaca hizmet edebilir durumda bulunması tesislerin cazibesini arttırmış ve katılımı destekleyen bir faktör haline gelmiştir (32).

3. GEREÇ – YÖNTEM

Araştırma, kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesidir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma modelini; 2017 yılında Kütahya’da kamuda çalışan personeller oluşturmaktadır.

Araştırma tarama modeli, betimsel bir çalışma niteliğindedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; 2017 yılı içerisinde Kütahya’da çalışan kamu personelleri oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklem grubu ise, Kütahya’da kamu kurumlarında uygun örnekleme yöntemi ile seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılan kamu personelleri oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem grubu belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme metodu kullanılmıştır.

3.2.1. Çalışma Grubu

Araştırmaya 2017 yılı içerisinde Kütahya’da kamu kurumlarında çalışan 24.984(TÜİK verilerine göre) kamu personelinden 457 kamu personeli katılmıştır.

Çalışmanın örneklem grubunu ise Kütahya’daki kamu kurumları olan Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kütahya Defterdarlığı, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi olmak üzere toplam 500 kamu personeli oluşturmaktadır.

3.3. Protokol

Yapılan literatür taraması sonucu kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi ilişkin az çalışma olduğu ve konunun güncelliğini hala koruduğu düşünülerek, alana katkı yapabileceği düşüncesinden hareketle yapılmasına karar verilmiştir.

Konuyla ilgili literatür taraması devam ederken uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kütahya Defterdarlığı, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi yöneticileri ile görüşülmüş, ölçek formu, çalışmanın neden yapıldığı ve demografik veri formu ile ilgili bilgi verilerek çalışma yapmak için yazılı olarak izin alınmış ve sonrasında formu gönüllü olarak doldurmayı kabul eden kamu personellerine formlar kağıt-kalem yöntemiyle doldurtularak toplanmıştır.

Toplanan veriler önce Microsoft Excel veri tabanına girilmiş, giriş sırasında yanlış ve hatalı veri formları değerlendirme dışına alınmıştır. Sonrasında veriler SPSS 20 veri setine girilerek tanımlanmış ve analizleri yapılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları 3 bölümden oluşmaktadır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Birinci bölümde çalışmaya katılan katılımcıların, cinsiyetleri, yaşları, toplumdaki refah düzeyleri, haftalık boş zaman süreleri, boş zaman sürelerinin yeterliliği, boş zamanlarını değerlendirme güçlükleri gibi genel bilgileri edinmeye yönelik araştırmacı ve danışmanı tarafından 11 sorudan oluşturularak hazırlanmış, kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.4.2. Rekreatif Engeller Ölçeği

Katılımcıların, rekreatif etkinliklere katılımının önündeki engelleri öğrenci algısına göre belirlemede Alexandris ve Carroll tarafından 1997 yılında geliştirilen, Karaküçük ve Gürbüz tarafından 2007 yılında Türkçe'ye uyarlanan "Boş Zaman Engelleri Ölçeği-27" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır(2).

3.4.2.1. Rekreatif Engeller Ölçeğinin Puanlaması

Özgün ölçek, 29 madde ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) Birey Psikolojisi, (b) Bilgi Eksikliği, (c) Tesisler/Hizmet, (d) Ulaşılabilirlik/Parasal, (e) Arkadaş Eksikliği, (f) Zaman ve (g) İlgi Eksikliği biçimindedir (Alexandris ve Carroll, 1997). Ölçeğin Türkçe formu ise 27 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) Birey Psikolojisi (4 madde), (b) Sosyal Ortam ve Bilgi Eksikliği (5 madde), (c) Tesis/Hizmet ve Ulaşım (8 madde), (d) Arkadaş Eksikliği (3 madde),

(e) Zaman (4 madde) ve (f) İlgi Eksikliği (3 madde) biçimindedir (18). Bu araştırmada kullanılan ölçek formu ise 18 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) Birey Psikolojisi (3 madde), (b) Bilgi Eksikliği (3 madde), (c) Tesis (3 madde), (d) Arkadaş Eksikliği (3 madde), (e) Zaman (3 madde) ve (f) İlgi Eksikliği (3 madde) biçimindedir Ölçek maddeleri (1) “Kesinlikle Önemsiz” ve (4) “Kesinlikle Önemli” biçiminde sıralanmakta ve puanlanmaktadır. Ölçek alt faktörleri için Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları 0.65 ile 0.86 arasında değişirken ölçeğin tümü için 0.85 olarak hesaplanmıştır(18).

3.4.2.2. Rekreatif Engeller Ölçeği Güvenirlik Puanlaması

Ölçek alt faktörleri için Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları 0.73 ile 0.76 arasında değişirken ölçeğin tümü için 0.78 olarak hesaplanmıştır.

3.4.2.3. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği

Veri toplama aracı olarak Kim ve ark. tarafından 2011 yılında geliştirilen ve Gürbüz, Öncü ve Emir tarafından 2015 yılında Türkçeye uyarlanan ‘Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ) kullanılmıştır. 16 madde ve 3 alt boyuttan oluşan SZKÖ 5’li Likert tipinde puanlanmaktadır(18,37).

3.4.2.4. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği Güvenirlik Puanlaması

Ölçek alt faktörleri için Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları 0.52 ile 0.67 arasında değişirken ölçeğin tümü için 0.70 olarak hesaplanmıştır(18).

3.5. İstatistiksel Yöntem

Verilerin bilgisayar ortamına girilmesi ve grafiklerin çizilmesinde Windows için Microsoft Excel 2003, verilerin analizinde Windows için SPSS 20.0 paket programı ve tez yazımında Windows için Microsoft 2007 Ofis paketi kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan sporcuların demografik bilgilerinin dağılımları (f) ve yüzdeleri (%) tanımlayıcı istatistik (Descriptive Statistics) yöntemi ile belirlenmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için ise Kolmogorov Smirnov normallik testi uygulanmış ve bunun neticesinde verilerin parametrik test koşullarına uygun olduğunun anlaşılmasından sonra anlamlı farklılıkların belirlenmesi için ANOVA ve T-Testi uygulanmıştır ayrıca boş zaman engelleri ile

serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişkiye bakmak için de korelasyon analizi yapılmıştır ($\alpha= 0.05$).

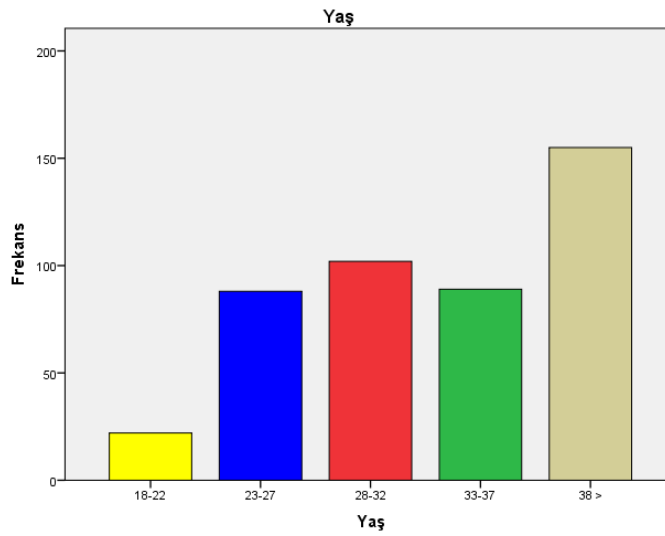

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Genel Özellikleri

4.1.1. Yaşlarına Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

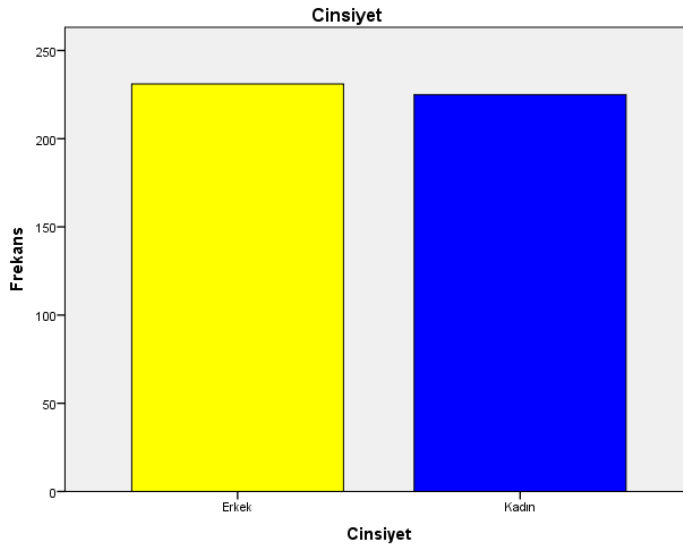
Grafik 4.1 incelendiğinde katılımcıların %34' ünün 38 yaşında veya daha büyük, %22,4' ünün 28-32 yaş aralığında, %19,5' inin 33-37 yaş aralığında, %19,3' ünün 23-27 yaş aralığında ve %4,8' ininde 18-22 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. (Bkz. Grafik 4.1).

Grafik 4.1. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bilgilerinin dağılımı.

4.1.2. Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

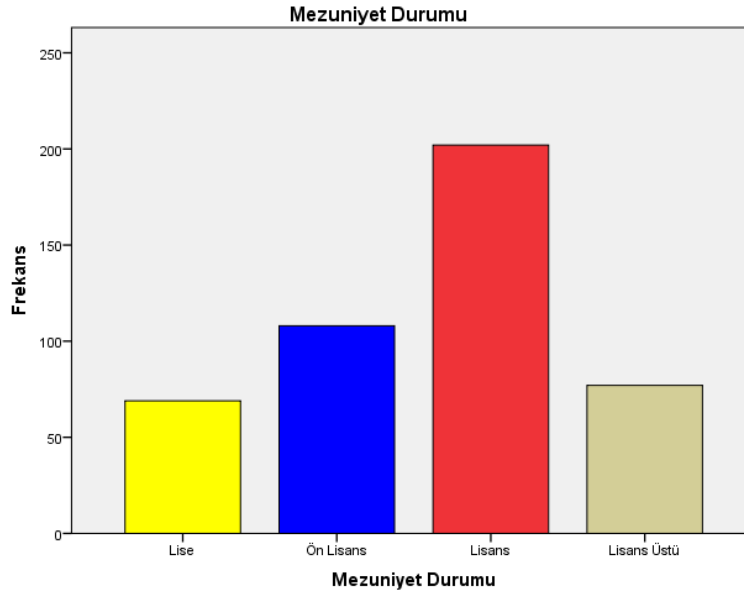
Grafik 4.2 incelendiğinde katılımcıların %50,7' sinin erkek ve %49,3' ünü kadın olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Grafik 4.2).

Grafik 4.2. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgilerin dağılımı.

4.1.3. Mezuniyet Durumuna Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

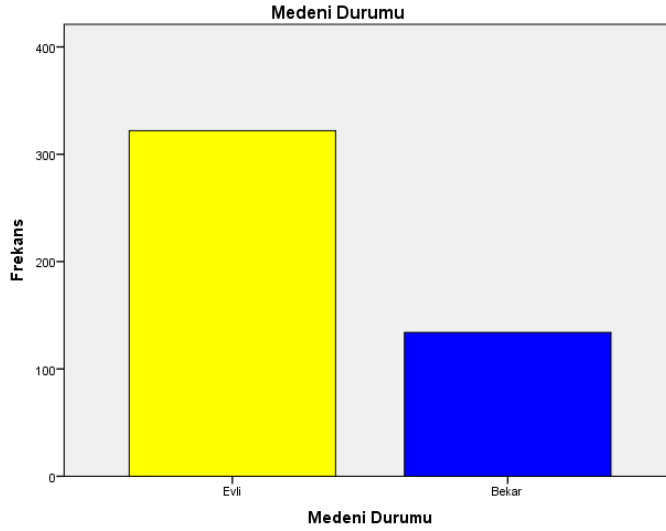
Grafik 4.3 incelendiğinde çalışmada yer alan katılımcıların %44,3' ünün lisans mezunu, %23,7' sinin ön lisans mezunu, %16,9' unun lisansüstü mezuniyete sahip olduğu ve %15,1' inin lise mezunu olduğu anlaşılmaktadır. (Bkz. Grafik 4.3).

Grafik 4.3. Katılımcıların mezuniyet durumuna ilişkin bilgilerin dağılımı.

4.1.4. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Genel Özellikleri

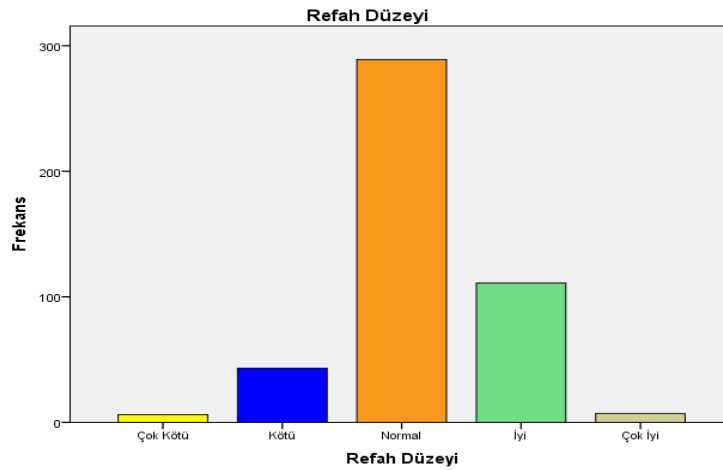
Analiz sonuçlarına göre katılımcıların %70,6' sının evli ve %29,4' ünün bekâr olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Grafik 4.4).

Grafik 4.4. Katılımcıların Medeni Durumlarına ilişkin bilgilerinin dağılımı.

4.1.5. Algılanan Refah Düzeyine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

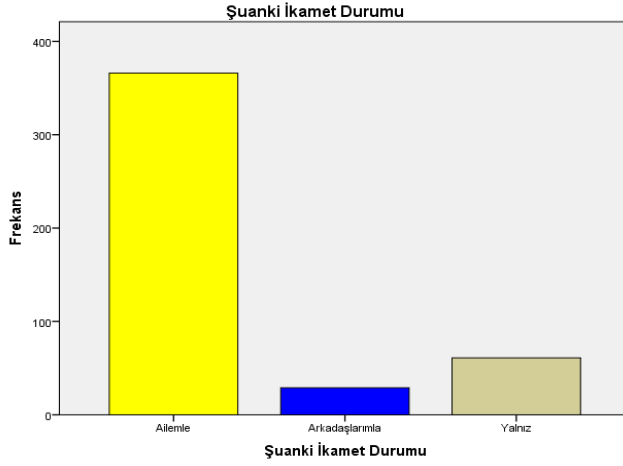
Grafik 5 incelendiğinde katılımcıların %63,4' ü refah düzeylerini normal olarak görürken, %24,3' ü iyi, %9,4' ü kötü, %1,5' i çok iyi ve %1,3' ü çok kötü olarak görmektedir. (Bkz. Grafik 4.5).

Grafik 4.5. Katılımcıların refah düzeylerine ilişkin bilgilerinin dağılımı.

4.1.6. İkamet Durumlarına Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

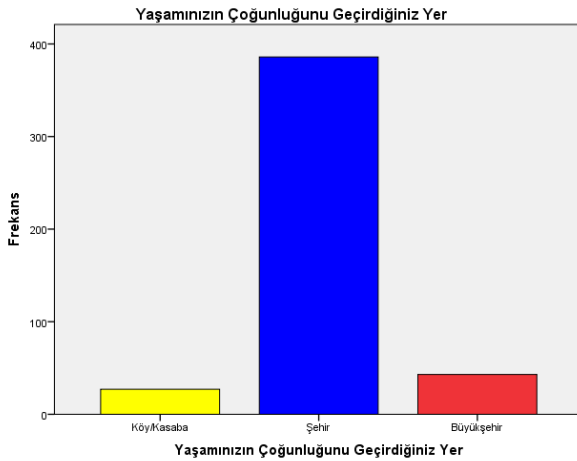
Grafik 4.6 da yer alan bilgilere göre katılımcıların %80,3' ü ailesiyle, %13,4' ü yalnız ve %6,4' ü arkadaşlarıyla ikamet etmektedir. (Bkz. Grafik 4.6.).

Grafik 4.6. Katılımcıların ikamet durumlarına ilişkin bilgilerinin dağılımı.

4.1.7. Yaşamın Çoğunluğunu Geçirildiği Yer'e Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

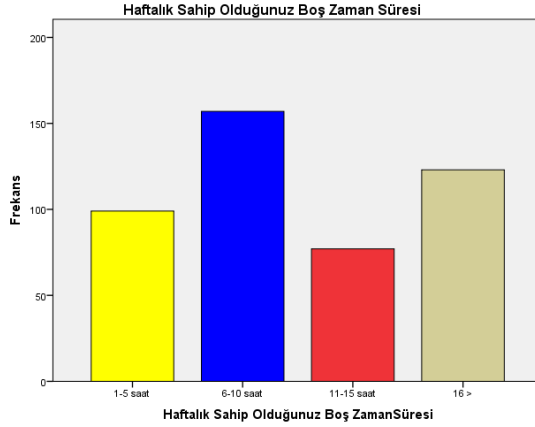
Analiz sonuçlarına göre katılımcıların %84,6' sını yaşamının çoğunluğunu şehirde geçirmişken, %9,4' ü büyükşehirde, %5,9' u da köy veya kasabada geçirmiştir (Bkz. Grafik 4.7).

Grafik 4.7. Katılımcıların yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yerlere göre bilgilerinin dağılımı.

4.1.8. Haftalık Sahip Olunan Boş Zaman Sürelerinin Yeterliğine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

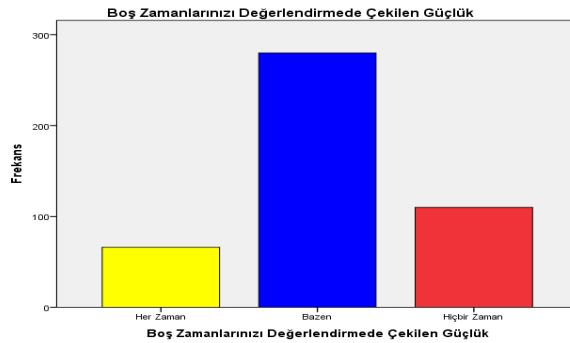
Grafik 4.8 incelendiğinde katılımcıların %34,4' ü haftalık 6-10 saat aralığında boş zamana sahipken, %27' si 16 saat ve üzeri, %21,7' si 1-5 saat ve %16,9' u 11-15 saat arası boş zaman sahiptir. (Bkz. Grafik 4.8.).

Grafik 4.8. Katılımcıların haftalık sahip olunan boş zaman sürelerine ilişkin bilgilerinin dağılımı.

4.1.9. Boş Zaman Değerlendirme Güçlüklerine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

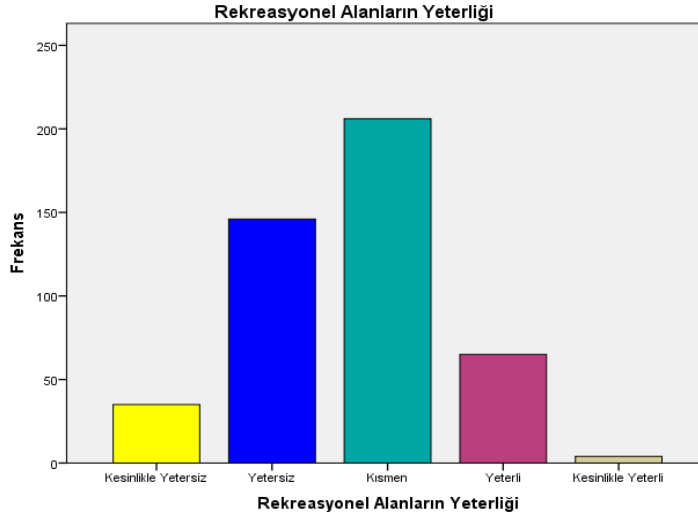
Grafik 4.9. incelendiğinde katılımcıların %61,42 ü boş zamanlarını değerlendirmede bazen zorluk çekerken, %24,1' i hiçbir zaman, %14,5' i de her zaman zorluk çekmektedir (Bkz. Grafik 4.9.).

Grafik 4.9. Katılımcıların boş zaman değerlendirme güçlüklerine ilişkin bilgilerinin dağılımı

4.1.10. Rekreatyonel Alan Yeterliğine Göre Katılımcıların Genel Özellikleri

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların %45,2' si çevresindeki rekreatyonel alanları kısmen yeterli görürken, %32' si yetersiz, %14,3' ü yeterli, %7,7' si kesinlikle yetersiz ve % 0,9' u kesinlikle yeterli görmektedir.

Grafik 4.10. Katılımcıların rekreatyonel alan yeterliğine ilişkin ifadelerinin dağılımı.

4.2. Veri Toplama Aracının Güvenirlik Sonuçları

Çalışmada kullanılan veri toplama aracının örneklem grubu için güvenirlüğün test edilmesi için cronbach alpha hesaplanması yöntemi kullanılmıştır. Buna göre veri toplama aracının örneklem grubu için güvenilir (66) olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 4.1).

Tablo 4.1: Veri toplama aracının örneklem grubu için güvenirlilik sonuçları

Rekreatyonel Engeller Ölçeği	
Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
.78	27
Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği	
Cronbach's Alpha:	16
.70	

4.3. Hipotez 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutundaki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri arkadaş eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve ilgi eksikliği alt boyutlarında olan farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Bkz. Tablo 4.2).

Tablo 4.2: Katılımcıların cinsiyetlerine göre Mann Whitney U testi sonuçları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort	Ss	t	p
Birey psikolojisi	Erkek	231	2,85	0,56	-0,31	0,757
	Kadın	225	2,86	0,53		
Bilgi eksikliği	Erkek	231	2,91	0,58	0,605	0,546
	Kadın	225	2,87	0,64		
Tesisler hizmet	Erkek	231	2,92	0,50	-1,563	0,119
	Kadın	225	2,99	0,48		
Arkadaş eksikliği	Erkek	231	2,71	0,66	2,043	0,042
	Kadın	225	2,58	0,69		
Zaman	Erkek	231	2,96	0,52	-3,487	0,001
	Kadın	225	3,13	0,52		
İlgi eksikliği	Erkek	231	2,61	0,75	0,581	0,561
	Kadın	225	2,57	0,72		
İçsel kolaylaştırıcılar	Erkek	231	3,68	0,68	-2,075	0,039
	Kadın	225	3,81	0,71		
Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	Erkek	231	3,33	0,79	1,471	0,142
	Kadın	225	3,22	0,85		
Yapısal kolaylaştırıcılar	Erkek	231	3,60	0,67	-2,791	0,005
	Kadın	225	3,77	0,64		

4.4. Hipotez 2: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri bilgi eksikliği alt boyutundan anlamlı farklılık göstermektedir. Birey

psikolojisi, tesisler hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında olan farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar alt boyutundan anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Bkz. Tablo 4.3).

Tablo 4.3: Katılımcıların eğitim düzeyine göre ANOVA testi sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Birey psikolojisi	Lise	69	2,83	0,57	0,244	0,866	
	Ön lisans	108	2,86	0,63			
	Lisans	202	2,87	0,50			
	Lisansüstü	77	2,82	0,55			
	Toplam	456	2,85	0,55			
Bilgi eksikliği	Lise	69	2,91	0,58	2,733	0,043	
	Ön lisans	108	2,79	0,62			
	Lisans	202	2,97	0,60			
	Lisansüstü	77	2,79	0,65			
	Toplam	456	2,89	0,61			
Tesisler hizmet	Lise	69	2,86	0,54	2,039	0,108	
	Ön lisans	108	2,91	0,57			
	Lisans	202	3,01	0,47			
	Lisansüstü	77	2,96	0,35			
	Toplam	456	2,96	0,49			
Arkadaş eksikliği	Lise	69	2,73	0,71	1,147	0,33	
	Ön lisans	108	2,55	0,77			
	Lisans	202	2,66	0,64			
	Lisansüstü	77	2,67	0,58			
	Toplam	456	2,65	0,68			
Zaman	Lise	69	2,97	0,58	1,029	0,379	
	Ön lisans	108	3,04	0,64			
	Lisans	202	3,09	0,47			
	Lisansüstü	77	3,01	0,42			
	Toplam	456	3,05	0,53			
İlgi eksikliği	Lise	69	2,65	0,73	1,706	0,165	
	Ön lisans	108	2,60	0,73			
	Lisans	202	2,63	0,70			
	Lisansüstü	77	2,42	0,82			
	Toplam	456	2,59	0,73			
İçsel Kolaylaştırıcılar	Lise	69	3,58	0,68	3,212	0,023	1-4 2-4 3-4
	Ön lisans	108	3,72	0,80			
	Lisans	202	3,74	0,69			
	Lisansüstü	77	3,93	0,49			
	Toplam	456	3,42	0,69			
Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	Lise	69	3,16	0,90	1,361	0,254	
	Ön lisans	108	3,22	0,92			
	Lisans	202	3,29	0,75			
	Lisansüstü	77	3,42	0,80			
	Toplam	456	3,27	0,82			
Yapısal Kolaylaştırıcılar	Lise	69	3,57	0,70	1,967	0,118	
	Ön lisans	108	3,62	0,78			
	Lisans	202	3,73	0,62			
	Lisansüstü	77	3,78	0,54			
	Toplam	456	3,69	0,66			

4.5. Hipotez 3: Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi test sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri bilgi eksikliği, tesisler hizmet, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p<0,05$). Birey psikolojisi ve arkadaş eksikliği alt boyutlarındaki farklılıklar ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. İçsel kolaylaştırıcılar ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($p>0,05$) (Bkz. Tablo 4.4).

Tablo 4.4: Katılımcıların yaş aralığına göre ANOVA testi sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Birey psikolojisi	18-22	22	2,72	0,61	1,020	0,397	
	23-27	88	2,82	0,61			
	28-32	102	2,81	0,56			
	33-37	89	2,93	0,50			
	38 >	155	2,86	0,51			
	Toplam	456	2,85	0,54			
Bilgi eksikliği	18-22	22	2,43	0,65	4,052	0,003	1-2 1-4 1-5
	23-27	88	2,90	0,58			
	28-32	102	2,82	0,68			
	33-37	89	2,92	0,60			
	38 >	155	2,96	0,54			
	Toplam	456	2,89	0,61			
Tesisler hizmet	18-22	22	2,60	0,59	4,064	0,003	1-4 1-5
	23-27	88	2,95	0,48			
	28-32	102	2,90	0,51			
	33-37	89	3,02	0,49			
	38 >	155	3,00	0,44			
	Toplam	456	2,95	0,49			
Arkadaş eksikliği	18-22	22	2,34	0,55	2,045	0,087	
	23-27	88	2,58	0,68			
	28-32	102	2,59	0,71			
	33-37	89	2,71	0,69			
	38 >	155	2,71	0,64			
	Toplam	456	2,64	0,67			
Zaman	18-22	22	2,70	0,65	2,805	0,025	1-2 1-3
	23-27	88	3,09	0,56			
	28-32	102	3,09	0,42			
	33-37	89	3,03	0,64			
	38 >	155	3,03	0,45			
	Toplam	456	3,04	0,52			
İlgi eksikliği	18-22	22	2,27	0,76	2,496	0,042	
	23-27	88	2,67	0,73			
	28-32	102	2,46	0,75			
	33-37	89	2,68	0,72			
	38 >	155	2,61	0,70			
	Toplam	456	2,59	0,73			
İçsel Kolaylaştırıcılar	18-22	22	3,80	0,76	0,798	0,527	
	23-27	88	3,81	0,70			
	28-32	102	3,80	0,64			
	33-37	89	3,69	0,65			
	38 >	155	3,69	0,74			
	Toplam	456	3,77	0,66			
Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	18-22	22	3,51	0,69	1,942	0,103	
	23-27	88	3,28	0,62			
	28-32	102	3,36	0,81			
	33-37	89	3,34	0,84			
	38 >	155	3,14	0,92			
	Toplam	456	3,27	0,82			
Yapısal Kolaylaştırıcılar	18-22	22	3,89	0,62	2,629	0,034	1-5 3-5
	23-27	88	3,77	0,60			
	28-32	102	3,77	0,60			
	33-37	89	3,68	0,67			
	38 >	155	3,56	0,71			
	Toplam	456	3,69	0,66			

4.6. Hipotez 4: Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi test sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri birey psikolojisi, bilgi eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0,05$).

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($p > 0,05$) (Bkz. Tablo 4.5).

Tablo 4.5. Katılımcıların refah düzeyine göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Refah Düzeyi	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Birey psikolojisi	Çok Kötü	6	2.33	.664	4.188	.002	1-2 1-3 1-4
	Kötü	43	3.08	.502			
	Normal	289	2.86	.559			
	İyi	111	2.76	.509			
	Çok İyi	7	2.75	.250			
	Toplam	456	2.85	.548			
Bilgi eksikliği	Çok Kötü	6	1.90	.777	4.490	.001	1-2 1-3 1-4
	Kötü	43	2.91	.576			
	Normal	289	2.90	.597			
	İyi	111	2.91	.618			
	Çok İyi	7	2.62	.570			
	Toplam	456	2.88	.611			
Tesisler hizmet	Çok Kötü	6	3.16	.392	.689	.600	
	Kötü	43	3.04	.574			
	Normal	289	2.94	.500			
	İyi	111	2.93	.440			
	Çok İyi	7	2.96	.562			
	Toplam	456	2.95	.492			
Arkadaş eksikliği	Çok Kötü	6	2.33	.516	1.726	.143	
	Kötü	43	2.62	.667			
	Normal	289	2.62	.674			
	İyi	111	2.74	.682			
	Çok İyi	7	2.19	.741			
	Toplam	456	2.64	.677			
Zaman	Çok Kötü	6	3.20	.510	3.136	.015	1-5 2-5 3-5
	Kötü	43	3.00	.639			
	Normal	289	3.07	.501			
	İyi	111	3.03	.512			
	Çok İyi	7	2.39	.674			
	Toplam	456	3.04	.526			
İlgi eksikliği	Çok Kötü	6	2.38	.327	.479	.751	
	Kötü	43	2.49	.764			
	Normal	289	2.59	.728			
	İyi	111	2.63	.749			
	Çok İyi	7	2.76	.854			
	Toplam	456	2.59	.734			
İçsel Kolaylaştırıcılar	Çok Kötü	6	3.40	.619	3.442	.009	2-4
	Kötü	43	3.50	.751			
	Normal	289	3.75	.697			
	İyi	111	3.84	.607			
	Çok İyi	7	3.20	1.01			
	Toplam	456	3.74	.694			

Tablo 4.5. devam)

Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	Çok Kötü	6	3.54	.781	1.832	.121	
	Kötü	43	3.08	.780			
	Normal	289	3.25	.817			
	İyi	111	3.35	.830			
	Çok İyi	7	3.82	1.05			
	Toplam	456	3.27	.823			
Yapısal Kolaylaştırıcılar	Çok Kötü	6	3.66	.737	2.470	.044	2-3 2-4
	Kötü	43	3.39	.785			
	Normal	289	3.70	.642			
	İyi	111	3.73	.643			
	Çok İyi	7	3.89	.587			
	Toplam	456	3.68	.661			

4.7. Hipotez 5. Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engellerinde arkadaş eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve ilgi eksikliği alt boyutlarında ki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutundaki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Bkz. Tablo 4.6).

Tablo 4.6. Katılımcıların medeni durumuna göre ANOVA testi sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni durumu	N	Ort	Ss	t	p
Birey psikolojisi	Evli	322	2,88	0,51	1,274	0,204
	Bekâr	134	2,80	0,64		
Bilgi eksikliği	Evli	322	2,90	0,57	0,747	0,456
	Bekâr	134	2,85	0,69		
Tesisler hizmet	Evli	322	2,96	0,49	0,345	0,73
	Bekâr	134	2,94	0,51		
Arkadaş eksikliği	Evli	322	2,69	0,68	2,235	0,026
	Bekâr	134	2,54	0,67		
Zaman	Evli	322	3,08	0,50	2,022	0,044
	Bekâr	134	2,96	0,58		
İlgi eksikliği	Evli	322	2,61	0,71	0,857	0,392
	Bekâr	134	2,54	0,78		
İçsel kolaylaştırıcılar	Evli	322	3,69	0,68	-2,256	0,025
	Bekâr	134	3,86	0,72		
Kişilerarası kolaylaştırıcılar	Evli	322	3,26	0,87	-0,772	0,441
	Bekâr	134	3,32	0,70		
Yapısal kolaylaştırıcılar	Evli	322	3,64	0,67	-2,388	0,018
	Bekâr	134	3,80	0,62		

4.8. Hipotez 6. Katılımcıların Rekreatif Alan Yeterliliğine İlişkin Görüşlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Anova testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engellerinde arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve zaman alt boyutlarında ki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Yapılan bağımsız örneklem Anova testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Bkz. Tablo 4.7).

Tablo 4.7. Katılımcıların rekreasyonel alan yeterliliğine ilişkin görüşlerine göre Anova testi sonuçları

Alt Boyutlar	Rekreasyonel Alan Yeterliği	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Birey psikolojisi	Kesinlikle Yetersiz	35	2.97	.434	2.118	.078	
	Yetersiz	146	2.79	.544			
	Kısmen	206	2.84	.591			
	Yeterli	65	2.97	.409			
	Kesinlikle Yeterli	4	2.50	.866			
	Toplam	456	2.85	.548			
Bilgi eksikliği	Kesinlikle Yetersiz	35	2.92	.663	.500	.736	
	Yetersiz	146	2.87	.526			
	Kısmen	206	2.89	.659			
	Yeterli	65	2.88	.604			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.30	.757			
	Toplam	456	2.88	.611			
Tesisler hizmet	Kesinlikle Yetersiz	35	2.94	.511	1.416	.228	
	Yetersiz	146	2.98	.492			
	Kısmen	206	2.93	.483			
	Yeterli	65	2.92	.505			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.46	.562			
	Toplam	456	2.95	.492			
Arkadaş eksikliği	Kesinlikle Yetersiz	35	2.66	.604	2.772	.027	2-5
	Yetersiz	146	2.52	.680			
	Kısmen	206	2.67	.685			
	Yeterli	65	2.78	.643			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.25	.687			
	Toplam	456	2.64	.677			
Zaman	Kesinlikle Yetersiz	35	3.04	.671	.084	.987	
	Yetersiz	146	3.04	.508			
	Kısmen	206	3.04	.538			
	Yeterli	65	3.05	.456			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.18	.314			
	Toplam	456	3.04	.526			
İlgi eksikliği	Kesinlikle Yetersiz	35	2.43	.843	2.650	.033	1-5
	Yetersiz	146	2.49	.760			
	Kısmen	206	2.64	.728			
	Yeterli	65	2.69	.590			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.33	.471			
	Toplam	456	2.59	.734			

Tablo 4.7. (devam) Katılımcıların rekreasyonel alan yeterliliğine ilişkin görüşlerine göre Anova testi sonuçları

İçsel Kolaylaştırıcılar	Kesinlikle Yetersiz	35	3.82	.626	.354	.841	
	Yetersiz	146	3.74	.741			
	Kısmen	206	3.73	.648			
	Yeterli	65	3.68	.742			
	Kesinlikle Yeterli	4	4.00	1.13			
	Toplam	456	3.74	.694			
Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	Kesinlikle Yetersiz	35	3.45	.961	.845	.497	
	Yetersiz	146	3.22	.826			
	Kısmen	206	3.30	.776			
	Yeterli	65	3.18	.874			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.31	1.08			
	Toplam	456	3.27	.823			
Yapısal Kolaylaştırıcılar	Kesinlikle Yetersiz	35	3.79	.732	.475	.754	
	Yetersiz	146	3.63	.668			
	Kısmen	206	3.70	.611			
	Yeterli	65	3.67	.741			
	Kesinlikle Yeterli	4	3.78	1.09			
	Toplam	456	3.68	.661			
Yapısal Kolaylaştırıcılar	Kesinlikle Yetersiz	35	3.79	.732			

4.9. Hipotez 7: Katılımcıların Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımlarına Engel teşkil Eden Faktörler İle Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki İle İlgili Puanları

Tablo 4.8 de Yapılan Pearson Korelasyon test sonuçlarına göre birey psikolojisi ile kişilerarası kolaylaştırıcılar arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon bulunmaktadır ($p < 0,01$). Ayrıca bilgi eksikliği ile içsel kolaylaştırıcılar ($p < 0,05$), kişilerarası kolaylaştırıcılar ($p < 0,01$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p < 0,05$) arasında her alt boyut için pozitif yönde fakat bir zayıf korelasyon vardır. Analiz sonuçlarına göre ayrıca tesisler hizmet ile içsel kolaylaştırıcılar ($p < 0,05$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p < 0,01$) arasında pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Arkadaş eksikliği ile kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutunda da ($p < 0,01$) pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Zaman ile içsel kolaylaştırıcılar ($p < 0,01$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p < 0,01$) arasında da pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Son

olarak ilgi eksikliği ile kişilerarası kolaylaştırıcılar arasında ($p<0,01$) pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır (Bkz. Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişkiye göre pearson korelasyon testi sonuçları

Alt Boyutlar		İçsel Kolaylaştırıcılar	Kişilerarası Kolaylaştırıcılar	Yapısal kolaylaştırıcılar
Birey psikolojisi	r	0,019	,129**	0,022
	p	0,691	0,006	0,634
	N	456	456	456
Bilgi eksikliği	r	,108*	,133**	,093*
	p	0,021	0,004	0,046
	N	456	456	456
Tesisler hizmet	r	,105*	0,047	,195**
	p	0,025	0,319	0
	N	456	456	456
Arkadaş eksikliği	r	0,012	,149**	0,01
	p	0,796	0,001	0,824
	N	456	456	456
Zaman	r	,143**	0,08	,242**
	p	0,002	0,089	0
	N	456	456	456
İlgi eksikliği	r	-0,039	,195**	0,019
	p	0,411	0	0,681
	N	456	456	456
** $P < 0,01$; * $p < 0,05$				

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Bu araştırmada Kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin, cinsiyet, eğitim, yaş, refah düzeyi, medeni durum, rekreasyon alan yeterliliği, gibi değişkenler açısından ne yönde farklılaştığı incelenmiştir. Bulgular araştırma problemlerine göre tartışılmıştır.

5.1.1. Hipotez 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasında Anlamlı Farklılık Yoktur

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutundaki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri arkadaş eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve ilgi eksikliği alt boyutlarında olan farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Elde edilen bulgular neticesinde, literatürdeki farklı çalışmalarda istatistiksel olarak bazı çalışmalar desteklemekte bazı çalışmalar ise zıtlık göstermektedir.

Emir'in 2012 yılında Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi adında yapmış olduğu; Üniversite öğrencileri örneği Bireysel Psikoloji, Zaman, İlgi Eksikliği alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre farklılıklar göstermektedir(13).

Alexandris ve Carroll tarafından 1997 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer araştırmada, birey psikolojisi, tesis yetersizliği ve maddi imkânların yetersizliği alt boyutlarında cinsiyete göre kadınların lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir(2).

Özşaker'in 2012 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre Adnan Menderes Üniversitesindeki öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerine katılmama sebepleri incelenmiş ve serbest zamanlara katılıma engel olan faktörler arasındaki alt

boyutlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği ve zaman alt boyutlarında kadınların lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur(44).

Gürbüz ve ark. tarafından 2010 yılında yapılan Ankara ilindeki yaşayan bireylerin rekreasyon el faaliyetlere katılımının önündeki algılanan engellerin Tesis/hizmet ve ulaşım, sosyal ortam ve bilgi eksikliği, birey psikolojisi ve zaman alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır(19).

Ekinci ve ark. tarafından 2014 yılında Üniversite öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif etkinliklere katılımlarına engel olabilecek unsurların incelenmesinde katılımcıların boş zamanlarında rekreasyon etkinliklerine katılım engelleri cinsiyete göre, Bilgi Eksikliği, Arkadaş Eksikliği ve Zaman, alt boyutlarında anlamlı fark göstermiştir(12).

Öztürk tarafından 2016 yılında yapılan çalışmada cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir(47).

Gürbüz ve ark. tarafından 2015 yılında Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması'nda katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinin (SZKÖ) puanlarının cinsiyete göre incelenmesi bu araştırmanın ikinci amacını oluşturmaktadır. Bu noktadan hareketle, katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 'yapısal kolaylaştırıcılar' alt boyutunda anlamlı bir fark görülmezken diğer iki alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Erkek katılımcıların puan ortalaması, kadın katılımcıların puan ortalamasından daha yüksektir. Ortaya çıkan bu durum çalışma grubunda yer alan erkek katılımcıların tercih ettikleri serbest zaman aktivitelerine katılımlarında kişisel ve kişilerarası kolaylaştırıcılardan daha etkin bir şekilde faydalanmış olabilecekleri şeklinde açıklanabilir(21).

5.1.2. Hipotez 2: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Anlamlı Farklılık Yoktur.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri bilgi eksikliği alt boyutundan anlamlı farklılık göstermektedir. Birey

psikolojisi, tesisler hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında olan farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar alt boyutundan anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$)

Temir ve Gürbüz'ün 2012 yılında yaptıkları Rekreatif Aktivitelere Katılımın Önündeki Engellerin İncelenmesi isimli çalışmada serbest zamanlarında rekreatif etkinliklere katılım ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı fark görülmektedir(56).

Keskin ve ark.'nın 2015 yılında yapmış olduğu Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışmada Öğrenim Gördükleri Bölümler İle Zaman ve İlgi Eksikliği Alt Boyutuna Yönelik Algılarında anlamlı fark olduğu gözükmektedir(35).

Öztürk'ün 2013 yılında yapmış olduğu Sanayi sektöründe çalışanların eğitim seviyeleri yükseldikçe rekreatif faaliyetlere katılımın daha fazla tercih edildiği ve daha fazla katılım sağladıkları görülmektedir. Lee ve Bhargava tarafından 2004 yılında yapılan çalışma sonucuna göre istihdam edilme durumu rekreatif faaliyetlere katılımlarında önemli belirleyicilerden olup, konum yükseldikçe katılımın arttığı sonucu görülmektedir(46).

Holman ve Epperson tarafından 1984 yılında yapılan çalışma sonucuna göre konum yükseldikçe hane gelirinin arttığı ve eğlence davranışları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür(26).

5.1.3. Hipotez 3: : Katılımcıların Yaşlarına Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi test sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri bilgi eksikliği, tesisler hizmet, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p<0,05$). Birey psikolojisi ve

arkadaş eksikliği alt boyutlarındaki farklılıklar ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. İçsel kolaylaştırıcılar ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($p>0,05$)

Emir tarafından 2012 yılında yapılan üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi çalışması yaş faktörü arasındaki ilişki incelenmiş, zaman alt boyutuna göre anlamlı fark görülmüştür(13).

Ekinci ve arkadaşlarının 2014 yılında yapmış olduğu çalışma sonucunda katılımcıların boş zaman engelleri yaşlarına göre Zaman alt boyutunda anlamlı fark göstermiştir(12).

Amin ve arkadaşları tarafından 2011 yılında yapılan araştırmada boş zamanlarda fiziksel aktivitelere katılımın önündeki algılanan engeller ile yaş faktörü arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonuçlarına paralel olarak 18-22 yaş arasındaki katılımcıların tesis yetersizliği, zaman alt boyutlarındaki puanların yüksek olduğu görülmüştür(4).

Alexandris ve Carroll tarafından 1997 yapılan araştırma üniversite öğrencilerinin rekreasyonel aktivitelere katılımlarını engelleyen etkenler ile yaş faktörü arasında, birey psikolojisi ve bilgi eksikliği, alt boyutlarında anlamlı fark görülmüştür(2).

5.1.4. Hipotez 4: Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi test sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engelleri birey psikolojisi, bilgi eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p<0,05$).

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt

boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutlarındaki farklılıklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($p>0,05$)

Rimmer ve arkadaşları tarafından 2000 yılında yapılan çalışma sonucunda ekonomik seviye yükseldikçe bazı rekreasyonel etkinliklere katılıma engel olan para faktöründen daha az düzeyde etkilendikleri görülmektedir(49).

Hawkins ve arkadaşları tarafından 1999 yılında yapılan çalışmaya göre ekonomik gelir seviyesi yükselince rekreasyonel etkinliklere katılım için en önemli engellerden birinin ortadan kalkacağını savundukları görülmektedir(23).

5.1.5. Hipotez 5: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engellerinde arkadaş eksikliği ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve ilgi eksikliği alt boyutlarında ki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları içsel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermektedir. Kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutundaki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$)

Boş Zaman Engelleri Ölçeği medeni durumu değişkenine göre incelendiğinde, Bireysel Psikoloji ve Zaman alt boyutlarında Bekâr olanlar evli olanlara göre daha yüksek puana sahip oldukları, diğer alt boyutları Bilgi Eksikliği, Tesis, Arkadaş Eksikliği, İlgi Eksikliği alt boyutları ortalamaları arasında anlamlı fark yoktur. Medeni durumun rekreasyonel etkinliklere katılım üzerinde etkisinin olduğunu ve boş zaman faaliyetlerini tercih etmede önemli bir rol oynadığını ortaya koyan birçok araştırma bulunmaktadır.

Öztürk'ün 2013 yılında yapmış olduğu sanayi çalışanların medeni durumlarına bakıldığında bekâr olanlar evli olanlara göre daha fazla rekreatif etkinliklere katıldıkları sonucuna varılmıştır(46).

Karaçar ve Paslı'nın 2014 yılında yapmış oldukları Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreatif Etkinlikleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler adlı çalışma sonucunda öğrencilerin demografik özellikleri ile rekreatif faaliyetleri arasındaki fark incelendiğinde rekreatif faaliyetleri medeni duruma göre bir fark gösterdiği sonucuna varılmıştır(29).

Thrane 2000 yılında yapılan çalışma sonucuna göre evlilikle eğlence arasında negatif bir ilişki olduğu, çünkü evlilerin evleri için daha fazla zaman harcamakta olduğu ve evde çocuk varsa bu sürenin daha da artacağı, bekârların ise kendisine ayıracağı boş zamanın daha fazla olduğu sonucu ortaya çıktığı görülmektedir(59).

Kılıç'ın 2006 yılında yapmış olduğu Harcanabilir Gelirin Artmasının Sportif Rekreatif Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması İstanbul Örneği sonucuna göre bekârların daha fazla sportif rekreatif faaliyetlere katılarak daha fazla mutlu oldukları sonucuna varıldığı gözlenmiştir(36).

Taşpınar'ın 2013 yılında yapmış olduğu İstanbul İl Emniyet Teşkilatındaki 4 Farklı Departmanda Görevli Polislerin Sportif ve Rekreatif Aktivite Sıklıklarının Yaşam Kalitesi Üzerine etkisi adlı çalışma sonucunda araştırmaya katılan bekâr polis memurlarının evli polis memurlarına göre sportif aktivite sıklık puanları daha yüksek çıktığı görülmüştür(25,54).

Tsai tarafından 2005 yılında yapılan çalışmada katılımcıların rekreatif egzersizlere gütülenme puanlarında, bekâr katılımcıların evli katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu gözlenmiştir(61).

Yoon ve arkadaşları tarafından 2004 yılında yapılan çalışma sonucuna göre evli bireylerin boş zaman etkinliklerine katılım için daha az zamana sahip oldukları görülmektedir(64).

5.1.6. Hipotez 6. Katılımcıların Rekreatif Alan Yeterliliğine İlişkin Görüşlerine Göre Serbest Zaman Engelleri ve Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeklerine İlişkin Puanları

Yapılan Anova testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman engellerinde arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesisler hizmet ve zaman alt boyutlarında ki farklılıklar ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan bağımsız örneklem Anova testi sonuçlarına göre katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$)

Katılımcıların serbest zaman engellerindeki arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ve bunun sonucu olarak kamu personellerinde rekreatif alan yeterliliğine ilişkin görüşlerinde arkadaş ortamının rekreatif faaliyetlerde önemli bir rol oynadığı görülmüştür.

5.1.7. Hipotez 7: Katılımcıların Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımlarına Engel teşkil Eden Faktörler İle Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki İle İlgili Puanları

Yapılan Pearson Korelasyon test sonuçlarına göre birey psikolojisi ile kişilerarası kolaylaştırıcılar arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon bulunmaktadır ($p<0,01$). Ayrıca bilgi eksikliği ile içsel kolaylaştırıcılar ($p<0,05$), kişilerarası kolaylaştırıcılar ($p<0,01$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p<0,05$) arasında her alt boyut için pozitif yönde fakat bir zayıf korelasyon vardır. Analiz sonuçlarına göre ayrıca tesisler hizmet ile içsel kolaylaştırıcılar ($p<0,05$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p<0,01$) arasında pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Arkadaş eksikliği ile kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutunda da ($p<0,01$) pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Zaman ile içsel kolaylaştırıcılar ($p<0,01$) ve yapısal kolaylaştırıcılar ($p<0,01$) arasında da pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır. Son olarak ilgi eksikliği ile kişilerarası kolaylaştırıcılar arasında ($p<0,01$) pozitif ama zayıf bir korelasyon vardır.

Serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasında zayıf bir ilişki olduğu hatta olmadığı bile söylenebilir. Serbest zaman katılımlarına engel teşkil eden faktörler ölçeğinde yer almayan fakat katılımında engel teşkil eden faktörler vardır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Yapılan bu çalışmamızda, kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmamızda uygulanan veri toplama aracı olarak Kim ve ark. tarafından 2011 yılında geliştirilen ve Gürbüz, Öncü ve Emir tarafından 2015 yılında Türkçeye uyarlanan ‘Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)16 madde ve 3 alt boyuttan oluşan SZKÖ 5’li Likert tipinde ile rekreasyonel etkinliklere katılımının önündeki engelleri öğrenci algısına göre belirlemede Alexandris ve Carroll tarafından 1997 yılında geliştirilen(2), Karaküçük ve Gürbüz tarafından 2007 yılında Türkçeye uyarlanan, “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-28” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır ve katılımcı kamu personellerinin öncelikle genel özelliklerinin analiz sonuçları doğrultusunda, cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, refah düzeyi, medeni durumu, rekreasyonel alan yeterliliği ve katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılımlarına engel teşkil eden faktörleri ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Aşağıda araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı ulaşılan genel sonuçlara yer verilmiştir(17,37).

Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların uğraştıkları eğitim düzeyine ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaşlarına ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların refah düzeylerine ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumuna ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların rekreasyonel alan yeterliliğine ilişkin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin arasında anlamlı bir ilişki göstermediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen bulguları incelediğimizde serbest zaman engelleri hakkında literatürde bir çok çalışma varken serbest zaman kolaylaştırıcıları hakkında yapılan sınırlı sayıdadır. Serbest zaman engelleri ölçeği ile yapılan bir çok araştırma bu yapılan araştırmayla kıyaslamalarda bulunulurken serbest zaman kolaylaştırıcıları hakkında literatürde çalışma bulunamadığından kıyaslama yapılamamıştır.

Araştırma bulgularını incelediğimizde sonuç olarak; yaptığımız bu çalışmada, demografik yapı ile ilgili bazı değişkenlerin serbest zaman etkinliklerine katılımına etkide bulunmadığı, kişinin kendi değerlerinin bir ürünü olarak meydana geldiği söylenebilir. Dolayısıyla konuyla ilgili yapılacak olan ileriki çalışmalar da kişinin demografik yapısındaki değişkenlerden çok, bireyi diğer kişilerden ayıran kişilik özellikleri ile serbest zaman etkinliklerine katılımının sebeplerine ulaşmaya çalışılabilir.

6.2. Öneriler

Bu araştırma sonuçları literatür kapsamında serbest zaman etkinliklerine katılıma engel teşkil eden faktörler hakkında çok sayıda çalışma varken, elde edilen bilgiler doğrultusunda, serbest zaman kolaylaştırıcıları hakkında araştırma konularının sınırlı sayıda bulunması, serbest zaman kolaylaştırıcıları konusuyla alakalı benzer nitelikte araştırmaların yapılmasına gereksinim olduğunu

göstermektedir. Bu yüzden farklı sayıdaki örneklerle benzer araştırmaların yapılması daha kesin yargılara varılabilmesi için önerilebilir.

- Bu araştırmadan yararlanılarak kamu kurumlarında çalışan bireylerin serbest zaman faaliyetlerine daha çok zaman ayrılması sağlanarak iş verimliliği artırılabilir.
- Bu araştırma ölçeklerinden faydalanılarak özel sektör çalışanlarına da uygulanabilir.
- Bu araştırma ışığında uzmanlar tarafından yorumlanarak kamu veya özel sektör çalışanlarının rekreatif faaliyetlere en üst düzeyde katılımı sağlanarak daha verimli iş ortamı daha sağlıklı personeller gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırma kapsamında bireylere rekreatif faaliyetlere katılım hakkında gerekli bilgilendirme, motivasyonlarını artırma, motivasyon önündeki engelleri tespit edilerek serbest zamanlarıyla ilgili farkındalıkları gelişmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

1. Akesen, A. (1983). *Fethiye Yöresinde Rekreasyon Amacı ile Kullanılan Bazı Orman Alanlarda Rekreasyonel Talep Değerinin Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar*, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1983 s.1
2. Alexandris, K. & Carroll, B. (1997). Demographic Differences in the Perception of Constraints on Recreational Sport Participation: Results from a Study in Greece. *Leisure Studies*, 16, p. 107-125.
3. Alexandris, K., Carroll, B. (1999). Constrains On Recreational Sport Porticipation İn Adults İn Greece: Implications For Providing And Managing Sport Services, *Journal of Sport Management*, 13 (4), 317-332.
4. Amin, T. T., Suleman, W., Ali, A., Gamal, A., Al, W.A. (2011). "Pattern, Prevalence, and Perceived Personal Barriers Toward Physical Activity Among Adult Saudis İn Al-Hassa, KSA", *Journal of Physical Activity and Health*, 8(6), 775-84.
5. Ardahan, F. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara
6. Arslan, C. H. (1996). *Zamanın Kültürleri*. Ağaç Yayınları, İstanbul, 1
7. Brotherton, B. (1991). "Konaklama, Turizm ve Eğlence Tanımları: Görüş Açıkları, Problemler ve Çıkan Sorular", *Turizmde Seçme Makaleler: 11*, TUGEV Yayını, İstanbul 1991, s. 43
8. Bucher, A.C. (1972). *Foundations of Physical Education* ,The C.U.,Mosby Company, Saint Louis , s. 4
9. Doğan, İ., (2000). *Sosyoloji-Kavramlar ve Sorunlar*, İstanbul Sistem Yayınları
10. DPT (1994), *1990 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Türkiye'de Toplum Yapısının Karşılaştırmalı Profili*, Ankara: DPT Yayınları.
11. Durning, A. (1991). "Ne Kadarının Yeterli Olabileceğini Sorabilmek" L. Brown Dünyanın Durumu, (çev. E. User),İstanbul, 1991.

12. Ekinci, E., Kalkavan, A., Üstün, D. ve Gürbüz, B. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi, *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
13. Emir, E. (2012). *Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
14. Foulquie P. (1994). “Boş Zaman”, *Pedagoji Sözlüğü* , (Çev. C. Karakaya), Sosyal Yayınlar, İstanbul ,1994, s.142
15. Guillian, M., V., Feldman, R., (1993). “Place Attachment In A Development And Cultural Context”, *Journal Of Environment Psychology*, 13, s. 267-274.
16. Gülbahçe Ö. (1996). *Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları (Türkiye Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
17. Gürbüz, B., Karaküçük, S., (2007) “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-28: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, XII, 1, s. 3-10.
18. Gürbüz, B., Öncü, E. Emir, E. (2012) “Leisure Constraints Questionnaire: Testing the Construct Validity” *12th International Sports Sciences Congress*, 339-343, 12-14 December, Denizli, Turkey.
19. Gürbüz, B., Karaküçük, S. ve Sarol, H. (2010). Rekreatif Aktivitelere Katılımın Önündeki Algılanan Engel Farklılıklarının İncelenmesi: Ankara Örneği, *11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya.
20. Gürbüz, B. ve Karaküçük, S. (2007). Boş Zaman Engelleri Ölçeği, *Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(12), 3-10.
21. Gürbüz, B., Öncü, E., Emir, E., (2015), Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *III. Rekreatif Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı*.

22. Hacıoğlu N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, Edt: A. Gökdeniz ,Detay Yayıncılık, Ankara, 54-62
23. Hawkins, B.A., Peng, J., Hsieh, C.M., Erkund, S.J. (1999). Leisure Constraints: A Replication and Extension of Construck Developmant. *Leisure Sciences*, 21, 179.192.
24. Hitcer, M. (1966). “Boş Zamanları Değerlendirme Politikası”, *BZD Semineri HSEK Yayını*, İstanbul, s.107
25. Has, F. (2016), *Sağlık Sektöründe Çalışanların Boş Zamanlarında Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının Öngndeki Engellerin Belirlenmesi*, Yüksek lisans Tezi.
26. Holman, T.B., Epperson A. (1984). Family and leisure:Areview of the literature with research recommendations. *Journal of Leisure Research*, 16(4), 277-294.
27. İlhan, S. (2002). *Değişen İktisadi Zihniyet Bağlamında Girişimcilik; Malatya Yeşilyurt Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
28. Jenny, H. J, (1956). *Intodution to Reaction Education*, Virgina USA, s.16.
29. Karaçar, E. ve Paslı, M. M. (2014). Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler, *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1), 29-38.
30. Karaküçük S. (1995). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Yayınevi, Beşinci Baskı, Ankara.
31. Karaküçük S. (2016). *Ekorekreasyon ve Çevre*, Gazi Kitapevi, Ankara..
32. Karaküçük S. (2005). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. 6. Baskı. Gazi Kitabevi, Ankara.
33. Karaküçük S., Şenel Ö. (1998). Üniversitelerarası Spor Organizasyonlarına Katılan Sporcu-Öğrencilerin Katılım Amaçları ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 3(3) : 29-38.

34. Karaküçük, S. (2008), *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi
35. Keskin, M., Akova, O. ve Öz, M. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma, *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 2 (4), 37-45.
36. Kılıç, K. (2006). *Harcanabilir Gelirin Artmasının Sportif Rekreasyona Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması*, İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
37. Kim, B., Heo, J., Chun, S. & Lee, Y. (2011). Construction and Initial Validation of the Leisure Facilitator Scale. *Leisure/Loisir*, 35(4), 391-405.
38. Koçer, H. A. (1997). *Eğitim Tarihi (İlk Çağ) I*. A.Ü. Yayını Ankara, s.22
39. Kraus, R. G. (1985). *Recreation Program Planning Today*, Scott, Foresman and Company, London, s.32
40. Nixon, E. J. And Jewett, E. A. (1969). *An Introduction to Physical Education*, Seventh Edition, Toronto.
41. Özdemir, M. Ç. (2003), *Gazi Üniversitesi Öğretim Elemanları Profili*, Ankara Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
42. Özgüç, N. (1984). *Turizm Coğrafyası*, İ.Ü. Yayını, İstanbul.s.2-3.
43. Özışık, Y. (1998), *Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreasyon Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
44. Özşaker, M. (2012). Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 126-131.
45. Özkul, M. (1997). *Çalışma Sosyolojisi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Isparta 1.Baskı

46. Öztürk, H. (2013). *Sanayi Çalışanlarının Rekreatif Aktivitelere Katılımlarının Örgütsel Bağlılık ve Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi (Gaziantep Uygulaması)*, Doktora Tezi, Ankara.
47. Öztürk, H. (2016). The Obstacles Affecting Shopping Center Employees' Participation in Recreational Activities, *J Soc Sci*, 47(1), 41-48.
48. Pamaya, B. (1979). *Park Bahçe ve Peyzaj Mimarisi* İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1979.
49. Rimmer H,J, Rubin SS, Braddock D. (2000). Barriers to exercise in African American women with physical disabilities *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 81(2), 182-188.
50. Sabancı G. (2016). *Öğretim Elemanlarının Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
51. Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir: Cumhuriyet Basımevi.
52. Sayiner, Ü. (1973). *Boş Zaman ve Boş Zaman Eğitimi*. Gençlik Lideri El Kitabı; GSM Yayını, Ankara, s.79
53. Süzer, M. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal ve Ekonomik Özelliklerine Göre Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Biçimleri*, Pamukkale Üniversitesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı.
54. Taşpınar S. (2013). *İstanbul İl Emniyet Teşkilatındaki 4 Farklı Departmanda Görevli Polislerin Sportif Ve Rekreatif Aktivite Sıklıklarının Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.
55. Tel, M. (2007). *Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
56. Temir, Ö. ve Gürbüz, B. (2012). Rekreatif Aktivitelere Katılımın Önündeki Engellerin İncelenmesi, *I. Rekreatif Araştırmaları Kongresi*, Nisan, Antalya, Türkiye.

57. Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi*, A.Ü. Yayını Ankara.
58. Tezcan, N. (2007). *Rekreasyon Etkinliklerinin Çalışanların Performansları Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: (Kocaeli Trakya Birlik)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
59. Thrane, C. (2000). Men, women, and leisure time: Scandinavian evidence of gender inequality. *Leisure Sciences*, 22, 109-120.
60. Tör, V. T. (1966). *Boş Zamanları Değerlendirmede Telkin Vasıtalarının Rollerini Boş Zamanları Değerlendirme Semineri*, İstanbul: HSEK Yayınları.
61. Tsai, Y.M. (2005). *The Study of Exercise Participation Motivation, Self-Efficacy, Perceived Exercise Barrier and Exercise Behavior the Study of Exercise Participation Motivation, Self-Efficacy, Perceived Exercise Barrier and Exercise Behavior*. Master's Thesis. Taichung, Taiwan: National Chung Hsing University.
62. Tunçkol, Mehmet (2001). *Selçuk Üniversitesindeki Akademik Personelin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
63. Yetiş, Ü. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri Ankara Örneği*,Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
64. Yoon, G., Lee, Bhergava , V. (2004) Leisure Time: Do Married and Single Individuals Spend It Differently? *American Association Of Family and Consumer Sciences*. 32 (3). s. 270.
65. Zelinski E. J.,(2004), *Çalışmanın Keyfi*, Boyner Yayınları, s.16-17
66. Zorba, E. (2004). *Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu "II. Çalışma Grubu Toplantısı Raporu"* Muğla.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu ve Ölçekler

Sayın Katılımcı;

Elinizde bulunan bu anket formu “Serbest Zaman Etkinliklerine Katılıma Engel Olan Faktörler İle Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörlerin İncelenmesi” amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Vereceğiniz samimi cevaplarınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Bilimleri Enstitüsü

Anabilim Dalı

Serkan ÖZKAN
Dumlupınar Üniversitesi Sağlık
Beden Eğitimi ve Spor

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Yaşınız: ve Üzeri()	18-22()	23-27()	28-32()	33-37()	38	2.Cinsiyetiniz: Kadın()	Erkek()
3.Mezuniyet Durumunuz: Lisansüstü()	Lise()	Ön Lisans()	Lisans()			4.Medeni Durumunuz: Bekar()	Evlü()

5.Toplumdaki kişilerin refah düzeyini düşündüğünüzde "1"en düşük basamak, "5" en yüksek basamak olmak üzere siz kendinizi bu refah düzeyinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?

Çok Kötü	Kötü	Normal	İyi	Çok İyi
----------	------	--------	-----	---------

6.Şu an ki ikamet durumunuz?

Ailele	Arkadaşlarımla	Yalnız
--------	----------------	--------

7.Yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yer?

Köy/Kasaba	Şehir	Büyükşehir
------------	-------	------------

8.Sahip olduğunuz boş zaman sürenizi haftalık(saat) olarak belirtiniz.

1-5 saat	6-10 saat	11-15 saat	16 saat ve üzeri
----------	-----------	------------	------------------

9.Boş zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çekiyorsunuz?

Her Zaman	Bazen	Hiçbir Zaman
-----------	-------	--------------

10.Boş zamanlarınızı genellikle nasıl değerlendiriyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Ev içi aktivitelere katılarak	1
Fiziksel etkinliklere katılarak	2
Kültürel-Sanatsal-Sosyal etkinliklere katılarak	3
Açık alan etkinliklere katılarak	4
Turistik etkinliklere katılarak	5
Diğer (Belirtiniz)	6

11.Çevrenizin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliğini değerlendiriniz

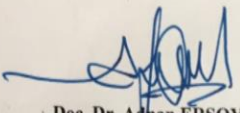
Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
---------------------	----------	--------	---------	--------------------

REKREASYONEL ENGELLER ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Önemsiz 1	Önemsiz 2	Önemli 3	Çok Önemli 4
1. Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi				
2. Kendini yorgun hissetmek				
3. Sakatlanmaktan korkmak				
4. Sağlık problemleri				
5. Kendini güvende hissetmemek				
6. Sosyal ortamlardan mutlu olmamak				
7. Nerden öğreneceğini bilmemek				
8. Nerede katılacağını bilmemek				
9. Öğretecek kimsenin olmaması				
10. Tesis donanımının yetersiz olması				
11. Tesislerin yetersiz olması				
12. Tesislerin kalabalık olması				
13. Sunulan hizmetleri beğenmemek				
14. Eve yakın imkanların olmaması				
15. Ulaşımın zaman alması				
16. Arabamın olmaması				
17. Yeteri kadar paranın olmaması				
18. Arkadaşlarının zamanının olmaması				
19. Beraber katılacak kimsenin olmaması				
20. Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması				
21. İş/çalışma zamanının yoğun olması				
22. Aile için zaman ayırmak zorunda olmak				
23. Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak				
24. Program zamanlarının uygun olmaması				
25. Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek				
26. İlgili olmamak				
27. Rutin programı bozmak istememek				

SERBEST ZAMAN KOLAYLAŞTIRICILARI ÖLÇEĞİ		Hiç Önemli Değil	Az Önemli	Orta Derecede Önemli	Önemli	Çok Önemli
	Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı kolaylaştırmadaki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.					
1	Yenilenme fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
2	Eğlenme şansım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
3	Rahatlama fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
4	Olumlu geçmiş deneyimlerim varsa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
5	Değerlerime (prensiplerime) uygun olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
6	Arkadaşlarım serbest zaman aktivitelerine katılmam için beni cesaretlendirir.	1	2	3	4	5
7	Ait olduğum sosyal grup beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
8	Benzer insanlar ile beraber olmak beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
9	Hayran olduğum ünlülerin aktiviteleri, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
10	Güzel havalarda, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
11	Serbest zaman aktiviteleri hakkında bilgilendirilmiş olmak, beni aktivitelere katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
12	Serbest zaman sahip olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
13	Belirli aktivitelerle ilgili medyanın ilgisi, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
14	Sağlıklı olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
15	Ulaşım imkânına sahip olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
16	Dışarıda (açık havada) olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5

Ek- 2: İzin Yazısı

	T.C. DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	
Sayı :91647215 / 29 Konu :Bilimsel Çalışma İzni Hk.		24 / 11 / 2017
İLGİLİ MAKAMA		
<p>Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisi olan <i>Serkan Özkan</i>' ın yürütmekte olduğu "<i>Kamu Personelinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştırılan Faktörlerin İncelenmesi</i>" konulu Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında Kütahya' da yer alan Kamu Hastaneler Birliği' na bağlı sağlık kuruluşlarında anket uygulanması düşünülmektedir. Uygulanması düşünülen anket formu ekte sunulmuştur.</p>		
Gereğini Bilginize Arz Ederim.		
		 Doç. Dr. Adnan ERSOY Anabilim Dalı Başkanı
<hr/> D.P.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Germiyan Kampüsü, Afyon Yolu 5 Km. 43020, KÜTAHYA Telefon: 0274-2270458-59 (2 hat), Faks: 0274-2270460		

Ek -3: Veri Analizleri

Yapılan Analizlerin Çıktıları

Tablo 1-10

yas					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-22	22	4,8	4,8	4,8
	23-27	88	19,3	19,3	24,1
	28-32	102	22,4	22,4	46,5
	33-37	89	19,5	19,5	66,0
	38 >	155	34,0	34,0	100,0
Total		456	100,0	100,0	

cinsiyet					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	erkek	231	50,7	50,7	50,7
	kadın	225	49,3	49,3	100,0
Total		456	100,0	100,0	

mezuniyet_durumu					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	lise	69	15,1	15,1	15,1
	ön lisans	108	23,7	23,7	38,8
	lisans	202	44,3	44,3	83,1
	lisans üstü	77	16,9	16,9	100,0
Total		456	100,0	100,0	

medeni_durumu					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evli	322	70,6	70,6	70,6
	bekar	134	29,4	29,4	100,0
Total		456	100,0	100,0	

refah_düzeıı					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	çok kötü	6	1,3	1,3	1,3
	kötü	43	9,4	9,4	10,7
	normal	289	63,4	63,4	74,1
	iyi	111	24,3	24,3	98,5
	çok iyi	7	1,5	1,5	100,0
Total		456	100,0	100,0	

şuanki ikamet durumu					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ailemle	366	80,3	80,3	80,3
	arkadaşlarımla	29	6,4	6,4	86,6
	yalnız	61	13,4	13,4	100,0
Total		456	100,0	100,0	

yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yer					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Köy/Kasaba	27	5,9	5,9	5,9
	Şehir	386	84,6	84,6	90,6
	Büyükşehir	43	9,4	9,4	100,0
	Total	456	100,0	100,0	

Haftalık sahip olduğunuz boş zaman süresi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-5 saat	99	21,7	21,7	21,7
	6-10 saat	157	34,4	34,4	56,1
	11-15 saat	77	16,9	16,9	73,0
	16 >	123	27,0	27,0	100,0
Total		456	100,0	100,0	

boş zamanlarınızı değerlendirmede çekilen güçlük

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	her zaman	66	14,5	14,5	14,5
	bazen	280	61,4	61,4	75,9
	hiçbir zaman	110	24,1	24,1	100,0
	Total	456	100,0	100,0	

rekreasyonel alanların yeterliği

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kesinlikle yetersiz	35	7,7	7,7	7,7
	yetersiz	146	32,0	32,0	39,7
	kısmen	206	45,2	45,2	84,9
	yeterli	65	14,3	14,3	99,1
	kesinlikle yeterli	4	,9	,9	100,0
Total		456	100,0	100,0	

Tablo 11

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
birey_psikolojisi	456	1,00	4,00	2,8542	,54808
bilgi_eksikliği	456	1,00	4,00	2,8896	,61161
tesisler_hizmet	456	1,00	4,00	2,9571	,49294
arkadaş_eksikliği	456	1,00	4,00	2,6462	,67726
zaman	456	1,00	4,00	3,0462	,52613
ilgi_eksikliği	456	1,00	4,00	2,5921	,73416
Valid N (listwise)	456				

Tablo 12

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
birey_psikolojisi	456	1,00	4,00	2,8542	,54808
bilgi_eksikliği	456	1,00	4,00	2,8896	,61161
tesisler_hizmet	456	1,00	4,00	2,9571	,49294
arkadaş_eksikliği	456	1,00	4,00	2,6462	,67726
zaman	456	1,00	4,00	3,0462	,52613
ilgi_eksikliği	456	1,00	4,00	2,5921	,73416
Valid N (listwise)	456				

Tablo 13

Descriptives									
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
birey_psikolojisi	18-22	22	2,7273	,61193	,13046	2,4560	2,9986	1,00	3,50
	23-27	88	2,8239	,61256	,06530	2,6941	2,9537	1,00	4,00
	28-32	102	2,8137	,56582	,05602	2,7026	2,9249	1,00	3,75
	33-37	89	2,9354	,50075	,05308	2,8299	3,0409	1,50	4,00
	38 >	155	2,8694	,51309	,04121	2,7879	2,9508	1,00	4,00
Total	456	2,8542	,54808	,02567	2,8037	2,9046	1,00	4,00	
bilgi_eksikligi	18-22	22	2,4364	,65795	,14028	2,1446	2,7281	1,00	3,60
	23-27	88	2,9045	,58406	,06226	2,7808	3,0283	1,40	4,00
	28-32	102	2,8294	,68326	,06765	2,6952	2,9636	1,00	4,00
	33-37	89	2,9236	,60791	,06444	2,7955	3,0517	1,20	4,00
	38 >	155	2,9655	,54569	,04383	2,8789	3,0521	1,00	4,00
Total	456	2,8896	,61161	,02864	2,8333	2,9459	1,00	4,00	
tesisler_hizmet	18-22	22	2,6023	,59466	,12678	2,3386	2,8659	1,00	3,13
	23-27	88	2,9545	,48549	,05175	2,8517	3,0574	1,75	4,00
	28-32	102	2,9032	,51910	,05140	2,8012	3,0051	1,25	3,88
	33-37	89	3,0273	,49527	,05250	2,9230	3,1316	1,63	4,00
	38 >	155	3,0040	,44123	,03544	2,9340	3,0740	1,13	4,00
Total	456	2,9571	,49294	,02308	2,9117	3,0024	1,00	4,00	
arkadas_eksikligi	18-22	22	2,3485	,55851	,11907	2,1009	2,5961	1,00	3,00
	23-27	88	2,5833	,68229	,07273	2,4388	2,7279	1,00	4,00
	28-32	102	2,5980	,71035	,07033	2,4585	2,7376	1,00	4,00
	33-37	89	2,7154	,69731	,07391	2,5685	2,8622	1,00	4,00
	38 >	155	2,7161	,64555	,05185	2,6137	2,8186	1,00	4,00
Total	456	2,6462	,67726	,03172	2,5839	2,7085	1,00	4,00	
zaman	18-22	22	2,7045	,65300	,13922	2,4150	2,9941	1,00	3,25
	23-27	88	3,0938	,56644	,06038	2,9737	3,2138	1,25	4,00
	28-32	102	3,0980	,42239	,04182	3,0151	3,1810	1,25	4,00
	33-37	89	3,0365	,64464	,06833	2,9007	3,1723	1,00	4,00
	38 >	155	3,0392	,45180	,03629	2,9676	3,1109	1,00	4,00
Total	456	3,0462	,52613	,02464	2,9978	3,0947	1,00	4,00	
ilgi_eksikligi	18-22	22	2,2727	,76730	,16359	1,9325	2,6129	1,00	3,00
	23-27	88	2,6780	,73838	,07871	2,5216	2,8345	1,00	4,00
	28-32	102	2,4673	,75088	,07435	2,3198	2,6148	1,00	4,00
	33-37	89	2,6816	,72109	,07644	2,5297	2,8335	1,00	4,00
	38 >	155	2,6194	,70908	,05695	2,5068	2,7319	1,00	4,00
Total	456	2,5921	,73416	,03438	2,5245	2,6597	1,00	4,00	

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
birey_psikolojisi	Between Groups	1,225	4	,306	1,020	,397
	Within Groups	135,452	451	,300		
	Total	136,677	455			
bilgi_eksikligi	Between Groups	5,904	4	1,476	4,052	,003
	Within Groups	164,299	451	,364		
	Total	170,203	455			
tesisler_hizmet	Between Groups	3,847	4	,962	4,064	,003
	Within Groups	106,716	451	,237		
	Total	110,562	455			
arkadas_eksikligi	Between Groups	3,718	4	,929	2,045	,087
	Within Groups	204,980	451	,455		
	Total	208,698	455			
zaman	Between Groups	3,057	4	,764	2,805	,025
	Within Groups	122,892	451	,272		
	Total	125,949	455			
ilgi_eksikligi	Between Groups	5,311	4	1,328	2,496	,042
	Within Groups	239,932	451	,532		
	Total	245,243	455			

Scheffe		Multiple Comparisons					95% Confidence Interval	
Dependent Variable	(I) yas	(J) yas	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound	
birey_psiolojisi	18-22	23-27	-.09659	.13063	.969	-.5006	.3075	
		28-32	-.08645	.12883	.978	-.4849	.3120	
		33-37	-.20812	.13048	.637	-.6117	.1955	
		38 >	-.14208	.12486	.862	-.5283	.2441	
	23-27	18-22	.09659	.13063	.969	-.3075	.5006	
		28-32	.01014	.07973	1,000	-.2365	.2568	
		33-37	-.11153	.08239	.766	-.3664	.1433	
		38 >	-.04549	.07315	.983	-.2717	.1808	
	28-32	18-22	.08645	.12883	.978	-.3120	.4849	
		23-27	-.01014	.07973	1,000	-.2568	.2365	
		33-37	-.12167	.07949	.673	-.3675	.1242	
		38 >	-.05563	.06987	.959	-.2717	.1605	
	33-37	18-22	.20812	.13048	.637	-.1955	.6117	
		23-27	.11153	.08239	.766	-.1433	.3664	
		28-32	.12167	.07949	.673	-.1242	.3675	
		38 >	.06604	.07289	.935	-.1594	.2915	
	38 >	18-22	.14208	.12486	.862	-.2441	.5283	
		23-27	.04549	.07315	.983	-.1808	.2717	
		28-32	.05563	.06987	.959	-.1605	.2717	
		33-37	-.06604	.07289	.935	-.2915	.1594	
	bilgi_eksikliği	18-22	23-27	-.46818*	.14387	.033	-.9132	-.0332
			28-32	-.39305	.14188	.106	-.8319	.0458
			33-37	-.48723*	.14371	.023	-.9317	-.0427
			38 >	-.52912*	.13751	.006	-.9544	-.1038
23-27		18-22	.46818*	.14387	.033	.0232	.9132	
		28-32	.07513	.08781	.947	-.1965	.3467	
		33-37	-.01905	.09074	1,000	-.2997	.2616	
		38 >	-.06094	.08056	.966	-.3101	.1882	
28-32		18-22	.39305	.14188	.106	-.0458	.8319	
		23-27	-.07513	.08781	.947	-.3467	.1965	
		33-37	-.09418	.08755	.885	-.3650	.1766	
		38 >	-.13607	.07695	.537	-.3741	.1019	
33-37		18-22	.48723*	.14371	.023	.0427	.9317	
		23-27	.01905	.09074	1,000	-.2616	.2997	
		28-32	.09418	.08755	.885	-.1766	.3650	
		38 >	-.04189	.08027	.991	-.2902	.2064	
38 >		18-22	.52912*	.13751	.006	.1038	.9544	
		23-27	.06094	.08056	.966	-.1882	.3101	
		28-32	.13607	.07695	.537	-.1019	.3741	
		33-37	.04189	.08027	.991	-.2064	.2902	
tesisler_hizmet		18-22	23-27	-.35237	.11595	.057	-.7109	.0065
			28-32	-.30091	.11435	.142	-.6546	.0528
			33-37	-.42501*	.11582	.010	-.7832	-.0668
			38 >	-.40176*	.11082	.011	-.7445	-.0590
	23-27	18-22	.35237	.11595	.057	.0064	.7109	
		28-32	.05136	.07077	.971	-.1675	.2703	
		33-37	-.07274	.07313	.911	-.2989	.1534	
		38 >	-.04949	.06493	.965	-.2503	.1513	
	28-32	18-22	.30091	.11435	.142	-.0528	.6546	
		23-27	-.05136	.07077	.971	-.2703	.1675	
		33-37	-.12410	.07056	.543	-.3423	.0941	
		38 >	-.10085	.06202	.619	-.2927	.0910	
	33-37	18-22	.42501*	.11582	.010	.0668	.7832	
		23-27	.07274	.07313	.911	-.1534	.2989	
		28-32	.12410	.07056	.543	-.0941	.3423	
		38 >	.02326	.06469	.998	-.1768	.2234	
	38 >	18-22	.40176*	.11082	.011	.0590	.7445	
		23-27	.04949	.06493	.965	-.1513	.2503	
		28-32	.10085	.06202	.619	-.0910	.2927	
		33-37	-.02326	.06469	.998	-.2234	.1768	
	arkadaş_eksikliği	18-22	23-27	-.23485	.16070	.711	-.7319	.2622
			28-32	-.24955	.15848	.649	-.7397	.2406
			33-37	-.36687	.16052	.267	-.8634	.1296
			38 >	-.36764	.15359	.222	-.8427	.1074
23-27		18-22	.23485	.16070	.711	-.2622	.7319	
		28-32	.01471	.09809	1,000	-.3181	.2887	
		33-37	-.13202	.10135	.791	-.4455	.1815	
		38 >	-.13280	.08998	.703	-.4111	.1455	
28-32		18-22	.24955	.15848	.649	-.2406	.7397	
		23-27	.01471	.09809	1,000	-.2887	.3181	
		33-37	-.11732	.09779	.837	-.4198	.1851	
		38 >	-.11809	.08595	.756	-.3839	.1478	
33-37		18-22	.36687	.16052	.267	-.1296	.8634	
		23-27	.13202	.10135	.791	-.1815	.4455	
		28-32	.11732	.09779	.837	-.1851	.4198	
		38 >	-.00077	.08966	1,000	-.2781	.2765	
38 >		18-22	.36764	.15359	.222	-.1074	.8427	
		23-27	.13280	.08998	.703	-.1455	.4111	
		28-32	.11809	.08595	.756	-.1478	.3839	
		33-37	.00077	.08966	1,000	-.2765	.2781	
zaman		18-22	23-27	-.38920*	.12443	.046	-.7741	-.0043
			28-32	-.39349*	.12271	.037	-.7730	-.0140
			33-37	-.33197	.12429	.131	-.7164	.0525
			38 >	-.33470	.11893	.096	-.7025	.0331
	23-27	18-22	.38920*	.12443	.046	.0043	.7741	
		28-32	-.00429	.07595	1,000	-.2392	.2306	
		33-37	.05723	.07847	.970	-.1855	.3000	
		38 >	.05450	.06967	.962	-.1610	.2700	
	28-32	18-22	.39349*	.12271	.037	.0140	.7730	
		23-27	.00429	.07595	1,000	-.2306	.2392	
		33-37	.06152	.07572	.956	-.1727	.2957	
		38 >	.05879	.06655	.941	-.1471	.2646	
	33-37	18-22	.33197	.12429	.131	-.0525	.7164	
		23-27	-.05723	.07847	.970	-.3000	.1855	
		28-32	-.06152	.07572	.956	-.2957	.1727	
		38 >	-.00273	.06942	1,000	-.2175	.2120	
	38 >	18-22	.33470	.11893	.096	-.0331	.7025	
		23-27	.05450	.06967	.962	-.1610	.2700	
		28-32	.05879	.06655	.941	-.1471	.2646	
		33-37	.00273	.06942	1,000	-.2120	.2175	
	ilgi_eksikliği	18-22	23-27	-.40530	.17386	.247	-.9431	.1325
			28-32	-.19459	.17146	.863	-.7249	.3357
			33-37	-.40892	.17366	.238	-.9461	.1282
			38 >	-.34663	.16617	.362	-.8606	.1674
23-27		18-22	.40530	.17386	.247	-.1325	.9431	
		28-32	.21071	.10612	.415	-.1175	.5389	
		33-37	-.00362	.10965	1,000	-.3428	.3355	
		38 >	.05868	.09735	.985	-.2424	.3598	
28-32		18-22	.19459	.17146	.863	-.3357	.7249	
		23-27	-.21071	.10612	.415	-.5389	.1175	
		33-37	-.21433	.10580	.393	-.5416	.1129	
		38 >	-.15203	.09299	.614	-.4397	.1356	
33-37		18-22	.40892	.17366	.238	-.1282	.9461	
		23-27	.00362	.10965	1,000	-.3355	.3428	
		28-32	.21433	.10580	.393	-.1129	.5416	
		38 >	.06229	.09700	.981	-.2377	.3623	
38 >		18-22	.34663	.16617	.362	-.1674	.8606	
		23-27	.05868	.09735	.985	-.2424	.3598	
		28-32	.15203	.09299	.614	-.1356	.4397	
		33-37	-.06229	.09700	.981	-.3623	.2377	

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tablo 14

Group Statistics					
	cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
birey_psikolojisi	erkek	231	2,8463	,56403	,03711
	kadın	225	2,8622	,53234	,03549
bilgi_eksikliği	erkek	231	2,9067	,58082	,03822
	kadın	225	2,8720	,64252	,04283
tesisler_hizmet	erkek	231	2,9215	,50271	,03308
	kadın	225	2,9936	,48110	,03207
arkadaş_eksikliği	erkek	231	2,7100	,66015	,04343
	kadın	225	2,5807	,68972	,04598
zaman	erkek	231	2,9625	,52091	,03427
	kadın	225	3,1322	,51864	,03458
ilgi_eksikliği	erkek	231	2,6118	,75173	,04946
	kadın	225	2,5719	,71679	,04779

Independent Samples Test										
Levene's Test for Equality of Variances				t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
birey_psikolojisi	Equal variances assumed	,166	,684	-,309	454	,757	-,01590	,05139	-,11689	,08509
	Equal variances not assumed			-,310	453,552	,757	-,01590	,05135	-,11681	,08501
bilgi_eksikliği	Equal variances assumed	,561	,454	,605	454	,545	,03471	,05733	-,07795	,14737
	Equal variances not assumed			,605	446,812	,546	,03471	,05740	-,07811	,14753
tesisler_hizmet	Equal variances assumed	,693	,406	-,1563	454	,119	-,07203	,04610	-,16263	,01856
	Equal variances not assumed			-,1563	453,860	,119	-,07203	,04607	-,16258	,01851
arkadaş_eksikliği	Equal variances assumed	,880	,349	2,044	454	,042	,12922	,06322	,00498	,25345
	Equal variances not assumed			2,043	451,777	,042	,12922	,06325	,00491	,25352
zaman	Equal variances assumed	,720	,397	-,3486	454	,001	-,16974	,04869	-,26542	-,07406
	Equal variances not assumed			-,3487	453,780	,001	-,16974	,04868	-,26542	-,07406
ilgi_eksikliği	Equal variances assumed	,411	,522	,581	454	,562	,03998	,06882	-,09526	,17522
	Equal variances not assumed			,581	453,796	,561	,03998	,06877	-,09517	,17513

Tablo 15

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean			
						Lower Bound	Upper Bound	Minimum	Maximum
birey_psikolojisi	lise	69	2,8297	,56798	,06838	2,6933	2,9662	1,00	4,00
	ön lisans	108	2,8588	,62770	,06040	2,7391	2,9785	1,00	4,00
	lisans	202	2,8738	,49578	,03488	2,8050	2,9425	1,00	4,00
	lisans üstü	77	2,8182	,54958	,06263	2,6934	2,9429	1,00	4,00
	Total	456	2,8542	,54808	,02567	2,8037	2,9046	1,00	4,00
bilgi_eksikliği	lise	69	2,9138	,57560	,06929	2,7755	3,0520	1,00	4,00
	ön lisans	108	2,7926	,61685	,05936	2,6749	2,9103	1,00	3,80
	lisans	202	2,9693	,59688	,04200	2,8865	3,0521	1,00	4,00
	lisans üstü	77	2,7948	,65210	,07431	2,6468	2,9428	1,20	3,80
	Total	456	2,8896	,61161	,02864	2,8333	2,9459	1,00	4,00
tesisler_hizmet	lise	69	2,8641	,54009	,06502	2,7344	2,9939	1,13	4,00
	ön lisans	108	2,9086	,57106	,05495	2,7996	3,0175	1,00	3,88
	lisans	202	3,0126	,47469	,03340	2,9468	3,0785	1,63	4,00
	lisans üstü	77	2,9627	,34536	,03936	2,8843	3,0410	2,13	3,75
	Total	456	2,9571	,49294	,02308	2,9117	3,0024	1,00	4,00
arkadaş_eksikliği	lise	69	2,7295	,71005	,08548	2,5589	2,9000	1,00	4,00
	ön lisans	108	2,5494	,77247	,07433	2,4020	2,6967	1,00	4,00
	lisans	202	2,6601	,64386	,04530	2,5707	2,7494	1,00	4,00
	lisans üstü	77	2,6710	,58112	,06622	2,5391	2,8029	1,00	4,00
	Total	456	2,6462	,67726	,03172	2,5839	2,7085	1,00	4,00
zaman	lise	69	2,9710	,57608	,06935	2,8326	3,1094	1,00	4,00
	ön lisans	108	3,0378	,64140	,06172	2,9155	3,1602	1,00	4,00
	lisans	202	3,0891	,47458	,03339	3,0233	3,1550	1,00	4,00
	lisans üstü	77	3,0130	,41734	,04756	2,9183	3,1077	2,00	4,00
	Total	456	3,0462	,52613	,02464	2,9978	3,0947	1,00	4,00
ilgi_eksikliği	lise	69	2,6522	,72858	,08771	2,4771	2,8272	1,00	4,00
	ön lisans	108	2,5988	,73449	,07068	2,4587	2,7389	1,00	4,00
	lisans	202	2,6320	,69858	,04915	2,5351	2,7289	1,00	4,00
	lisans üstü	77	2,4242	,81585	,09297	2,2391	2,6094	1,00	4,00
	Total	456	2,5921	,73416	,03438	2,5245	2,6597	1,00	4,00

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
birey_psikolojisi	Between Groups	,221	3	,074	,244	,866
	Within Groups	136,456	452	,302		
	Total	136,677	455			
bilgi_eksikligi	Between Groups	3,032	3	1,011	2,733	,043
	Within Groups	167,171	452	,370		
	Total	170,203	455			
tesisler_hizmet	Between Groups	1,476	3	,492	2,039	,108
	Within Groups	109,086	452	,241		
	Total	110,562	455			
arkadas_eksikligi	Between Groups	1,577	3	,526	1,147	,330
	Within Groups	207,121	452	,458		
	Total	208,698	455			
zaman	Between Groups	,855	3	,285	1,029	,379
	Within Groups	125,094	452	,277		
	Total	125,949	455			
ilgi_eksikligi	Between Groups	2,745	3	,915	1,706	,165
	Within Groups	242,498	452	,536		
	Total	245,243	455			

Multiple Comparisons

Scheffe							
Dependent Variable	(I) mezuniyet_durumu	(J) mezuniyet_durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
birey_psikolojisi	lise	ön lisans	-.02909	,08468	,990	-.2667	,2085
		lisans	-.04405	,07661	,954	-.2590	,1709
		lisans üstü	-.01153	,09108	,999	-.2441	,2671
	ön lisans	lise	,02909	,08468	,990	-.2085	,2667
		lisans	-.01497	,06550	,997	-.1988	,1688
		lisans üstü	,04061	,08195	,970	-.1893	,2706
	lisans	lise	,04405	,07661	,954	-.1709	,2590
		ön lisans	-.01497	,06550	,997	-.1688	,1988
		lisans üstü	,05558	,07359	,903	-.1509	,2621
	lisans üstü	lise	-.01153	,09108	,999	-.2671	,2441
		ön lisans	-.04061	,08195	,970	-.2706	,1893
		lisans	-.05558	,07359	,903	-.2621	,1509
bilgi_eksikligi	lise	ön lisans	,12118	,09373	,644	-.1418	,3842
		lisans	-.05554	,08480	,934	-.2935	,1824
		lisans üstü	-.11896	,10081	,707	-.1639	,4019
	ön lisans	lise	-.12118	,09373	,644	-.3842	,1418
		lisans	-.17671	,07249	,116	-.3801	,0267
		lisans üstü	-.00221	,09071	1,000	-.2567	,2523
	lisans	lise	,05554	,08480	,934	-.1824	,2935
		ön lisans	,17671	,07249	,116	-.0267	,3801
		lisans üstü	,17450	,08145	,206	-.0541	,4031
	lisans üstü	lise	-.11896	,10081	,707	-.4019	,1639
		ön lisans	-.00221	,09071	1,000	-.2523	,2567
		lisans	-.17450	,08145	,206	-.4031	,0541
tesisler_hizmet	lise	ön lisans	-.04443	,07571	,951	-.2569	,1680
		lisans	-.14851	,06850	,197	-.3407	,0437
		lisans üstü	-.09853	,08144	,691	-.3270	,1300
	ön lisans	lise	,04443	,07571	,951	-.1680	,2569
		lisans	-.10408	,05856	,369	-.2684	,0602
		lisans üstü	-.05410	,07327	,909	-.2597	,1515
	lisans	lise	,14851	,06850	,197	-.0437	,3407
		ön lisans	,10408	,05856	,369	-.0602	,2684
		lisans üstü	,04998	,06580	,902	-.1346	,2346
	lisans üstü	lise	,09853	,08144	,691	-.1300	,3270
		ön lisans	,05410	,07327	,909	-.1515	,2597
		lisans	-.04998	,06580	,902	-.2346	,1346
arkadas_eksikligi	lise	ön lisans	-.18009	,10433	,396	-.4728	,1127
		lisans	-.06940	,09439	,910	-.1955	,3343
		lisans üstü	-.05847	,11221	,965	-.2564	,3734
	ön lisans	lise	-.18009	,10433	,396	-.4728	,1127
		lisans	-.11068	,08069	,598	-.3371	,1157
		lisans üstü	-.12161	,10097	,694	-.4049	,1617
	lisans	lise	-.06940	,09439	,910	-.3343	,1955
		ön lisans	-.11068	,08069	,598	-.1157	,3371
		lisans üstü	-.01093	,09066	1,000	-.2653	,2435
	lisans üstü	lise	-.05847	,11221	,965	-.3734	,2564
		ön lisans	,12161	,10097	,694	-.1617	,4049
		lisans	-.01093	,09066	1,000	-.2435	,2653
zaman	lise	ön lisans	-.06679	,08108	,878	-.2943	,1607
		lisans	-.11809	,07336	,460	-.3239	,0877
		lisans üstü	-.04197	,08721	,972	-.2867	,2027
	ön lisans	lise	-.06679	,08108	,878	-.1607	,2943
		lisans	-.05130	,06271	,880	-.2273	,1247
		lisans üstü	,02482	,07847	,992	-.1954	,2450
	lisans	lise	,11809	,07336	,460	-.0877	,3239
		ön lisans	,05130	,06271	,880	-.1247	,2273
		lisans üstü	,07612	,07046	,761	-.1216	,2738
	lisans üstü	lise	-.04197	,08721	,972	-.2027	,2867
		ön lisans	-.02482	,07847	,992	-.2450	,1954
		lisans	-.07612	,07046	,761	-.2738	,1216
ilgi_eksikligi	lise	ön lisans	,05341	,11288	,974	-.2634	,3702
		lisans	,02016	,10213	,998	-.2664	,3068
		lisans üstü	,22793	,12142	,319	-.1128	,5686
	ön lisans	lise	-.05341	,11288	,974	-.3702	,2634
		lisans	-.03325	,08731	,986	-.2783	,2118
		lisans üstü	-.17452	,10925	,467	-.1320	,4811
	lisans	lise	-.02016	,10213	,998	-.3068	,2664
		ön lisans	,03325	,08731	,986	-.2118	,2783
		lisans üstü	,20777	,09810	,215	-.0675	,4830
	lisans üstü	lise	-.22793	,12142	,319	-.5686	,1128
		ön lisans	-.17452	,10925	,467	-.4811	,1320
		lisans	-.20777	,09810	,215	-.4830	,0675

Tablo 16

Group Statistics					
	medeni_durumu	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
birey_psikolojisi	evli	322	2,8773	,50551	,02817
	bekar	134	2,7985	,63755	,05508
bilgi_eksikligi	evli	322	2,9045	,57428	,03200
	bekar	134	2,8537	,69419	,05997
tesisler_hizmet	evli	322	2,9623	,48537	,02705
	bekar	134	2,9444	,51233	,04426
arkadas_eksikligi	evli	322	2,6915	,67651	,03770
	bekar	134	2,5373	,66906	,05780
zaman	evli	322	3,0802	,49973	,02785
	bekar	134	2,9646	,57856	,04998
ilgi_eksikligi	evli	322	2,6118	,71484	,03984
	bekar	134	2,5448	,77937	,06733

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
birey_psikolojisi	Equal variances assumed	6,793	,009	1,400	454	,162	,07882	,05628	-,03179	,18943	
	Equal variances not assumed			1,274	205,860	,204	,07882	,06186	-,04314	,20079	
bilgi_eksikligi	Equal variances assumed	10,504	,001	,807	454	,420	,05077	,06290	-,07284	,17438	
	Equal variances not assumed			,747	212,406	,456	,05077	,06797	-,08322	,18476	
tesisler_hizmet	Equal variances assumed	,468	,494	,353	454	,724	,01792	,05072	-,08177	,11760	
	Equal variances not assumed			,345	237,194	,730	,01792	,05187	-,08427	,12010	
arkadas_eksikligi	Equal variances assumed	,187	,666	2,224	454	,027	,15420	,06932	,01796	,29043	
	Equal variances not assumed			2,235	251,398	,026	,15420	,06901	,01829	,29010	
zaman	Equal variances assumed	1,319	,251	2,147	454	,032	,11568	,05387	,00980	,22155	
	Equal variances not assumed			2,022	219,635	,044	,11568	,05721	,00291	,22844	
ilgi_eksikligi	Equal variances assumed	1,048	,307	,888	454	,375	,06703	,07549	-,08133	,21538	
	Equal variances not assumed			,857	230,709	,392	,06703	,07823	-,08711	,22116	

Tablo 17

Descriptives										
		95% Confidence Interval for Mean								
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Lower Bound	Upper Bound	Minimum	Maximum	
icsel_kolaylastircilar	18-22	22	3,8000	,76095	,16224	3,4626	4,1374	2,20	5,00	
	23-27	88	3,8114	,69505	,07409	3,6641	3,9586	1,80	5,00	
	28-32	102	3,8000	,64240	,06361	3,6738	3,9262	1,80	5,00	
	33-37	89	3,6854	,65428	,06935	3,5476	3,8232	2,20	5,00	
	38 >	155	3,6903	,73897	,05936	3,5731	3,8076	1,00	5,00	
	Total	456	3,7425	,69405	,03250	3,6787	3,8064	1,00	5,00	
kisilerarası_kolaylastircilar	18-22	22	3,5114	,68781	,14664	3,2064	3,8163	2,50	5,00	
	23-27	88	3,2813	,61915	,06600	3,1501	3,4124	1,75	5,00	
	28-32	102	3,3603	,81339	,08054	3,2005	3,5201	1,00	5,00	
	33-37	89	3,3399	,84043	,08909	3,1628	3,5169	1,25	5,00	
	38 >	155	3,1387	,92325	,07416	2,9922	3,2852	1,00	5,00	
	Total	456	3,2730	,82377	,03858	3,1972	3,3488	1,00	5,00	
yapısal_kolaylastircilar	18-22	22	3,8896	,61711	,13157	3,6160	4,1632	2,86	5,00	
	23-27	88	3,7676	,60346	,06433	3,6397	3,8954	2,29	5,00	
	28-32	102	3,7710	,60426	,05983	3,6523	3,8897	2,00	5,00	
	33-37	89	3,6790	,67326	,07137	3,5371	3,8208	2,14	5,00	
	38 >	155	3,5641	,71332	,05730	3,4509	3,6772	1,00	5,00	
	Total	456	3,6878	,66191	,03100	3,6268	3,7487	1,00	5,00	

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
içsel_kolaylaştırıcılar	Between Groups	1,540	4	,385	,798	,527
	Within Groups	217,635	451	,483		
	Total	219,175	455			
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	Between Groups	5,227	4	1,307	1,942	,103
	Within Groups	303,532	451	,673		
	Total	308,758	455			
yapısal_kolaylaştırıcılar	Between Groups	4,543	4	1,136	2,629	,034
	Within Groups	194,806	451	,432		
	Total	199,349	455			

Multiple Comparisons

Dependent Variable	(I) yas	(J) yas	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval		
						Lower Bound	Upper Bound	
içsel_kolaylaştırıcılar	18-22	23-27	-,01136	,16558	,945	-,3368	,3140	
		28-32	,00000	,16330	1,000	-,3209	,3209	
		33-37	,11461	,16540	,489	-,2104	,4397	
		38 >	,10968	,15827	,489	-,2014	,4207	
	23-27	18-22	-,01136	,16558	,945	-,3140	,3368	
		28-32	,01136	,10107	,911	-,1873	,2100	
		33-37	,12597	,10443	,228	-,0793	,3312	
		38 >	,12104	,09272	,192	-,0612	,3033	
	28-32	18-22	,00000	,16330	1,000	-,3209	,3209	
		23-27	-,01136	,10107	,911	-,2100	,1873	
		33-37	,11461	,10076	,256	-,0834	,3126	
		38 >	,10968	,08857	,216	-,0644	,2837	
	33-37	18-22	-,11461	,16540	,489	-,4397	,2104	
		23-27	-,12597	,10443	,228	-,3312	,0793	
		28-32	-,11461	,10076	,256	-,3126	,0834	
		38 >	-,00493	,09239	,957	-,1865	,1766	
	38 >	18-22	-,10968	,15827	,489	-,4207	,2014	
		23-27	-,12104	,09272	,192	-,3033	,0612	
		28-32	-,10968	,08857	,216	-,2837	,0644	
		33-37	,00493	,09239	,957	-,1766	,1865	
	kişilerarası_kolaylaştırıcılar	18-22	23-27	,23011	,19555	,240	-,1542	,6144
			28-32	,15107	,19285	,434	-,2279	,5301
			33-37	,17148	,19533	,380	-,2124	,5553
			38 >	,37265*	,18691	,047	,0053	,7400
23-27		18-22	-,23011	,19555	,240	-,6144	,1542	
		28-32	-,07904	,11936	,508	-,3136	,1555	
		33-37	-,05864	,12333	,635	-,3010	,1837	
		38 >	,14254	,10950	,194	-,0727	,3577	
28-32		18-22	-,15107	,19285	,434	-,5301	,2279	
		23-27	,07904	,11936	,508	-,1555	,3136	
		33-37	,02041	,11900	,864	-,2135	,2543	
		38 >	,22158*	,10460	,035	,0160	,4271	
33-37		18-22	-,17148	,19533	,380	-,5553	,2124	
		23-27	-,05864	,12333	,635	-,1837	,3010	
		28-32	-,02041	,11900	,864	-,2543	,2135	
		38 >	-,20118	,10911	,066	-,0132	,4156	
38 >		18-22	-,37265*	,18691	,047	-,7400	-,0053	
		23-27	-,14254	,10950	,194	-,3577	,0727	
		28-32	-,22158*	,10460	,035	-,4271	-,0160	
		33-37	-,20118	,10911	,066	-,4156	,0132	
yapısal_kolaylaştırıcılar		18-22	23-27	,12202	,15666	,436	-,1858	,4299
			28-32	,11860	,15449	,443	-,1850	,4222
			33-37	,21064	,15648	,179	-,0969	,5182
			38 >	,32556*	,14973	,030	,0313	,6198
	23-27	18-22	-,12202	,15666	,436	-,4299	,1858	
		28-32	-,00342	,09562	,971	-,1913	,1845	
		33-37	-,08861	,09880	,370	-,1056	,2828	
		38 >	,20353*	,08772	,021	,0311	,3759	
	28-32	18-22	-,11860	,15449	,443	-,4222	,1850	
		23-27	,00342	,09562	,971	-,1845	,1913	
		33-37	,09204	,09533	,335	-,0953	,2794	
		38 >	,20695*	,08379	,014	,0423	,3716	
	33-37	18-22	-,21064	,15648	,179	-,5182	,0969	
		23-27	-,08861	,09880	,370	-,2828	,1056	
		28-32	-,09204	,09533	,335	-,2794	,0953	
		38 >	-,11492	,08741	,189	-,0569	,2867	
	38 >	18-22	-,32556*	,14973	,030	-,6198	-,0313	
		23-27	-,20353*	,08772	,021	-,3759	-,0311	
		28-32	-,20695*	,08379	,014	-,3716	-,0423	
		33-37	-,11492	,08741	,189	-,2867	,0569	

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tablo 18

Group Statistics

	cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
içsel_kolaylaştırıcılar	erkek	231	3,6762	,67740	,04457
	kadın	225	3,8107	,70576	,04705
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	erkek	231	3,3290	,79262	,05215
	kadın	225	3,2156	,85251	,05683
yapısal_kolaylaştırıcılar	erkek	231	3,6031	,67480	,04440
	kadın	225	3,7747	,63829	,04255

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-Test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
içsel_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	,168	,682	-2,076	454	,038	-,13448	,06477	-,26177	-,00718
	Equal variances not assumed			-2,075	451,950	,039	-,13448	,06481	-,26184	-,00711
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	,070	,791	1,472	454	,142	,11345	,07706	-,03799	,26489
	Equal variances not assumed			1,471	449,593	,142	,11345	,07713	-,03814	,26504
yapısal_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	,403	,526	-2,789	454	,006	-,17164	,06154	-,29258	-,05069
	Equal variances not assumed			-2,791	453,613	,005	-,17164	,06150	-,29249	-,05078

Tablo 19

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
içsel_kolaylaştırıcılar	lise	69	3,5797	,67749	,08156	3,4170	3,7425	2,40	5,00
	ön lisans	108	3,7241	,80220	,07719	3,5711	3,8771	1,00	5,00
	lisans	202	3,7366	,69221	,04870	3,6406	3,8327	1,00	5,00
	lisans üstü	77	3,9299	,48965	,05580	3,8187	4,0410	2,20	5,00
	Total	456	3,7425	,69405	,03250	3,6787	3,8064	1,00	5,00
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	lise	69	3,1630	,90223	,10862	2,9463	3,3798	1,00	5,00
	ön lisans	108	3,2176	,91909	,08844	3,0423	3,3929	1,00	5,00
	lisans	202	3,2859	,74581	,05247	3,1824	3,3894	1,25	5,00
	lisans üstü	77	3,4156	,79845	,09099	3,2344	3,5968	1,25	5,00
	Total	456	3,2730	,82377	,03858	3,1972	3,3488	1,00	5,00
yapısal_kolaylaştırıcılar	lise	69	3,5652	,70047	,08433	3,3969	3,7335	2,29	5,00
	ön lisans	108	3,6188	,77652	,07472	3,4707	3,7670	1,00	5,00
	lisans	202	3,7323	,61647	,04337	3,6468	3,8178	2,00	5,00
	lisans üstü	77	3,7774	,54423	,06202	3,6538	3,9009	1,86	5,00
	Total	456	3,6878	,66191	,03100	3,6268	3,7487	1,00	5,00

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
içsel_kolaylaştırıcılar	Between Groups	4,575	3	1,525	3,212	,023
	Within Groups	214,599	452	,475		
	Total	219,175	455			
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	Between Groups	2,765	3	,922	1,361	,254
	Within Groups	305,993	452	,677		
	Total	308,758	455			
yapısal_kolaylaştırıcılar	Between Groups	2,569	3	,856	1,967	,118
	Within Groups	196,781	452	,435		
	Total	199,349	455			

Multiple Comparisons

Dependent Variable	(I) mezuniyet_durumu	(J) mezuniyet_durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
içsel_kolaylaştırıcılar	lise	ön lisans	-,14436	,10619	,175	-,3531	,0643
		lisans	-,15692	,09608	,103	-,3457	,0319
		lisans üstü	-,35016*	,11422	,002	-,5746	-,1257
	ön lisans	lise	,14436	,10619	,175	-,0643	,3531
		lisans	-,01256	,08214	,879	-,1740	,1489
		lisans üstü	-,20580*	,10277	,046	-,4078	-,0038
	lisans	lise	,15692	,09608	,103	-,0319	,3457
		ön lisans	,01256	,08214	,879	-,1489	,1740
		lisans üstü	-,19324*	,09228	,037	-,3746	-,0119
	lisans üstü	lise	,35016*	,11422	,002	,1257	,5746
		ön lisans	,20580*	,10277	,046	,0038	,4078
		lisans	,19324*	,09228	,037	,0119	,3746
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	lise	ön lisans	-,05455	,12681	,667	-,3038	,1947
		lisans	-,12285	,11473	,285	-,3483	,1026
		lisans üstü	-,25254	,13639	,065	-,5206	,0155
	ön lisans	lise	,05455	,12681	,667	-,1947	,3038
		lisans	-,06830	,09808	,487	-,2610	,1245
		lisans üstü	-,19799	,12272	,107	-,4392	,0432
	lisans	lise	,12285	,11473	,285	-,1026	,3483
		ön lisans	,06830	,09808	,487	-,1245	,2610
		lisans üstü	-,12969	,11020	,240	-,3463	,0869
	lisans üstü	lise	,25254	,13639	,065	-,0155	,5206
		ön lisans	,19799	,12272	,107	-,0432	,4392
		lisans	,12969	,11020	,240	-,0869	,3463
yapısal_kolaylaştırıcılar	lise	ön lisans	-,05361	,10169	,598	-,2535	,1462
		lisans	-,16710	,09200	,070	-,3479	,0137
		lisans üstü	-,21215	,10938	,053	-,4271	,0028
	ön lisans	lise	,05361	,10169	,598	-,1462	,2535
		lisans	-,11349	,07865	,150	-,2681	,0411
		lisans üstü	-,15854	,09841	,108	-,3519	,0349
	lisans	lise	,16710	,09200	,070	-,0137	,3479
		ön lisans	,11349	,07865	,150	-,0411	,2681
		lisans üstü	-,04505	,08837	,610	-,2187	,1286
	lisans üstü	lise	,21215	,10938	,053	-,0028	,4271
		ön lisans	,15854	,09841	,108	-,0349	,3519
		lisans	,04505	,08837	,610	-,1286	,2187

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tablo 20

Group Statistics

	medeni_durumu	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
içsel_kolaylaştırıcılar	evli	322	3,6944	,67959	,03787
	bekar	134	3,8582	,71706	,06194
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	evli	322	3,2554	,87061	,04852
	bekar	134	3,3153	,69971	,06045
yapısal_kolaylaştırıcılar	evli	322	3,6417	,67260	,03748
	bekar	134	3,7985	,62411	,05391

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
içsel_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	,532	,466	-2,307	454	,022	-,16380	,07101	-,30335	-,02424
	Equal variances not assumed			-2,256	237,274	,025	-,16380	,07260	-,30683	-,02077
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	6,731	,010	-,707	454	,480	-,05986	,08473	-,22638	,10665
	Equal variances not assumed			-,772	306,811	,441	-,05986	,07751	-,21238	,09265
yapısal_kolaylaştırıcılar	Equal variances assumed	,314	,576	-2,316	454	,021	-,15683	,06772	-,28992	-,02375
	Equal variances not assumed			-2,388	266,811	,018	-,15683	,06566	-,28612	-,02755

Tablo 21

Correlations

		birey_psiolojisi	bilgi_eksikliği	tesisler_hizmet	arkadaş_eksikliği	zaman	ilgi_eksikliği	içsel_kolaylaştırıcılar	kişilerarası_kolaylaştırıcılar	yapısal_kolaylaştırıcılar
birey_psiolojisi	Pearson Correlation	1	,473**	,282**	,281**	,293**	,305**	,019	,129**	,022
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000	,691	,006	,634
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
bilgi_eksikliği	Pearson Correlation	,473**	1	,493**	,353**	,335**	,392**	,108*	,133**	,093*
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,000	,021	,004	,046
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
tesisler_hizmet	Pearson Correlation	,282**	,493**	1	,456**	,557**	,389**	,105*	,047	,195**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000	,000	,025	,319	,000
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
arkadaş_eksikliği	Pearson Correlation	,281**	,353**	,456**	1	,359**	,468**	,012	,149**	,010
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000	,000	,796	,001	,824
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
zaman	Pearson Correlation	,293**	,335**	,557**	,359**	1	,350**	,143**	,080	,242**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000		,000	,002	,089	,000
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
ilgi_eksikliği	Pearson Correlation	,305**	,392**	,389**	,468**	,350**	1	-,039	,195**	,019
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000		,411	,000	,681
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
içsel_kolaylaştırıcılar	Pearson Correlation	,019	,108*	,105*	,012	,143**	-,039	1	,363**	,511**
	Sig. (2-tailed)	,691	,021	,025	,796	,002	,411		,000	,000
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
kişilerarası_kolaylaştırıcılar	Pearson Correlation	,129**	,133**	,047	,149**	,080	,195**	,363**	1	,492**
	Sig. (2-tailed)	,006	,004	,319	,001	,089	,000	,000		,000
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456
yapısal_kolaylaştırıcılar	Pearson Correlation	,022	,093*	,195**	,010	,242**	,019	,511**	,492**	1
	Sig. (2-tailed)	,634	,046	,000	,824	,000	,681	,000	,000	
	N	456	456	456	456	456	456	456	456	456

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).